

Quadam vice cū populo predicaret. et
 omnes verba eius attente ac deuote susci-
 perent eius animo quedam t̄lis irrep̄sit
 temptatio Vere nunc optime predicas
 et ab hominib; libenter audiris et sapiēs
 ab omnibus reputaris. At vir dei tali
 temptatione pulsari se sentiens parūper
 subsistit et an p̄cederet vel finem faceret
 cogitare cepit **S**tattimq; diuino ōfor-
 tatus auxilio tēptatori silenter **R**endit
Rec p te incepti. nec p te dimittā. sicq;
 securus predica cōem vsq; ad finem p̄-
 secutus est. **M**onach; quidā q̄ in seculo
 ribaldus fuerat atq; lusoꝝ. maligno sti-
 mulatus spiritu ad seculū redire uoluit
Cum autem beatus. b. eum retinere nō
 posset interrogauit eum vnde victurus
 esset. **Q**ui respondit ad taxillos ludere
 scio et inde viuere potero. **E**t ille si tibi
 capitale omiserō vis singul; annis ad
 me redire et mecum lucrū diuidere. **Q**d
 ille audiens gauisus est et se libenter sic
 acturū pmisit. **V**iginti igit; solidos ei
 dari precepit et ille cū illis abiit **H** aut
 faciebat vir sanctus vt eū iterum reuo-
 care posset sicut et postmodū factum est
Ille igitur abiens totum pdidit et ad
 portam confusus redijt. **Q**uo audito
 vir dei ad eū letus exijt extenditq; gre-
 minum vt simul diuideret lucrū **C**ui ille
 nichil pater lucratus sū s; etiam capitali
 nostro nudatus sū. **S**i uultis p nro
 capitali recipere me. **C**ui bern. benigne
 respondit. **S**i ita inquit ē. melius est
 ut hoc recipiam quā siml; utrumq; pdā
Quadam uice dum beatus bernhardus
 iumento insidens aliquo pergeret ciuidā
 rustico materia sic se offerente de cordis
 instabilitate in oratione est conq̄stus.
Quod ille audiens mox eum desepit
 et in orationib; suis cor firmum et stabi-
 le habere se dixit. **V**olēs autem bern-

eum cōuincere et a sua temeritate coher-
 cere dixit seq̄stare paulisp a nob; et tota
 qua poteris intencōe orationē dominicā
 inchoato. **Q**uā si absq; aliqua cordis
 intencōe et uagacōe finire poteris iūntū
 cui insideo tuū pcul dubio mox bēbis
Tu aut michi in fide tua spondeas q; si
 aliud ibidem cogitaueris hoc michi ali-
 quaten; non celabis **L**etās ille et tāq;
 iumentum iam lucretū se reputans au-
 dacter secedit et se ipsū recolligēs oꝝoꝝ
 dominicam dicere inchoauit. **D**ix; ora-
 tionis expleuit dimidiū et ecce importu-
 na cogitacō de sella cordi suo se ingerit
 utrum eam habere debeat cum iumento
Qd ille aduertēs datus ad bern. redijt
 et quid in ipsa oratione sollicitate cogita-
 uerit mdicauit. et de post temere non
 presūpsit. **F**rater robertus ei; monach;
 et secundum seculū ppinq; i adolescētia
 sua quorūdam p̄suasione decept; cluni-
 acum se stulerat **V**enerabilis autē pater
 postq; aliq̄diu distulauit eūde statuit p
 epistolam reuocare. **Q**uā cū sub diuo
 dictaret et alius monachus eam ex ore
 suo ōsriteret. subito inopinatus ymber
 erupit et hic qui scribebat cartam opli-
 care uoluit **C**ui bern **O**pus dei ē scribere
 ne formides **S**cripsit q; eplam i medio
 ymbre sū ymbre. **C**um enim vndiq;
 plueret ibidem tñ molestiā ymbis urt;
 expulit caritatis **C**um q̄dam monaste-
 rium q; uir dei ōstruxerat occupasset mu-
 scarū incredibilis mltitudo ita vt oib;
 grauem molestiam generarent ille dixit
Ego excomunico eas **A**ne aut omēs
 pariter mortuas inuenerūt. **C**ū a fūmo
 pontifice mediolanū missus fuisset. vt
 ipsos cum ecclesia reconciliaret et iam
 papiam redisset quidam vxorem suam
 demoniacam ad eum adduxit. **M**oxq;
 p os misere m̄ieris dya; i contumelias

eius paupit dicēs Non me de amacula
mea b̄ porulos edēs ⁊ brassicas deuorās
pellet At uir dei ipsam ad ecclesiā beati
syri remisit. **B**eat⁹ autē syri⁹ hospiti suo
deferre uoluit nec eidē aliqd̄ curatiōis
ipendit sicq; itē ad beatū bern. adducta
est Tunc dyabolus p̄ os eius garrire
cepit ac dicere Non me expellet syri⁹
nec eiciet bernardinus. Ad hec seruus
dei respondit Nec syrius nec bernardus
te elacet s̄ dominus ihesus cristus. **M**ox
ut ille orationem effudit spiritus neq̄
dixit. Quam libenter egredere ab hac
amicula grauer molestat⁹ i ea ē Quā
libenter egredere sed non possum quia
non uult magnus dominus. **C**ui sanc-
tus. Et quis est magnus dominus
Cui ille ihesus nazarenus Ad quē uir
dei. uidisti ne vnq̄ eum? Quo r̄ndente
etiam. Ait ubi cum uidisti Et ille i gl̄a
Et sanctus et tu in gloria fuisti Quo
respondente utiq; ait. Quomodo inde
existi. Et ille Cum lucifero m̄l̄i cecidi-
mus Hec autē oīa uoce lugēti p̄ os
uexile oīb; audientib; loq̄bat̄ Dixitq;
ei uir dei Rūqd̄ in illā gl̄am redire uel-
les At ille miro modo cachinnans ait
Tarde est Tūc orāte uiro dei demon de
muliere exiit S; cū uir dei idē recessisset
dya⁹ itē ipsam inuasit uir autē eius p̄
eū accurrens qd̄ acciderat indicauit Ille
autē collo ei⁹ alligari cartulā d̄tinētē s̄
uerba p̄cepit In noīe dñi n̄ri ihesu xp̄i
p̄apio tibi demō ne hāc m̄l̄erē ā modo
cōtingere p̄sumas Qd̄ cū factum fuisset
ad eā postea nō est aus⁹ accedere Apud
aqtamiā qdā m̄l̄r miserabilis erat que
a qdā demōe petulāte ⁊ incubo uexabat̄
Sex enim annis abusus est ea et iere-
dibili uexauit libidine Adueniētē autē
illuc uiro dei demō mulieri ne ad eum
accederet uelēmēter minatur qz nil ei p̄

desse posset et recedente eo ipse qui eius
fuerat amator crudelissim⁹ fieret p̄secutor
At illa secūre ad uirum dei accessit et q̄
pateretur cum multo gemitu enarrauit
Cui ille Tolle hunc meum baculum et
in tuo lectulo pone et si quid agere po-
test agat. Quod cum fecisset et in lectu-
lo suo recumberet. adest ille continuo.
Sed nec ad consuetum opus nec ad
ipsum cubile p̄sumit accedere. Sed
acerzime minat q̄ illo recedēte se de ea
atroac̄ uindicabit Qd̄ cū illa bernar-
do retulisset ille populum conuocauit ⁊
omnes candelas in manu accensas ha-
bere p̄cepit demonemq; cum uniuerso
qui aderant ceru excomunicauit ac ne
ad illam uel aliam dem̄ceps accessū ha-
beat interdixit Sicq; illa a tali illusiōe
penitus liberata est Cum in eadem pun-
ta uir sanct⁹ legatione fungeretur ut
ducem aquitanię ecclesie reconciliaret
et ille modis omnibus reconciliari ren-
nueret Vir dei ad altare celebratur⁹ ac-
cessit ip̄o duce tanq̄ excomunicato p̄e-
foribus expectante. Cum autē pax dñi
dixit corpus domnicum sup̄ patnam
ponit et secum tollit atq; ignea facie et
flāmelis oculis foras egredit̄ et uerbis
terribilibus comitem aggreditur Roga-
uimus te inquit ⁊ spreuisti nos. Ecce
ad te p̄cessit uirginis filius qui est dñs
ecclesie quā tu p̄sequis Adest iudex tu⁹
in cuius nomine omne genu curuatur
Adest iudex tuus in cuius manib; illa
aīa tua deueniet Nunqd̄ et ipsum sicut
seruos eius contempnes Resiste ei si ua-
les Statimq; dux totus irziguit et mē-
bris omnibus dissolutis ad pedes eius
p̄tinus p̄siliuit Quem uir sanct⁹ calce
pulsans surgere iubet et dei audire sēten-
ciā. Ille at tremebūd⁹ surrexit et q̄cqd̄
uir sanctus p̄apiebat p̄tin⁹ adimpleuit

Cū regnū germanie p̄ quadā magna
sedanda discordia seruus dei intrasset.
archiepiscopus quidā venerabilē quōsdā
clericum obuiā ei misit. Cui dū clericus
se sibi obuiā a suo domino missū fuisse
diceret vir dei respōdit. Alius domin⁹
misit te. Miratus ille se non nisi a suo
domino archiepiscopo missū fuisse affir-
mabat. Ecōtra seru⁹ cristi dicebat. Fal-
leris fili falleris. Maior dominus qui
misit te cristus. Quō clericus intelligens
ait. Putas q̄ monach⁹ velim fieri ab hie
hoc a me. non cogitavi. nec ascendit
sup̄ cor meum. Quid plura in eodem iti-
nere seculo ualeat et a viro dei hitum
fussecepit. Cū quendā militem valde no-
bilē ad ordinem recepisset et virum dei
quodam tēpore sequeret grauisima dei
cepit temptatōne pulsari. Cum autem
eum quidam de fratribus tam tristē vi-
deret causam tante tristitiae requisuit.
Cui ille respondit. Scio inquit scio q̄
nunc amplius letus ero. Quod verbū
cum dictus frater ad seruū dei retulisset
ille p̄ eo attēti⁹ orauit. Statimq̄ ille
frater qui tā temptat⁹ et tristis erat rāti-
ceteris apparuit iocundior et hilarior.
quantum prius ceteris tristior. Cum
autē ei dictus frater verbum mestitiae qd̄
locutus fuerat amica bilē inperaret ille
respondit et dixit. Nunq̄ ampli⁹ letus
ero. sed nunc dico. Nunq̄ ampli⁹ tristis
ero. Cum sanctus malachias episcop⁹
ybmie cuius vitam plenam virtutibus
ipse descripsit ad cristū feliciter in mona-
stetio suo migrasset et vir dei p̄ eo hosti-
am salutarē offerret gl̄am ei⁹ domino
reuelante cognouit et eodē inspirante p̄t
omunionem formam ozois mutauit.
leta voce sic dicens. Deus qui beatum
malachiam sanctoꝝ tuoz meritis coe-
quasti tribue q̄sumus vt qui p̄caose

mortis ei⁹ festa agim⁹ uite q̄ imitmur
exempla. Cui dum cantoz innueret
q̄ erraret ait. Non erro sed noui qd̄
dico. Deinde accedens sac̄ eius vestigia
osculatur. Cū instante p̄l-a multis fuisse
tyromibus uisitat⁹. rogauit eos vt in
illis saltem sacris diebus a suis vanita-
tibus et lasciujs abstinerēt. Quib⁹ nul-
lomō a cōfessōib⁹ iuss⁹ eis p̄mari unū
dicens. Bibite poculum animaz. Quo
hausto subito mutati recedunt. Et qui
modicum temp⁹ denegauerāt. totū tem-
pus uite sue deo deditunt. Tandē beat⁹
bernhardus morti felicit⁹ appropinquas ait
fratrib⁹ suis. Tria uob̄ obseruāda reliq̄
que in stadio presentis uite q̄ cucurri-
memini me p̄ uirib⁹ obseruasse. Remini-
scandalū facere uolui et si aliqñ iacit
celauit vt potui. Minus sp̄ sensui meo
quā alteri⁹ credidi lesus de ledere nūq̄
uindictam expectij. Ecce caritatē humi-
litate. et patēciam uobis relinquo.
Demiq̄ post q̄ multa miracula p̄petra-
set .c. lxx. mōasteria. ostruxisset mltosq̄
libros et tractat⁹ opulasset osummat⁹
uite sue dieb⁹ arat. lxxij. ānis āno dñi
millesimo. c. xliij. inter filioꝝ man⁹ ob-
dormiuit in domino. Post obitum suum
multis gloriā suā manifestauit. Cuidā
enim abbati in quōsdā monasterio appuit
et vt sequeret admonuit. Qui cū seque-
tur admonuit. dixit ei vir dei. Ecce ad
montem libani uenim⁹ et tu hic maneb⁹
ego autem illuc ascēdam. Interrogat⁹
ad quid uellet ascēdere iquit uolo mira-
tus ille. Quid iquit vis dicere pat̄ qm̄
nilm̄ hodie ī scēcia credim⁹ esse hm̄. Et
ille. Nulla hic sciētia. Nulla michi cōg-
nitio sursum sciēcie plenitudo. Sursum
vera notitia uisitat⁹ et ī hoc uerbo dispa-
ruit. Ille autē diem notauit et tunc uiz
dei bernhardū de corpore migrasse iuenit

Alia autē alia et pene innumera bīlia
miracula p̄ suū suū de⁹ operatus est.

De sancto thymotheo
Tymothe⁹ q̄si timorem tenens
vel a timore et theos qd̄ est de⁹
q̄si timor dei **C**ausatur autē iste timor in
quolibet viro sancto sicut ait **G**rego.
cōsiderādo vbi fuit vbi erit vbi ē et vbi
nō est vbi fuit qm̄ in peccato vbi erit
in iudicio vbi ē i miseria v̄ nō ē in gl̄a

Tymothe⁹ s̄ nerone a p̄fecto
vrbis rome dū grauter torq̄re
tur et calce uia eius plage aspergerentur
et ip̄e in hīs graas ageret duo angeli
sibi astiterūt dicentes **E**rige caput i cel̄
et uide **A**spiciensq; vidit celos aptos et
ibm̄ coronam geminatam tenentē et di
centē sibi .hanc de manu mea accipies.
Quod quidam vir nomme apollinaris
uidens se baptizari fecit . **Q**ua p̄p̄ p̄ses
fussit ambos i cōfessione dñi p̄seuerantes
decollari circa annos domini . lviij .

De sancto Simphoriano
Symphorian⁹ a symphonia . fuit
em̄ tanq̄ vas musicū emittēs
armoniam virtutū in q̄ tanq̄ in vase
musico tria fuerūt **R**ā vt dicit auerzois
Sonatiuū debet esse durū ad resistendū
leue ad cōtinuandū latum ad imple
ndum **S**ic et symphorianus tanq̄ vas
musicum fuit **D**ur⁹ sibi p̄ austeritatem
leuis alijs p̄ mansuetudinem . lat⁹ om
nibus p̄ caritatis amplitudinem .

Symphorian⁹ in augustudinēsi
vrbe ortus **D**ū adhuc adoles
cens esset tanta mox̄ ḡuitate pollebat
q̄ seniorū uitam anticipare uideretur .
Cū igit̄ pagani festū veneris celebrarēt
et statuā ante eradium p̄fectū deferrent
Symphorianus affuit et nolens eam

adorare dñi ceditur et carceri mancipat̄
et cū educt⁹ de carcere ad sacrificiū coge
ret et mlt̄a ei donaria p̄mitterent dixit .
Deus noster vt nouit remunerare me
rita ita nouit punire peccata . vitā quā
p̄p̄o soluturi sumus ex debito . soluam⁹
ex uoto **V**era penitudo est sub iudicis
timuisse conspectum **M**unera nostra fu
cata mellis p̄mixta dulcedine male cre
dulis mentib; venena p̄turant **C**upidis
tas nostra omnia habēdo nil possidet qz
dyaboliis artibus obligata miseris lu
cri detinetur cōpedib; et gaudia nostra
in similitudine uitri cum ceperūt splēde
re franguntur **T**unc uide⁹ ira repletus
data sententia p̄cepit vt symphorian⁹
ocaderetur **Q**ui cum ad locum ducere
tur mater eius de muro exclamans ait .
Nate nate memento eterne uite **S**urfū
respice et regnantem i celo intueri tibi
vita non tollitur sed in melius cōmuta
tur **M**ox igitur decollatus est et a cristi
anis corp⁹ eius sublatū honorifice est
sepultum **A**d cui⁹ sepulchrum tāta fie
bant miracula ut etiā a pagamis in ho
nore maximo haberetur **R**efert gregori⁹
turonensis q̄ de loco vbi sanguis eius
effusus ē quidā cristian⁹ tres lapillos
sanguine resperos sustulit et i capsa az
gentea tabulis lignis arcūsepta loca
uit . **Q**uā cū in quodā castro locasset et
torū castrū incendium cōsumpsisset de me
dio ignis p̄dicta capsa sana et integra est
educta **P**ass⁹ est circa ānos dñi . cc . lxx .

De sancto Bartholomeo
Bartholomeus interpretat̄ filius
suspēditis aq̄s vel fili⁹ suspēdē
tis me **D**icit̄ . n . a . bar q̄ ē fili⁹ 7 tholos
q̄ est hūmitas 7 moys q̄ ē aq̄ inde bar
id ē fili⁹ suspēditis aq̄s . i . dei q̄ mētēs do
ctoꝝ sursum eleuat vt aq̄s de armar̄ infe
ri⁹ fūdāt et est nomē s̄iroꝝ nō hebreū .

per primum vero notat triplex suspen-
dium quod ipse habuit. Fuit enim suspensus
id est eleuatus ab amore mundi. vel su-
spensus id est intentus amore celesti. vel
suspensus id est totaliter in misericordia gratie et auxilio dei
ut non a suis meritis sed a dei adiutorio
tota vita sua dependeat. Per secundum vero
profunditas sue sapientie. De cuius sapie-
profunditate dicit dyonysius in mystica
theologia. Diuinus bartholomeus dicit
et miram theologiam esse et minimam et
euangelium latum et magnum et rursus con-
cisum. Et uult ostendere bartholomeus
secundum intentionem dyonysii quod una
consideratione possunt omnia affirmari
de deo. Alia consideratione magis pro-
negari.

Bartholomeus apostolus ueniens
ad indiam que est in fine orbis
templum in quo erat ydolum nomine astar-
roth intrauit et quasi peregrinus ibidem ma-
nere cepit. In hoc ydolo quidam demon
habitabat qui se languentes curare dis-
cebat. sed non sanando subueniebat sed
a lesione cessando. Sed cum templum
languentibus plenum esset et nihil ab
ydolo responsum habere possent. ad aliam
ciuitatem preperunt ubi aliud ydolum
nomine berith colebatur. Et interrogatis
bus cur sibi astaroth responsum non
daret. Respondit berith. Deus uero cathenis
igneis strictus est. nec respirare. nec
loqui audeat ex illa hora qua apostolus
dei bartholomeus ingressus est. Dicit
illi. Et quis est iste bartholomeus. Et demon.
Amicus est dei omnipotentis et ideo uenit
in istam puincia ut omnes deos indige-
eualet. Et illi. Dic nobis signa eius ut
eum inuenire possimus. Quibus demon
ait. Capilli eius crispi et nigri. Caro can-
dida. Oculi grandes. Nares equales et
directe. barba plixa habens paucos

canos. statura equalis. collobio albo
clauato purpura vestit. Induit pallio
albo quod per singulos angulos gemmas
habet purpureas. Dignitas sex anni sunt
ex quo vestes et sandalia eius nec uetra-
scunt nec sordidantur cencies flexis ge-
nibus per diem orat et cencies per noctem.
Angeli cum eo ambulant qui nunquam eum
fatigari nec esurire permittunt. Semper
eodem uultu et animo letus et hilaris
perseuerat. Omnia preuidet omnia nouit.
Omnium gentium linguas nouit et intel-
ligit et quod uobiscum loquor ipse iam nouit
et quando queritis eum si uult ostendet se
uobis. Si autem non uult cum non poteritis
inuenire. Rogo autem uos ut cum eum
inuenieritis rogare eum ne huc ueniat
ne angeli sui hoc michi faciant quod meo
solo iam fecerunt. Cum igitur per duos dies
solitate querentes eum minime inuenissent
quadam die quidam demoniacus excla-
mauit dicens. Apostole dei bartholomee
incendunt me orationes tue. Cui apostolus
Obmutescet et exi foras ab eo. Et statim est
liberatus. Quod audiens rex regionis
illius polemius cum haberet filiam lunaticam
misit ad apostolum rogans ut ad se ueni-
ret et filiam suam sanaret. Ad quem cum apo-
stolus uenisset et eam cathenis ligatam uide-
ret quia accedentes moribus lacerabat
iussit eam solui. Et cum ministri ad eam acce-
dere non auderent. Dixit. Ego demonium
quod in ea erat iam ligatum teneo et uos ti-
metis. Et soluta statim liberata est. Tunc rex
camelos auro et argento et lapidibus
preciosis onerauit et apostolum inquiri
faciens nullatenus inuenire potuit. mane
autem sequenti apparens apostolus cum
solo rege in cubiculo dixit ei. Ut que
me cum auro et argento et lapidibus
preciosis tota die queristi. Ista munera sunt
necessaria hijs qui terrena requirunt. ego

nihil terrenū michil carnale desidero.
Tunc sanctus bartholomeus cepit eum
multa de modo redemptionis nostre do-
cere ostendens inter cetera cristū uasse dya-
bolum per mirabilem congruentiam poten-
tiam iustitiam et sapientiam. **C**ongruū
enim fuit ut qui filium uirginis. i. adā
factū de terra dum adhuc esset uirgo
uicerat a filio uirginis uinceretur. **P**ote-
ter quod ipsum uicere cū de sua dominatioe
potente cecidit quā dya? per delectatione p-
mi hominis usurpauit. **E**t sicut alicuius
uictor tyranni comites suos mittit ut
eius titulos ubique erigant et tyrannos
deiciant sic cristus uictor nuntios ubique
mittit ut dyaboli cultū euacuent et cele-
sti statuam. **I**uste uero quod iustum est ut
qui comedere hominem uincens hominem
detinebat a ieiunante homine uinctus
hominem amplius non teneret. **S**apienter
autem dum ars dyaboli deluditur
ars cristī. **A**rs dyaboli fuit ut sicut a cae-
piter rapit auem ita in desertū rapet cel-
stum ut si ibi ieiunans non famesceret abs-
que dubio deus esset. **S**i autem esuriret
ipsum ut primum hominem per abum deum
ceret. **S**ed agnosce deus non potuit quod
esuriuit. nec uina quod eius temptacioni
non cessit. **C**ū ergo eidem sacramenta fidei p-
dicasset dixit regi quod si baptizari uellet
deum suum cathenis ligatū ostenderet.
Sequenti igitur die iuxta regis palacium
dum pontifices ydolo sacrificaret cepit
clamare deum ac dicere. **C**essate miseri sa-
crificare nobis ne peiora me paciamini
quod cathenis igneis ab angelo ihesu cristī
quē iudei crucifixerunt religatus sum pu-
tantes eum a morte detineri. **I**lle autem ip-
sas mortē quod regna nostra est. captiuauit
et ipsum nostrorum principem et in antro mor-
tis uiculis igneis unxit. **S**tatimque omnes
miserunt funes ut simulacrum euerterent

sed non potuerunt apostolus autem demoni
precepit ut inde exiens ydolum committeret
Qui statim exiens omnia ydola templi per
seipsum confregit. **D**e inde fusa oracione ab
apostolo omnes infirmi curati sunt. **A**postolus
autem templum dedicauit et demonem in deserto
abire precepit. **T**unc angelus domini
ibidem apparuit et templum arcum uos
lans in quatuor angulos signum crucis
digito suo scripsit dicens hec dicit domi-
nus. **S**icut uos omnes ab infirmitate
ultra mundauit ita et templum hoc ab
omni sordē mundabit et habitatore eius
quem apostolus in desertum locum ire p-
cepit prius tamen eum uobis ostendat
quem uidentes ne timeatis. **S**ed quale
signum in lapidibus hijs sculpsi tunc in ue-
stris frontibus imprimatis. **T**unc ostensit
eis ethiopeni nigriorem fuligine.
facie acuta. barba proluxa. cernibus usque
ad pedes protensis. oculis igneis ut fer-
rum ignitum scintillas emittentibus flamas
sulphureas ex ore et oculis spirantem.
cathenis igneis uinctū retro mani-
bus et dixit ei angelus. **Q**uoniam uisio-
nem apostoli audisti et de templo ex-
iens omnia ydola confregisti solua te
ut uadas in talem locum ubi nullus ho-
mo moratur et sis ibidem usque ad diem iu-
dicii. **I**lle solutus cum magno strepitu
et ululatu disparuit. **A**ngelus autem domini in
celum cunctis uidentibus euolauit. **T**unc rex
cum uxore et filijs omnique populo baptizatus
est et relicto regno apostoli discipulus est
effectus. **T**unc omnes templorum pontifices congre-
gati astrigere regem fratrem eius conuenerunt
et de deorum suorum amissione et templi subuer-
sione et regis per artem magicam deceptione contra
apostolum sunt conuesti. **A**strigens igitur rex
indignatus mille uiros armatos ad
capiendum apostolum destinauit qui cum
adductus fuisset coram eo dixit ei rex.

Tu ne es ille qui eueristi fratrem meum
Cui apostolus Ego illum non eueristi sed
 conuertisti. **C**ui rex Sicut tu fecisti fratrem
 meum deum suum relinque et tuo credere sic
 et ego te faciam deum tuum relinque et
 meo deo sacrificare **C**ui apostolus Ego
 deum quem colebat frater tuus ligavi et
 ligatum ostendi et ut simulacrum frangeret
 coegi **S**i sic poteris facere deo meo per
 teris me ad simulacrum puocare. **S**im
 aut ego deos tuos conminua et tu crede
 deo meo h illo dicente nuntiat regi quod
 suus baldach caedisset et conminutus fuisset
Quod rex audiens purpuram scidit que
 indutus erat et apostolum fustibus cedi
 iussit et cesum uiuum ex coriazia manda
 uit cristiani aut corpus eius tulerunt et hono
 rifice sepelierunt. **R**ex aut astrages et
 templorum pontifices a demonibus arrepti
 mortui sunt **R**ex autem polemius in episcopum
 ordinatur et .xx. annis officium episcopi
 patris laudabiliter implens plenus vir
 tutibus in pace quieuit. **D**e genere sue
 passionis diuersa opinio est **R**am beatus do
 roteus dicit quod crucifixus est **A**it enim sic **B**ar
 tholomeus in diebus predicauit que et euangeli
 um secundum matheum in propria eorum lingua eis
 edidit. **D**ormiuus in albana ciuitate ma
 gne armenie crucifixus deorsum capite hinc
Beatus autem theodorus dicit quod fuit ex
 coriatus. **I**n multis autem libris legitur
 quod tantum fuit decollatus. **H**ec autem scri
 pturas taliter solui potest ut dicat quod primo
 crucifixus fuit **D**e inde autem quod mox de
 cruce fuit depositus et ob maiorem cru
 ciatum fuit excoriatus **P**ostremo capite
 truncatus. **A**nno domini ccc. lxxi. sar
 raceni alicam inuadentes lipitanam
 insulam ubi corpus sancti bartholomei
 quiescebat uastauerunt a ceteris sepulchris
 confringentes ossa eius disperserunt. **R**am
 ad hanc insulam corpus eius taliter de

india aduenisse prohibetur **C**um enim pa
 gam propter signorum frequentiam uiderent
 corpus eius plurimum uenerari indignati
 loculo plumbeo positum in mare precipi
 tauerunt quod diuino nutu ad insulam
 predictam deuenit **C**um igitur sarzace
 ni eius ossa dispersissent illi recedentibus
 apparuit apud eum quidam monacho dicens
Surge et collige ossa mea que dispersa
 sunt **C**ui ille qua ratione ossa tua colligere
 aut aliquem tibi honorem exhibere debe
 mus cum nos deleri permiseris nec auxi
 lium nobis impederis **C**ui ille Per multum
 temporis meis meritis dominus populo
 huic peccat. **S**ed eorum nimis peccatis
 inualecentibus et usque ad celum clamantibus
 iam pro eis non potui uiam obtine
 re. **S**ed cum monachus diceret quomodo
 intrare tot aliorum ossa sua quam inuenire possis
 ait **P**rope ad ea colligenda ibis et ea
 que ut ignem splendentia uadis pertinet
 hec leuabis. **Q**ui omnia ut dixerat in
 ueniens apostoli ossa leuauit et super quadam
 nauem conscendens beneuentum que est met
 ropolis apulie ea transtulit **P**unc autem
 dicit quod fuit rome licet beneuentum se ad
 huc corpus illud habere affirmant. **C**um
 quedam multum uas plenum oleo attulisset
 ut in lampadem beati bartholomei po
 neretur. **Q**uantumque uas super lampadem
 inclinarent nihil ex eo exire ualebat cum
 tamen digitos in uas mitterent et oleum
 liquidum omnino palparent. **T**unc quidam
 exclamauit. **P**uto quod apostolo acceptum non
 est ut hoc oleum in suam lampadem infunderet
 quapropter in aliam lampadem infuderunt
 et pertinus oleum emanauit. **C**um imperator
 fridericus beneuentum destrueret et omnes
 ecclesias que ibidem erant dirui mandasset
 ciuitatem totam ad alium locum transferre
 intendens vir quidam quosdam viros
 abbates et fulgures inuenit que adiuuam

loqui et int̄ se aliqua tractare uidebāt
Qui cū uoluerēt admirās q̄ nā essent
interrogasset vn̄ eorū respōdit **Iste ē**
bar. ap̄ls cū ceteris s̄ctis quorū in hac
urbe ecclesie habebant **Qui** insit̄ conue
nerūt ut inter se iquerent et tractarēt
q̄li pena eēt ille plectēd̄ q̄ eos de habi
taciū suis eiecit et iam inter eos iuoc
labili sententia est firmatum ut ille
sine mora ad iudiciū dei accedat de hijs
oib̄ i ei⁹ iudicio respōsur⁹ **Post** modi
cū vtro tēp̄ dicit̄ ip̄ator miserabilis uir
tā finiuit **Legit̄** i q̄dā libro de miracul̄
s̄ctoz q̄ q̄dā m̄gr festū s̄cti bar. om̄i
anno solēmiter celebrabat cui p̄dicati i
specie cuiusdā puellē dya⁹ admodum
speciose apparuit quā iectis i eā oculis
ad prandiu iuitauit **Qui** dū in mensa
cōsisterēt illa i amorē suū multū cū ali
cere nitēbat **beat⁹ bar.** i specie p̄grini p̄
forib⁹ affuit et ut antioze s̄cti bartho
lomei introduceret ob noxi⁹ flagitas
uit. **Qua** dissuadēte p̄mis mittit̄ s̄ ille
hūc accipe recusauit **Rogauit** tñ magi
str̄ p̄ nunciū ut sibi diceret qd̄ magis
i homine p̄riū eē putaret **Cui** cū ille di
ceret risibile. puella r̄ndit̄ imo peccatū
cū q̄ homo cōcipit nascit̄ atq; uiuit **Cui**
bar. respōdit q̄ ille bene intulit **Sed**
mulier̄ p̄fūdū idagauit **Secūdo** dicit̄
p̄grin⁹ magistro misit̄ ut sibi diceret
q̄s loc⁹ vni⁹ pedis esset vbi de⁹ in terza
maiora miracula ostēdisset **Cui** cū ille
diceret loc⁹ crucis in q̄ de⁹ mirabilia op
atus est illa ait imo caput hominis in
quo quasi minor mundus existit **Utro**
rumq; sententiā ap̄ls app̄bavit **Tertio**
inq̄siuit q̄nta distācia eēt a s̄mo celi us
q; ad p̄fūdum iferni **Cui** cū magister se
nescire diceret illa ait **Modo** uideo q̄ p̄
cipit̄ **Sed** ego h̄ noui q̄ de altero
ad alterū deadi et oportet qd̄ h̄ tibi ostē

dā **Tūc** dya⁹ cū magno euulatu se i ab
yssū p̄cipit̄ **Et** dū quererent p̄grin⁹
nū m̄ime iuenerēt **Sic** fere legit̄ de bea
to andrea **beat⁹ aut̄ abrosi⁹** in p̄fatioe
quā facit de illo ap̄lo ei⁹ legēdā abbre
uians ita dicit. **Discip̄ls** x̄pi tui v̄mca
diuinitate p̄dicantib⁹ trinitatē tuā m̄do
mirabiliter dignatus es ostēdere maie
statem **In** q̄s b̄ssimū bartholomeū
magna uirtutū p̄rogatiua colēdū benigna
tui p̄posito ad ip̄m direxit lōgiquū
qd̄ licet p̄mit̄ humana cōuersatiōe res
motū tibi tñ p̄dicatiōis augmēto me
ruit assignare uiciū **O** q̄ntis p̄conijs a
postolū mirabilē celebrādum cui dum
ad seminādū fidē p̄rimoz corda non
sufficerēt p̄p̄oz alatis q̄ vestigijs exres
mos fraz fines p̄uenit indoꝝ cū lāguē
tū innumera caua tēplū igress⁹ demoni
acu effecit illico ut n̄llm demō p̄beret
r̄n̄tū. **O** q̄ mira uirtutū ip̄i⁹ insignia dū
humana uoce ur̄bolantē q̄ se aduersa
riū solo iussu laceratis diutissime uiris
reddidit mutū **Reginā** dyabolica stagi
one lunaticā liberauit puellā **Solutis**
q; nexib⁹ p̄ri repletauit s̄m̄simā **O** q̄
s̄blime sc̄ritatis ei⁹ mirac̄m dū atiquum
huāni generis inimicū suū fecit in mehi
lū redire simulac̄ **Quā** digne exercis
tui numerād⁹ celesti cui⁹ ut miracul̄ fidē
cōmēdaret certissimā angel⁹ apparuit su
pa d̄laps⁹ ab aula **Igit̄** cathēatū demo
nē cūctis ostētās deformē salutarē saxo
d̄nicā imp̄sserat crucē. **Res** reginaq; s̄p̄
baptis̄atē cū gēte uir̄uq; x̄i accole te de
um p̄zem corpe seq̄ntē q̄ m̄re **Ad** extres
mā uero tēploꝝ delatu p̄ntific̄ neophiti
polimij fr̄ tyrān⁹ b̄t̄m ap̄m oimodis
in fide cōstātē celi atq; excoꝝlatū acerā
mā fecit suscipe mortē **Qui** tñ mortis
uir̄it̄ p̄ferēdo discrimē gl̄osi certamis
ad celeste gaudiū reportauit triūphum

Beatus aut theodorus abbas et doctor
 preceptu de hoc apostolo inter cetera sic
 ait Apostolus dei bartholomeus primum
 in licaonia predicauit Postmodum in in
 dia ad ultimum mabano vrbe. s. maioris
 armenie ubi primo excoziat9 tandem capite
 plexus ibidem sepultus est. Quod
 dum ad predicandum a domino vt oppinor
 audiuit Vade discipulus meus ad predica
 tionem exi ad pugnandum capax esto
 piculorum Ego paternum opus consummavi
 primum testis factus vas quod necessarium
 est imple. Imitare magistrum tuum emu
 lare dominum tuum Sanguinem sangui
 nibus pone. carnis carne trade. quod pro te
 passus sustinui patere Arma sunt tibi be
 nignitas in sudoribus mansuetudo inter
 maleficos patiam in hijs que pereunt. Non
 resultauit apostolus sed ut simul9 fidelis
 dominico acqrescens precepto pergit gau
 dens tanquam lux mundi vt tenebrosos illuz
 minaret tanquam sal terre vt gemes insipidas
 saliret. tanquam agricola vt spiritualis cul
 tura perficeret Petrus quod apostolus docet
 nationes. Sed bartholomeus consequentem
 paria inuestigat petrus operatur prodigia
 magna. Sed bartholomeus facit miracula uas
 lida Petrus capite deorsum crucifigit Bar
 postquam viuus excoziat9 est capite plectit
 Ad quod valet petrus capescenda misteria.
 ad tot bartholomeus sufficit penetranda equititer
 fecundat ecclesiam equo lance habuit re
 diuina carismata sed ex diuino duodena
 rij numero ex utraque parte sonum diuine sermo
 nationis dat sicut in athara armonia.
 Omnes apostoli vniuersitate sibi dispe
 tentes pretores regis regum constituti
 sunt. huic autem est foris et portio armene
 locus est ab euilath vsque ad gabaoth.
 distributa Igitur inde cum lingue aratro
 rationabilia rura sulcarent fidei verbum
 in profundo cordis recondentem paradiso

et vineas domini plantantem. Singula
 passionum remedia medianaliter miserent
 Spinas non intelligibiles euellentem.
 Siluas impietatis secare. Sepes dog
 maticas circūponere. Sed quales mer
 cedes creatori obtulerunt utique pro honore
 inhonorantiam pro benedictione maledictionis
 pro muneribus penas. pro refectibili vita
 amarissimam mortem. Nam postquam intol
 lerabilia tormenta subiit ab eis decoziat9
 in morte follis fuit nec postquam migrauit
 ab hoc mundo neglexit occasores. sed
 inuitabat miraculis prodites et prodigijs
 admittebat aduersos sed bestialem mentem
 nihil erat quod contempseret. nihil quod a malo re
 heret. Quid de cetero faciunt insaniunt de
 illud sacrum corpus. Respuunt egroti mede
 tem orbi manucentem. cetera doctorum
 naufragi gubernatorem mortui uiuifi
 catorum. Et hoc quomodo. Proiciunt namque
 in pelagus corpus sanctum. Nota est igitur
 cum impetu de regionibus armenie archa
 cum. iij. aliorum marium archis que similiter
 dum signa operantur cum ea fuerant in
 mare plecte et pro tantum spatium maris quatuor
 hijs precedentibus et tanquam ministris obsequium
 quodammodo apostolo facientibus venerunt in
 partes sicilie in insulam que liparis nunc
 patur sicut episcopo hostiensi que tunc presens
 erat reuelatum fuit. Venit ad pauperculam
 thesaurum ditissimus. Venit ad ignobile
 preciosissima margarita. Venit ad mes
 sam splendidissimum luminare. Alijs
 igitur quatuor ad diuersas terras euntibus
 sanctum apostolum in dicta insula re
 liquerunt Et enim predictos iij. matres
 apostolus relinquens retrosum vnum. s.
 papinum in ciuitate sicilie milos. Alium
 vero iudanum nomine messinam insulam misit.
 Reliquos vero duos in calabriam terram
 direxit. Gregorium quidem in ciuitatem
 colipnam. Achattum autem in ciuitatem

que chale uocat q usqz hodie suffragiis
 suis splēdet **B**uscept⁹ est igitē cū multis
 hymnis laudib⁹ et cādelis. et tēplū sibi
 magnifice fabricat. **M**ōs autē volcan⁹
 insule dīgu⁹ cū bitatorib⁹ ēēt nocuus
 eo qd ignē emittebat qsi p stadia. vij.
 se iuhibit elōgauit circa mare suspēd⁹
 fra vt vsqz hodie app.reat uidentib⁹. q. si
 guratio fugiētis ignis **N**unc igitē aue o
 beate beator⁹ ter beate bartholomee q es
 diuine lucis splēdoꝝ sancte ecclesie pisci
 tor⁹ racionabilū piscū. piture capture
 dulcis fruct⁹ viuide palmitis vulnera
 tor⁹ dyaboli mōm suo latro emio volne
 rantis **G**audes sol orb⁹ terre cūcta illu
 minans os dei lingua igitē sapiām p
 mēs **F**ons uigif sanitatē emanās q ma
 re imeabilib⁹ gressib⁹ sanctificasti **Q**ui
 terzam purpureā tuo cruore feasti qui
 celos cōmeasti vbi in medio diuine ati
 ei reulges in splēdore imarcessibil⁹ grē
 splendes. **I**n exultatione iocunditatis
 insaciabilis gaudes h̄ theodor⁹.

De sancto Augustino

Augustin⁹ hoc nomē sortitus
 est vel ppter excellēciā digni
 tatis vel ppter feruorem dilectionis vel
 ppter etimologiam nois. ppter excellē
 ciam dignitatis qm̄ sicut impator au
 gustus pcellēbat om̄s reges sic et iste
 excellit om̄s doctores secūdu qd dicit re
 migius **N**ū alij doctores opant stellis
Dan. xij. **Q**ui ad iusticiā erudiūt mul
 tos sicut stelle rē **H**ic autē cōpat soli si
 cut patet in eplā q de eo cātat **Q**ū sic
 sol refulgēs sic ipse refulsit in tēplo del.
Secūdo ppter feruorē dilectionis. qm̄
 sicut mensis augustus ualde feruet estu
 caloris sic et ipse ualde incaluit igne
 diuini amoris **N**ū ipse i libro dīctō
 num de se dicit. **S**agittaueras tu cor
 meum caritate tua rē. **I**tem ibidē **A**liū

intromittis me in affcū multū inuisita
 tum inrozus nescio ad quam dulces
 dmem que si perficiatur mi me nescio qd
 erit quod uita ista nō erit **T**ercio ppter
 etimologiam nominis. **D**icitur enim
 augustm⁹ ab augro et astm quod est
 ciuitas et ana quod est sursum **I**nde au
 gustm⁹ quasi augēs sfnā ciuitatē. vnde
 de eo cātat **Q**ui pualuit āplificare ciui
 tatē rē **D**e q ciuitate ipse dī in libro xi
 de a. dei **I**nest ciuitati dei et origo et in
 formatio et bitudo qm̄ si grāe **V**nde sic
De⁹ ea cōdidit **S**i vñ sapiēs a deo il
 luminaē **S**i vñ felix dō fruet s̄sistens
 modificaē dīplās illustrat. inherēs ior
 cūctis uidet et amat **I**n esmitate dei ui
 get **I**n ueritate dei lucet. in bonitate dei
 gaudet. vel vt dicit i glosario. aug⁹ dicit
 magnific⁹ felix pclar⁹ fuit. n. magfic⁹
 in uita pclar⁹ i doctrina. felix i glā **E**⁹
 uirā cōpilauit possidom⁹ calamētis ep̄c
 vt dicit cassiodor⁹ in libro de uiris illus
 tribus.

Augustin⁹ doctoz egregi⁹ in p
 uiaa africana ciuitate cartha
 ginēsi orē ex honestis pētib⁹
 ualde scilicet patre patrio matre moni
 acha genitus i liberalibus artibus suffi
 cienter edoctus fuit adeo vt sūmus pbs
 ⁊ rerbor luculētissimus haberetur **P**am
 libros aristotilis ⁊ omnes libros libe
 raliū artū qscūqz legere potuit p se di
 dicit ⁊ itellexit sic in libro dīctō. testat dī
 cēs **O**m̄s libros artū q̄s liberales uoca
 uit tūc neq̄ssim⁹ malay cupiditatū su⁹
 p me ip̄hū legi ⁊ itellexi q̄scūqz legere po
 tui **I**tem i eodē **Q**ueqd ē de arte loq̄ndi
 ⁊ differēdi q̄cqd d̄ dimēsiōib⁹ figuray ⁊
 de musicis ⁊ d̄ numeris s̄n magna diffi
 cultate n̄plo hominū tradere itellexi **S**as
 tu dñe de⁹ me⁹ qz celeritas intelligēdi
 et discēdi accūmem donum tuum est

Sed non inde sacrificabam tibi. **V**erz
 qz scientia sine caritate non edificat sed
 inflat in errorem manicheoz qui cristu
 fantastici fuisse affirmant et carnis res
 surrectionem negant inquit. et in eo p
 annos ix. dum adhuc adolescens esset p
 mansit. **A**d has etiam nugas adductus
 est ut arborem sic plorare diceret cum
 ab ea foliu vel sic tolleret. **C**um igitur
 esset annoz .xix. et quedam libru cuiusda
 philosophi in quo vanitas mundi con
 temnenda et pbia appetenda dicebat
 plegeret. ex hoc quidem lib plurimum
 placuit. **S**ed qz nomen ihesu xpi qd a
 matre iherat ibi no erat. dolere cepit
Mater vero eius plurimu flebat et ipm
 ad vnitatem fidei reducere sat agebat.
Quadam igitur vice ut legis in libro
 ofess. vidit se stare in quadam linea lig
 nea licz tristē et quada ei iuuenis assistit
 et causam tante tristitiae reqsiuit. **Q**ue
 cum diceret pdicōnem filij mei deploro
 ille respondit. esto secura qz vbi tu ibi
 ille. **E**t ecce continuo filium suum iuxta
 se stare vidit. **H**oc cu agustino retulisset
 ille ait. falleris mat falleris nec sic
 tibi dictum est. **S**ed vbi ego ibi tu.
Econtra illa dicebat. **N**o fili michi dictu
 est vbi ille ibi tu sed vbi tu ibi ille. **R**o
 gabat igitur sedula mat quasi impoz
 tuna quedam episcopu sicut i eode libro
 ofess. aug. testatur ut p filio suo inter
 cedere dignaretur. **Q**ui rata qd amodo
 impunitate deuidus ppbica voce respō
 dit vade secura qz impossibile ē ut filij
 tantarum lacrimaz peat. **C**ū aut ap
 cartaginem multis annis rethoricā do
 cuisset occulte mre nesciente roma venit
 et ibidem mltos discipulos ogregauit
Cū em mr usqz ad portā eū secuta fuisset
 ut aut eū retheret aut secū iret ipse eā
 decipiens nocte latenter recessit. **Q**ue

illa mane consideras aures dei clamoribus
 implebat. **Q**uolibz autem die mane et
 vespere ad ecclesiam ibat et p filio orabat
His tporibus mediolanenses a symacho
 pfecto romanor petterunt sibi doctorem in
 rethorica dssimari presulabat tunc ibi
 vir dei ambrosius et ad preces mediola
 num illuc mittit aug. **M**ater aut eius
 quiescere non valens cu multa difficul
 tate ad eū venit et ipm iā nec uic man
 ichum nec vte catholicum reperit. **C**er
 pit autem aug. beato ambrosio adhe
 rere et eius predicaciones frequēter audire
 Erat aut valde in predicacōe suspēsus
 ne quid dē ipsam manicheozū heresim
 vel p ipsa diceretur. **Q**uadam cōi vice dē
 illum errorem ambrosius diutius disputa
 uit et ipm aptis rationibus et auctorita
 tibus ofutauit ita ut error ille a corde au
 gustini pmitus pelleretur. **Q**uid autē
 post hoc sibi otigerit ipse in libro ofes.
 narzat dicens. **C**ū te primū cognoui
 reuerbrafti infirmitatē aspectus mei radie
 ans in me viximēter et otremui amore
 et horrore inueni me longe esse a te in
 regione dissimilitudinis tanq̄ audirē vo
 cem tuam de excelso ab hū grandium.
 cresce et māducabis me. nec tu me mu
 tabis i te. sicut abū carnis tue s tu mu
 taberis i me. **C**ū aut sicut idē refert via
 cristi sibi placere. **S**z p ipsas angustias
 adhuc ire pigret imisit dñs in mentem
 eius ut ad simplicianum i quo lucebat
 gracia diuina pgeret ut sibi estus suos
 oferenti pferret quis esset aptus modus
 uiuendi ad ambulandū i uia dei i qua
 alius sic alius sic ibat. **D**isplicebat em
 ei quicquid agebat in seculo pre dulcedie
 dei et decore domus eius quam dilexit.
Simplicianus autē cepit eū hortari et
 dicere. quot pueri et puelle intra cecam
 dñi deo seruiūt. tu nō poteris qd isti et

iste. an vero iste et isti in se ipsis possunt
et non in deo suo. Quid in te stas et non
stas pro te in eu et excipiet te et saluabit
te. Inter horum colloquia memoria uictorum
in medio venit. Dñs epiphanius simplici-
anus narrat quod ibidem adhuc gentilis ob-
sui sapiens a rome quod maximus tunc erat sta-
tua in foro meruisset et quod se sepius cri-
stianum dicebat. Cui cum simplici-
anus diceret. Non credo nisi te in ecclesia uidero.
Ille iocando dicebat. Nunquid pietas facit
hominem christianum. Tandem dum ad eccle-
siam uenisset et ei tanquam uerecundo oculis
te liber ubi erat simul fidei ad legendum
et pronuntiandum ut tunc moris erat datus
fuisse ille in altum ascendit et alta uoce
pronuntiavit mirante roma gaudere ecclesi-
a. Omnis autem subito prostrepuerunt uictorum
uictorum cito sonuerunt et cito siluerunt. Tunc
etiam ab affrica quodam amicus augustini no-
mie superuenerunt et uita et miracula illius mag-
ni antonij quod nup in egipto sub constantino
imperatore defunctus fuerat reuocauit. Porro
exemplis augustini. uerbemeter exarsit ita quod
solum suum alipsum tamen uoluit quam mēte tur-
bat. iuasit et fortiter exclamauit quid
patimur quod audimus. Surgunt in docti
et celum rapiunt et nos cum doctrinis nostris
in infernum demergimus an quod precesserunt pu-
det sequi et non pudet nec saltem sequi et ac-
currens in quendam ortum sub quadam ficu se-
picat ut in eodem libro dicitur commemorat.
amarissime flens lamentabiles uoces
dabat quamdiu quamdiu eras et eras
sine modo sine paululum modo non ha-
bebat modum et sine paululum prodi-
bat longinquum de hac sui tarditate
plurimum conquirebatur sicut postmodum
in eodem libro scripsit. heu michi quam ex-
celsus es in excelsis et quam profundus in pro-
fundis et nusquam recedis et uix redimus
ad te. Age domine et fac et exata et reuoca

nos. Accede et rape et fragra et dulcesce
impedimētis oibz sic timebam expediri
quoadmodum impediri timendum est. Sero
te amari pulchritudo tua antiq et tua no-
ua sero te amari intus eras et ego foras
et ibi te querebam et in ista formosa que feci
sti deformis iruebam. mecum eras et
tecum non eram uocasti et clamasti et
rupisti surditatem meam exorucasti splen-
didi et fugasti cecitatem meam. Fragra-
sti et dixisti spiritum et hanelo tibi. Gur-
stauit et esurio et sicio te tetigisti me et ex-
arsi in pacem tua. Cum autem amarissime
flieret. audiuit uocem dicentem sibi. Tol-
le lege tolle lege. Aperuitque statim cor-
dicem apostolicum et comectis oculis
ad primum capitulum legit. Induimus
dominum ihesum christum et statim om-
nes ab eo dubietatis tenebre diffuger-
unt. Interim autem tam uerbementissis
modo denotum dolore torqueri cepit ut fe-
re sicut ipse ait ad credendam opinionem
cornelii philosophi duceretur qui sum-
mum bonum anime in sapientia. Sum-
mum uero bonum corporis in nullum
sentendo dolorem posuerat. Tam uer-
bens autem ille dolor fuit quod etiam lo-
quelam amisit. Quo circa ut in libro
confess. refert in tabulis cereis scripsit ut
omnes pro eo orarent ut dolorem illum
dominus mitigaret. Ipse igitur cum as-
liis genua flexit et subito sanum se sensit.
Insinuauit ergo per literas sancto uiro
ambrosio suum uotum ut moueret quid
sibi de libris sanctis legendum esset quod
aptius fieret fidei cristiane. At ipse iussit
ysaiam prophetam eo quod euangelij et
uocationis gentium prenuntiator apti-
or uideatur. Cuius principium cum au-
gustinus non intelligeret totum aliud ta-
le esse arbitrans distulit ut illud relegeret
cum in scriptis sanctis magis exercitaretur.

Adueniente vero paschali tēpore aug⁹. cū esset annoꝝ xxx. cū filio suo adeoda to puero val de ingemioso. quē aug⁹ in sua adolescentia dum adhuc gentilis et pbs esset genuerat necnon ⁊ cū alippio amico suo meritis matris ⁊ pꝛedicaōe ambrosij sacꝛū baptisina suscepit. Tūc sicut fertur. ambrosi⁹ te deum laudam⁹ inquit. et augustinus te dñm cōfitemur respōdit. et sic tūc ipi duo hūc himnū alternatim cōposuerūt et vsq; i finē decā tauerunt. Sicut etiam testatur hōsi⁹ in libro suo qui dicitur speculū ecclesie In aliquib; autē libris antiq; titulus talis pꝛepōit Canticū ab ambrosio ⁊ augustino cōpilatū. Protinus autē i fide catholica mirabiliter cōfirmatur. Span omnē quam habebat in seculo dereliquit et seolis q̄s regebat abrenūciavit. Quāta autē dulcedine diuini amoris extūc ferret ipse in hoc libro cōfess. apit dicens Sagittaueras tu cor meū caritate tua et gestabam verba tua trāsfixa in visceribus et exēpla suoz tuoz q̄s de migris lucidos et de mortuis uiuos feceras cōgesta insinuum cogitationis mee vzebāt et assumebant gūam torpore. et ascēdenti ouallem plorationis ⁊ cantanti cāticū graduū dederas sagittas acutas et carbones vastatores nec factabar in illis diebus dulcedie mirabili cōsiderare altitudinē cōsilij diuini sup salutē generis humani. Quāntū fleui in himnis ⁊ cantas tuis suaue sonantis ecclesie voab; cōmot⁹ acriter uoces ille i fluebāt aurib; meis et cliq̄batur veritas tua i cor meū et currebant lacrimae et bene michi erat cū eis Tūc enim in ecclesia mediolan̄ h cātica instituta sunt Et clamabā clamore alto cordis mei Om pace Om idipshū Qui dixit idipshū dormiam et sompnū capiā Tu es enim idipshū qui non mutaris et

in te req̄es obliuiscens laboz omniū legebam totum psalmum illū et ardebā qui fuerā latrator amar⁹ et cecus aduersus litteras de melle celi mellitas. et de lumine tuo luminosus ⁊ sup scripturas hui⁹ mōi tabescebā pꝛe ihu adiutor me⁹ q̄ suaue michi subito ē factū carere sua uitatib; nugaz suaz et q̄s amittere metus fuerat. iam dimittere gaudium erat. Etiebas enī eas a me. Nam tu et fūma suauias etiebas et intrabas p eis oī voluptate dulcor S; non carni et sanguini in omni luce clarioꝝ s; oī secreto interior. omī honore sblimior sed non sublimib; in se. Post h assūptis nebor dīo et euodio et mīe ad affricā remeabat Sed cū essent apud hostiam tyberinam. piā mater ei⁹ defūcta ē Post cui⁹ mortē reuers⁹ est aug⁹. ad agros pꝛos vbi cū hīs qui sibi adherēbāt ieiunijs et orationib; deo vacabat libros scribebat et indoctos docebat. Nam a autē ei⁹ vbiq; diffundebatur et i omnib; libris suis et actib; admirabilis habebatur. Refugiebat autē ad aliq̄ ciuitatē accedere que ep̄o careret ne ipshū i pꝛedico cōfessio impediri cōtingeret Eodem tempore apud yponē erat quidā vir magnarū opum. qui augustino misit q̄ si ad eū accederet et verbū ex ore suo audiret seculo renūciare poss; Qd aug⁹ ubi cōpit illuc cōt⁹ iuit. Audiēs autē ualeri⁹ yponē ep̄s famā ei⁹ ipm plurimū remitētem in ecclesia sua pꝛesbiterum ordinauit non nullis quidem lacrimas suas superbe interpretantibus. et tanq̄ eum cōsolantib; et dicentibus qz et locus pꝛesbiterij licz ipse maiori dignus esset appinquaret tamen episcopatur q̄ statim monasterium clericozum i stituit et cepit uiuere secundū regulā a sactis ap̄lis cōstitutā De cui⁹ monasterio fere x. ep̄i sūt electi

Et quod predictus episcopus erat grecus et
minus in latina lingua et literis doctus
augustino potestate tribuit ut contra
more orientalis ecclesie coram se in ec-
clesia predicaret. **U**n cum multi epi deroga-
rent ille de hoc non curabat dummodo p-
eum fieret quod pro se fieri non valebat. **E**-
t tunc fortunatum presbiterum maicheum et
alios hereticos papue rebaptizandos do-
natistas et maicheos diuitis abstulit et
fuit. **C**epit autem valerius formidare
ne sibi augustinus tolleretur et ab alia ciuitate
in episcopum peteretur. **N**am sibi alium ablatum
fuisse nisi ad locum secretum transire curasset
ita ut inuenire minime potuisset. **I**mpetra-
uit igitur ab episcopo cartaganensi ut ipse ce-
deret et augustinus yponensi ecclesie in episcopum
promoueret. **S**ed cum hoc augustinus omnino
recusaret compulsum tamen et coactus succu-
bit et episcopatus curam suscepit. **Q**uod in se
postea fieri non debuisse ut sus ueniente
episcopo ordinaretur et dixit et scripsit pro
councili vniuersali prohibitionem quam post
modum ordinatus didicit nec quod sibi
factum contra doluit. **U**n etiam satagit ut in con-
cilio episcoporum constitueretur ut omnia statuta
prius ordinatis deberent ab ordinantibus
intimari. **I**pse autem de se dixisse postmo-
dum legit. **I**n nulla re michi dominum sens-
tio sic iratum. sicut in his quod cum non essem dig-
nus poni ad remum posuit me in amplu-
stre in apice regiminis ecclesie. **V**estimenta
eius et calciamenta et ornamenta alia
nec mitida nimum nec abiecta plurimum.
Sed ex moderato et operenti habitu erant.
Ipse enim de se dixisse legit. fateor de pro-
sa veste erubescere et ideo cum daret michi ven-
do eam ut quod vestis non potest esse communis
parua sit comune. **M**ensa frugali et pa-
sepe usus est et inter olera et legumina
pro infirmos et hospites plerumque carnes
habebat. **I**n ipsa autem mensa magis lecti-

onem vel disputacionem quam epulacionem
diligebat et contra pestem detractionis in ea sic
scriptum habebat. **N**uisquis amat dictis
absentum rodere vitam hanc mensam in-
dignam nouerit esse sibi. **N**am et alium
cum quidam sibi familiarissimi coepiscopi
ad detractionem linguam laxasset adeo
dure eos redarguit ut diceret quod nisi des-
isterent aut versus ipsos deleret aut a
mensa recederet. **Q**uadam uice cum quosdam
suos familiares ad prandium inuitasset.
Unus illoz curiosoz ceteris coquinam
ingressus est. **C**um omnia frigida repisset.
reuersus ad augustinum interrogauit. quid
alioz ipse prandium prefamilias parasset.
Cui augustinus nequaquam talium episcopoz curio-
sus respondit. **E**t ego uobiscum nescio.
Tria a beato ambrosio se didicisse ait.
Primum est quod uxorem cuiusquam nunquam
peteret. **S**ecundum quod militare uolentem
ad hoc non commendaret. **T**ercium quod ad
comuiuia inuitatus non iret. **C**ausa primi est
ne illi inter se non ouemiant et sibi male
dicant. **C**ausa secundi est ne militantes
calumpniam exerceant et in eum alij episcoporum
resistant. **C**ausa tercius est ne forte temp-
ante modum perdat. **T**ante autem pu-
ritatis et humilitatis fuit. ut ipsa etiam
minima peccata que apud nos nulla
vel minima reputantur in libro confes-
sionum de his confiteatur et coram deo
humiliter se accusat. **N**am ibidem accu-
sat se de eo quod cum puer esset ludebat ad
pilam dum ad scholas ire deberet. **I**tem
de eo quod nolebat legere vel adiscere cum
a parentibus vel magistro uergeretur.
Item de eo quod fabulas poetarum sicut fa-
bulam enee cum adhuc esset puer liben-
ter legebat. et didonem mortuam prop-
ter amorem plorabat. **I**tem de hoc quod de
cellario parentum vel mensa aliquid
furabatur ut pueris ludentibus daret.

Item de eo q̄ in ludo pueroꝝ fraudulē
 tas victorias exercebat. Item de eo q̄
 pirum de quadam arboꝝ uana uinee
 fite cū adhuc esset annoꝝ .xvi. furatus
 fuit. In eodē q̄ libro de ofi. accusat se
 de ipsa modica delectacōe quā aliquādo
 in comedendo sentiebat dicens. Sic me
 docuisti ut quēadmodum medicamēta
 sic alimentā sūptur⁹ accēdam. Sed dū
 ad quietem facietatis et indigētie mole
 stia transeo in ipso transitu insidiatur
 michi laq̄us occupie ipse enī transit⁹ vo
 luptas est ⁊ non est alius q̄ trāseat quo
 trāfire cogit necessitas et cū sal⁹ sit cā
 edendi et bibendi adiungit se tanq̄ pe
 disseca piculosa iocūditas. et plerumq̄
 pretreco naf ut ei⁹ causa fiat qd̄ salutis
 causa me faceret vel dico uolo Ebrietas
 longe est a me misereberis ne appinēt
 michi. Crapula aut̄ nonnunq̄ s̄repiet
 seruo tuo misereberis ut longe fiat a me
 et quis est domine qui non rapiat ali
 quantulū eꝝ metas necitatis. Quisq̄s
 ille est magnus p̄fecto est. Magnificet
 nomen tuū ego non sū. qz homo pecca
 tor sum. habet etiā se suspectū de olfēu
 dicens. De illecebra odorū non satago
 mimis cū absunt. nec req̄ro. cū obsunt
 nō respuo pat⁹ eis etiā sp̄ carere michi
 illa videoꝝ et forsitan falloꝝ. Nemo enī
 securus esse debet in ista uita q̄ tota tēps
 tatio. noīatur. Verū qui fieri potuit ex
 deterioꝝ melioꝝ non fiat ex melioꝝ de
 terioꝝ. Iterum de auditu ofiteatur dicens
 voluptates aurū tenati⁹ me implicauer
 rant et s̄lugauerant s̄ resoluiisti et libe
 rasti me. Cū michi accidit ut me āpli⁹
 cant⁹ q̄ res que camē moueat penat̄
 me peccare ofiteoꝝ et tunc mallem non
 audire cantantē. Accusat etiā se de visu
 sic de eo q̄ aliquādo nimis libenter uidit
 canē currentē et de eo q̄ p̄ agrum casu

transiens vnationem libenter p̄sperit
 et de eo q̄ domi existēs araneas muscas
 suis rethib⁹ capiētes nimis ac tēte cō
 sperit. Ideo aut̄ de hijs coram domino
 ofitetur ut ibidē dicit. qz alū s̄ a bonis
 meditationibus auertunt et oraciones
 interzūpunt. Accusat etiā se de appetitu
 laudis et motu inanis glorie dicens.
 Qui laudari ab hoīb⁹ uult uitupate te
 nō defendetur ab hominib⁹ iudicante te
 nec eripietur dāpnante te laudatur hō
 p̄pter aliqd̄ donū qd̄ dedisti ei et tamen
 pl⁹ gaudet se laudari q̄ donū. Tempta
 mur hijs tēptacōib⁹ cotidie sine cessacōe
 cotidiana fornat̄ nostra ē humana lin
 gua vrūptam nollē ut uel ageret michi
 gaudiū cui⁹lib⁹ boni nomen suffragio
 oris alieni. Sed auget fatcoꝝ non solū
 Sed vitupacōe minuit. Corristoꝝ aut̄
 aliq̄n laudib⁹ meis cū ea laudantur in
 me in quib⁹ michi ipse displiceo uel etiā
 bona minora uel leua pluris existimā
 tur q̄ existimanda sunt. Hereticos uir
 iste sanctus validissime ofutabat. Ita
 ut ter publice predicarent peccatum nō
 esse interficere agustinū quē tanq̄ lupū
 occidendū dicebant et occisorib⁹ oīa
 sua peccata a deo dimittenda asserēbāt
 multas ab eis insidias p̄tulit ita ut si
 bi aliquo p̄genti ī uia insidias ponerēt
 Sed dei p̄udentia itinēris errore sedu
 ctum inuenire non possent. Cū paupū
 semp̄ memor erat eis ex hijs que habere
 poterat liberaliter exhibebat. Nam et de
 uasis dominicis p̄pter paupes et capti
 uos aliq̄n iubebat frangi et oflari et in
 digentibus dispensari. Domū uel agrū
 siue villā nunq̄ emere uoluit. Alias
 etiā hereditates sibi dimissas respuit eo
 q̄ mortuoꝝ filijs uel p̄pinq̄s pot⁹ ipsa
 deberi dicebat. In hijs que in ecclesia
 possidebat intent⁹ amore illis īplicatus

nō erat **S**ed die ac nocte de scripturis
et rebz diuinis cogitabat **F**abricaz qz
nouaz nūqz studiū habuit deuitas in
eis iplicaōz sui aī quē sp libez habere
volebat ab omī molestia corpali vt li
bere vacare posset otīnue meditatomī
assidue lēōī n̄ tñ illa edificare volētes
phibebat n̄ forte immoderate fieri d̄spexis
set **L**audabat qz p̄m̄ illos qbz morien
di desiderū ierat. et s̄r̄ h̄ trū epōz exem
pla sepi⁹ recitabat **A**mbz. aut cū in ex
tremis esset et rogaret vt plongacōem
vite sibi p̄reabz optineret r̄ndit **N**ō sic
vixi vt me pudeat int̄ vos viuere. nec
mori timeo qm̄ bonū habem⁹ d̄m̄ **Q**d
r̄n̄sū aug⁹ mirabl̄r excolebat **A**ddebat
qz de alio epō cui cū diceret eū eccē m̄
tum necessariū fore et ideo adhuc eū do
min⁹ liberaret ait **S**i nūqz b̄n̄ s̄ aln̄ qz
re nō modo. **D**e alio qz epō aiebat c̄p̄
p̄lanū referre qz cū ifirmitate ḡm̄ labo
raret adhuc sibi sanitate restitū exoraz
bat **C**ui iuuenis specios⁹ apparēs cū in
dignatione ifremuit et ait pati timetis
exire nō vultis qd̄ faciā vobis **F**emina
rum. n̄ l̄ā ūqz nec etiā germanā sorozē
aut fr̄is sui filias q̄ deo p̄iter s̄nteb̄āt se
cū bitare p̄misit dicebat. n. qz si de so
rore v̄l nepotibz n̄ l̄ā mali posset oriri
suspico tñ qz t̄les p̄sone s̄n̄ alijs sibi ne
cessarijs eē n̄ possēt et ad eas etiā alie
aduētaret ex illis possēt ifirmiores aut
huānis t̄ptacōmbz cōmoueri aut certe
mal̄ hoīm suspitōibz ifamari **R**unqz cū
m̄kere sol⁹ loqz uolebat nisi secretū aliqd̄
int̄eēt **C**ōsanguineis sic bene fecit non
ut diuicias h̄erēt. s̄ ut aut nō aut m̄i⁹
egerēt. raro p̄ aliq̄ aut lris aut verbis
int̄cedere volebat **R**ecolens quēdā p̄bm̄
cōtemplatioē fame amias nō m̄lta p̄sti
tisse et sepe dicebat plereqz potestas que
petit̄ p̄mit **C**um aut̄ id faciebat sic stlū

impabat vt oneros⁹ nō eēt **S**ed me
reretur v̄bamitatē dic̄tammis exaudis
ri. volebat poqz inter ignotos quā iter
amicos causas audire. dicens qz inter il
los poterat libere iniquum agnoscere et
vnum ex hijs amicum esset facturus p̄
quo. s. iusticia mediante sententiā dar
ret. ex amias vero esset vñū pditurus
scilicet oītra quē p̄ferret sententiā a m̄ltis
ecclesijs inuitabat et ibi verbū d̄ni p̄di
cabat et multos ab errore ouertebat.
Aliqñ a p̄oīto digressiōem facere d̄sue
uerat in p̄dicatione et tunc dicebat deū
h̄ ad p̄fectū salutis alicui⁹ ordinasse sic
cut in q̄dam manicheozū negotiatoze
patuit qui i p̄dicatione quadā augus.
vbi ipse digressiōem faciēs oītra hūc er
rorem p̄dicauerat conuersus fuit **E**o t̄s
pore dū gothi romā cepissent ydolatre
et ifideles xp̄ianis p̄m̄ū insultabāt p̄p̄
qz aug⁹ libzū de ciuitate dei cōposuit in
quo iustos in hac vita debere p̄mi **I**ms
pios aut̄ florere ostendit ubi d̄ duplici
ciuitate. s. ir̄m̄ et babilone et earum re
gibus ait qz rex iberusalem cristus rex
babilonis dya⁹ **Q**uas duas ciuitates
vt ibidem dicit duō amores sibi fabz
cant qz ciuitatē dyaboli d̄struxit amos
sui crescens vsqz ad contemptum dei **C**i
uitatem dei amor dei crescēs vsqz ad cōs
temptum sui **I**n diebus autem eius an
no. s. domini. cccc. xl. wandali totam
affrice puincia occupauerūt vastan
tes omnia nec p̄centes sexui ordini vl
etati **P**ost h̄ aut̄ ad yponensem ciuitatē
puenerūt et ipsam manu valida obsede
runt **S**ub hac tribulatione augustin⁹
p̄ceteris sue senectutis amarissimam et
lugubzē duxit uitā fuerūt qz sibi lacime
cuis panes die ac nocte cū alios uideret
oculos alios effugatos eccās sacerdotibz
induatas ciuitates cū accolis dissipatas

Inter tot tñ mala cuiusdā sapiētis snia
se desolabatur dicēns Non erit magnū
magnus putas q̄ cadunt ligna vel las
pides ⁊ moriunt mortales. Cōuocatis
aut fratrib⁹ dixit eis Ecce rogavi dñm
vt aut nos ab hīs p̄culis eruat aut
patientā tribuat aut me de hac vita su
scipiat ne tot calamitates uidere opellar
Et ecce tertium quod petiuit obtinuit et
tertio obsidioms mense febrib⁹ laborā
lecto decubuit. Intelligens aut dissolu
tionem sui corporis iminere. vij. psal.
penitentiales sibi scribi fecit ipsosq̄ in
loco contra parietem positos lecto decu
bans legebat ⁊ uertim ac iugiter lacri
mas fundebat ⁊ vt deo uacaret liberius
et eius intentio a nullo impediti posset
ante ꝑ. dies sui exitus nullū ad se ingre
di ꝑcepit. n̄ ul cū medicus ingrederet
ul cū sibi refectio portaretur. Quidam
autem eger ad eū uenit et vt sibi manū
imponeret et ab infirmitate curaret ipsū
instanter rogauit. Cui aug⁹. respōdit
Quid est hoc fili qd loqueris putas q̄
si tale quid facere possem michi hoc ipm
nō cōferre. ille aut instabat asserens se
bi in uisione ꝑceptū esse ut ad eū ac
cederet et sanitatem reaperet. uicens au
tem fidē eius ꝑo ipso orauit ⁊ sanitatē
recepit. Energuminos multos curauit
et plura alia miracula fecit. In libro xxij
de ci. dei. duo miracula de se tāq̄ de quo
dā alio refert dicens. yponensem quare
dam uirginē scio que cū se oleo punxis
set. cū ꝑo illa orās ꝑresbiter lacrimas
suas stillauerat mox a demone fuisse sa
natā. In eodē etiā libro sic ait. scio etiā
ep̄m semel ꝑ adolecēte quē non uidit
orasse. illūq̄ illico demōio caruisse. nul
lū aut dubiū uidetur qm de se loquatur
sed humilitatis causa seipm noluit no
miare. In eodē q̄ libro de ci. dei. sic ait

179
q̄ cū quidā infirmus inadi deberet ⁊ de
eius morte ob inuisionē plurimū times
retur cū infirmus multis lacrimis deū
exoraret cū eo ⁊ ꝑo eo aug⁹ orauit. ⁊
sine inuisione aliqua integrā sanitatē re
cepit. Demiq̄ dissoluō corporis appropin
quans hoc memoriale docuit nullū vis
delicet hominē quantūcūq̄ excellentis
meriti sine cōfessione ⁊ euaristia debere
transire. ad extremā aut horā ueniens mē
bris omnib⁹ sui corporis incolumis inter
gro aspectu atq̄ auditu anno etatis sue
lxxvij. episcopatus uero xl. corā ꝑctis
fratrib⁹ et orantib⁹ migravit ad dñm.
Testamentū nullū fecit. quia unde face
ret pauper nō habuit. Floruit circa an
nos dñi. cccc. Itaq̄ aug⁹. sapiētē luz
men ꝑrefulgidū. ꝑpugnaculū ueritatis
et fidēi munimentū omnes ecclesie docto
res tam ingemio q̄ scientia uicit incōpa
biliter florens tam exemplis uirtutum
q̄ affluentia doctrinarum. unde ⁊ beat⁹
remigius iberonimū ⁊ quosdā alios do
ctores commemorans sic cōcludit. Nos
omnes aug⁹. ingemio ⁊ sciētia sua uicit
Nam licet iberonimus. vi. milia uolu
mina origenis se legisse fateatur. iste ta
men tanta scripsit ut nō solū dieb⁹ ac
noctib⁹ scribere libros eius quis nō pos
sit. sed nec legere quidā occurzat uol
lusianus autē cū aug⁹. epistolas scri
psit sic de eo dicit. Legi dei deest quicq̄
aug⁹ cōtingerit ignorare. Iheronimus q̄
in quadam epistola scribens. aug⁹ ait
duob⁹ libellis tuis eruditissimis ⁊ omni
eloquentie splendore fulgentib⁹ respon
dere nō potui. certe quicquid dici potuit
et assumi ingemio ⁊ scripturarū hauriri
fontib⁹ a te positum atq̄ disertū est. S
queso reuerentiam tuam ꝑatump ꝑatia
ris me tuum laudare ingemium. Jero
etiam in libro de. xij. doctorib⁹ sic de eo

scribit. Aug⁹ epc volans p montem ca
cumina q. aqila et ea que sunt in mon
tium radiab⁹ non consideras multa celoz
spacia terrazq⁹ sit⁹. et aquaz⁹ circum
claro smone pnuat. Deniq⁹ in q⁹ ta
eum reuerencia et dilectoe Jeronim⁹ ha
buit patet i epistol⁹ quas eidem misit In
vna quaz⁹ sic dicit Dno sancto ac bea
tissimo pape augustino Jeronim⁹. omni
quidem tēpore beatitudinē tuam eo q⁹ de
cer honore venerat⁹ sum et habitantem
in te dilexi dominū saluatore⁹ Sed nūc
si fieri potest cumulo aliquid addimus
et plena oplemus vt abs nomimis tui
mentione ne vnā horā quidē pterire pa
ciamur Idē in alia ep⁹ ad eundē absit
autē vt q⁹ de libris beatitudinis tue
attingere audeā Suffiat enim mea p
bare et aliena nō carpe Gregorius q⁹
in ep⁹ ad Innocētiū affrice prefectū
de eius libris sic ait Qd expōm sancti
iob vob⁹ trāsmitti voluistis vestro stu
dio ogaudemus Sed si delicio cupitis
pabulo saginari beati augustini cōpar
triotē vestri opuscula legite et cōparatio
nē illius similitudinis nost⁹ fursurē non
gratis Idē q⁹ in registro sic ait Legitur
q⁹ beat⁹ aug⁹ nec cū sorore sua habita
re cōsēsit dicēs Que cū sorore mea sūt
sorores mee nō sunt Docti ergo viri
cautela magna nob⁹ debet esse institutio
In p⁹ fatione q⁹ ambrosiana sic legitur
Magnificētia tuā i mortificatione aug.
adoram⁹ tua i omnibus opante uirtute
vbi nlls pmissis blandimētoz fallaci
um vir tuo ignitus spū uincere⁹ qz cum
ita omni genere pietatis i bueras vt ipse
tibi ara et sacrificiū et sacerdos esset et tē
plū Beat⁹ igitē p⁹ sper in tertio libro de
uita o⁹ replatua sic de eo dicit Sanctus
aug⁹ epc acer ingenio suavis eloq⁹ se
cularis literature pit⁹. In ecclesiasticis

laborib⁹ opos⁹ In cotidianis disputat
ciomb⁹ clar⁹. in oī sua actione compo
tus. In q⁹ stomib⁹ soluēdis acutus In
conuincēdis hereticis circūspect⁹ In ex
positione fidei nostre catholic⁹ In exem
plādis scripturis canoias caut⁹ Bern.
q⁹ sic de eo scribit Aug⁹ b ē validissim⁹
malle⁹ hereticoz Post h⁹ autē cū barbara
gēs terrā illā occupasset et sacta loca p
phanarent. fideles cozp⁹ aug. cepunt et
ipsū i sardinia trāstulerūt Trāstactis autē
ab eius obitu annis. cc. lxxx. arcē ānos
dñi dcc. xviii luprand⁹ deuot⁹ longoz
bardoz rex audiēs sardinia a saracenis
depopulatā solēnes illuc nūcios misit
vt doctozis sancti reliq⁹is papiā deferret
qui magno p⁹ao dato cozp⁹ sancti aug.
tulerūt et ipsū vsq⁹ ianuā deportauerūt
qd deuot⁹ rex audiēs usq⁹ ad p⁹dictā ci
uitatē cū magno gaudio eidē obuiat⁹
et reuerenter excepit Cū autē mane vel
lent cozp⁹ deducere nullo modo de loco
moueri potuit donec rex votū emisit q⁹
si se inde duci pmitteret ibidē i suo noīe
ecclesiā fabricaret Cū autē votū fecisset
statim sine difficultate inde deductū est.
Rex autē qd vouerat i pleuit et ibidē i
honore sacti augustini ecclesiā o⁹struxit
Idē miraculum die sequēti in quadam
villa episcopat⁹ terdonēsis q⁹ dicit casse
le otigit et eodē modo ibidē i honore san
cti augustini eccāz fabricauit In sup⁹ uil
li ipsā cū oībz suis appēdēcijs concessit
suentib⁹ ecclesie sacti aug. p⁹peruo possi
dendā qz v⁹o rex uiderat sacto cōplacē
re vt in suo noīe ecclesia fieret vbi cūq⁹
mādasset et timēs ne i alio loco quā v⁹
desiderabat locū sibi eligeret i oī loco v⁹
de nocte cū cozpe hospitabat⁹ in honore
ip⁹ eccāz o⁹struebat Sicq⁹ cū magno
gaudio papiā deducit i eccā sancti pe
tri q⁹ celū aureū dicit hōzifice collocatur

Molendinarius quidam in beatum augustinum specialem deuotionē hñs cū quādam infirmitatē que dicitur flegma salinum in tibia pateretur beatum augustinum deuote in sui adlutorio inuocabat. **C**ui p̄ visum sanctus augustinus apparuit et tibiam manu palpans integre restituit sanitati qui exatatus se liberatū inuenit. et deo et beato augustino grās reddidit. **Q**uidam puer cū uicio lapidis p̄meretur et de consilio medicorum inuadi deberet. mat̄ pueri mortis sibi timēs piculum beatum augustinum deuote in sui filij s̄siduū inuocauit. **E**t atimq̄ fusa oratione puer lapidem cum urina emisit et plenam sanitatem recepit. **I**n monasterio quōdā dicitur monachus quidam in vigilia sancti augustini raptus in spiritu uidit nubem splēdidam celitus elapsam et sup̄ nubem auḡ. sedētem pontificalibus insignitum cui⁹ oculi quasi duo solis radij totam illam ecclesiam illuminabāt ⁊ odor mōx mimi⁹ exalabat. **S**anct⁹ q̄ bernhard⁹ dum quadā uice ī matutinis ex̄ns aliquātulum obdormisset et de quodā sc̄tatu augustini lectiones legerentur uidit quēdā pulcherrimum iuuenem ibi stantem de cui⁹ ore tantus inundantiū aquarū impetus exibat q̄ totam illā ecclesiam uideretur replere. **Q**ui augustinum esse nō dubitauit qui fonte doctrine totam ecclesiam irrigauit. **Q**uidā sanctum augustinū valde diligēs monacho custodi corpis sancti augustini pecuniā magnā dedit ut sibi sancti augustini digitū vnum daret. **S**ed ille accepta pecuniā digitū cui⁹ dā mortui serias inuolutū sibi tribuit simulans esse digitū augustini. **Q**uem ille reuerenter accipiens sp̄ deuotissime adorabat et ori oculi que apponens crebro pectori astringebat. **C**ui⁹ fidem de⁹

intuens digito illo p̄iecto vnum digitum sancti augustini tam mirabiliter q̄ misericorditer sibi dedit. **Q**ui cū repositus fuisset et multa ibi miracula fierēt fama vsq̄ papia delata est. **S**ed cū predict⁹ monachus assereret q̄ cui⁹dam mortui digit⁹ ille esset sepulchrū aperuerūt et vnum deesse de eius digitis inuenerūt unde abbas recognita monachū ab officio deposuit et dire afflixit. **A**pod burgundiam ī monasterio quōdā dicitur fontaneū erat quōdam monach⁹ hugo nomine scō augustino valde deuot⁹ q̄ in ei⁹ scriptis miro desiderio pascebat quē etiā crebra supplicatōe rogauerat ut ip̄sū ex hac luce migrare non sineret nisi in die sacratissime solempnitatis. **I**psē igit̄ xv. die ante festum ei⁹dem sic cepit duris febrib⁹ estuare ut in vigilia ipsius sup̄ humū tanq̄ moriens poneret. **E**t ecce plures decori ac fulgentes uiri amicti alb̄ ecclesiam dicti monasterij p̄cessionaliter intrauerunt quos seq̄bat quōdam reuerendus pontificalibus insignitus. **Q**uidam autē monach⁹ in eccā consistēs hoc videns obstupuit et qui nam esset vel quo p̄gerent inq̄siuit. **C**ui vn⁹ eorū dixit q̄ sanctus augustin⁹ esset cū suis canonicis qui ad deuotū suū morientē pergeret ut ei⁹ animā ad regnū glorie deportaret. **P**ost h̄ illa reuerēda p̄cessio ad infirmariam ingredit̄ ubi cū aliq̄z diu mansisset sancta illa anima a carne soluta est. **Q**uā dulcis amicus et ab hostium insidijs securā reddidit. et ad celi gaudia introduxit. **L**egit̄ q̄ q̄ dū aug⁹ in carne uiueret et quēdā relegeret ante se trāsire uidit d̄monem libzū humeris batulantem. **Q**ui ab eo p̄tin⁹ aduertat ut q̄ ibi scripta lateat sibi pandat. **Q**ui peccata hominū ibidē eē asserit scripta. qm̄ vn̄deciq̄ colligit ⁊ reponit. **M**orq̄

ei precepit ut si aliquid filiorum peccatorum ibi scriptum retineret sibi legendum continuo manifestet. Osteso autem loco nichil Augustinus inscriptum reperit nisi quod quadam uice compleretur ex oblivione dimisit precipiensque dyabolo ut suum postulare aduentum ecclesiam est ingressus et compleretur deuote dixit et solitas orationes cepit. Peregit Reuersusque dixit ei ut predictum locum sibi ostenderet iterum relegendum. Qui dum crebro reuolueret et tandem locum vacuum reperisset iratus dixit. Turpis me decipisti permitte me quod librum meum tibi ostendi quod peccatum tuum omnium tuarum uirtute delesti. Et hijs dictis confusus euauit. Cum quodam matris a quibusdam maliciae orationis iniuriam pateret illa ad beatum Augustinum accessit ut si habere consilium implozaret. Que cum ipsum studere inuenisset et eum reuerentem salutasset ille nec ad eam respexit nec quicquam sibi respondit. Cogitans illa ne forte ob nimiam scitatem in faciem matris nollet intrare propius accessit et negotium diligenter exposuit. Sed ille nec se ad eam conuertit nec responsum aliquid sibi dedit. Ideoque illa cum tristitia magis recessit. Altera autem die cum Augustinus missam celebraret et decem matris inter esset per eleuacionem corporis raptus in spiritu uidit se positum ante tribunal sanctissime trinitatis et uidit Augustinum facie inclinata de trinitatis gloria attentissime et sublimissime disputantem. Fecitque est uox ad eam dicens. Cum autem ad Augustinum inuisi ille sic de trinitatis gloria attentissime disputabat et ideo quod ibi fueris permitte non adit sed ad eum secure redeas quod et eum elementem inuenies et consilium salubre reperies. Quod cum fecisset Augustinus benigne eam audiuit et consilium salubre donauit. Fere quod dum quidam uir sanctus in spiritu raptus sanctos in gloria aspexisset et beatum Augustinum minime uidisset quendam de sanctis uidebat Augustinum esse predicatorem. Qui respondit Augustinus residet in excelsis et disputat

de gloria excellentissime trinitatis. Cum quidam papieses a marchione malaspine in carcere detinerentur ab eis omnis potus permitte interdicitur ut possent ab eis magna pecunia extorqueri. Unde plerique iam spiritum exalabant quidam uero uinum bibebant ac quidam iuuenis inter eos qui in beatum Augustinum magnam deuotionem habebat ipsum in sui adiutorium inuocauit. Tunc circa noctis medium sanctus Augustinus predicto adulescenti apparuit et quasi manum eius dextram apprehendens usque ad flumen graueloni ipsum deduxit ibique cum filio uitis in aquam madefacto sic eius linguam refrigerauit. ut quod uinum bibere cupierat de potu nectaris non curaret. Prepositus cuiusdam ecclesie in beatum Augustinum magnam deuotionem habens cum per tres annos graue infirmitate incurrisset ita ut de lecto surgere non ualeret adueniente solemnitate sancti Augustini cum iam in uigilia ad uesperas pulsaret ad rogandum sanctum Augustinum deuota deuotione se contulit. Cui in albis Augustinus appares eadem tercirato proprio nomine dixit. Ecce alium rogas a te rogatus. Surge cito et celebra michi officium uespertinum. Qui sanctus surgens cunctis stupentibus ecclesiam inuenit et officium deuote peregit. Cum cuidam pastori seuum uel inter scapulas ortum esset adeo morbo inualuit ut iam totus esset uiribus destitutus. Qui dum ad sanctum Augustinum preces emitteret eadem Augustinus in uisu apparuit et super locum infirmum manum apponens profecit eum sanauit. Idem quod uir procedente tempore oculorum lumine est peruersus. Qui cum sanctum Augustinum sedule inuocaret quidam die ante meridiem eadem apparuit et oculos manibus suis tergens pristinam sibi sanitatem restituit. Circa annum domini decem. xij. uiri quidam graue infirmi numero plusquam xl. de germania et gallia romana ibant ad limina apostolorum uisitanda. Quorum quidam scamis in terra curui se uidentes alij cum baculis se sustentantes. alij per uentis oculum

post alios se trahentes alij contractas manus et pedes habentes pgebant. Qui montes transientes ad locum qui dicitur carbonaria puenit. Cum autem pene ad locum qui cana dicitur aduenissent qui tribus milibus a papia distat sanctus augustinus pontificalibus indutus de quadam ecclesia in honore sanctorum cosme et damiani constructa exiens eidem appuit eosque salutem quo tenderent requisivit quod cum respondisset adiecit. Ite papiam et de cenobio sancti petri quod dicitur celum aureum interrogate et ibi misericordiam habebitis quam optatis. Qui cum eum de nomine suo interrogasset ait Ego sum augustinus quondam yponensis ciuitatis episcopus. Statimque ab oculis eorum euauit. Illi autem papiam pgentes cum ad dictum monasterium puenissent ceperunt omnes voces leuare ac vnamimenter clamare. Sancte augustinus sine adiuua nos ad quorum clamores cives et monachi exatati ad tam gratam de spectaculum confluebant et ecce ex neruorum distensione sanguis multus cepit effluere ita ut ab introitu cenobii usque ad tumbam sancti augustini tota terra sanguine uideret respersa cum autem ad sepulchrum sancti augustini uenisset omnis sanitas sicut integre restituta ac si nulla in eorum corporibus lesio extitisset cepit extrinseca fama sancti augustini crebrescere et multitudo languentium ad eum tumultum aduentare. Qui omnes sanitatis beneficia reportantes sue pinguora reliquebant. factaque est ut tanta predictorum pigrum fuerit multitudo ut inde totum oratorium sancti augustini et porticus plena essent ita ut eundi et redeundi impedimentum non modicum generaret. Quapropter monachi necessitate compulsi ea inde remoueri fecerunt. Notandum quod cum tria sint que a mundanis hominibus appetunt scilicet diuitie delitie et honores vir iste sanctus tante perfectionis extitit quod ipse

diuitias contempsit. honores respuit. voluptates abhorruit. Quod enim diuitias contempneret ipse testatur in libro soliloquorum ubi ratio interrogat eum dicens Diuitias nullas cupis. Et respondit augustinus hoc quidem nec nunc primum. Nam cum xxx. annos agam fere anni sunt ex quo ista cupere desisti nec aliud in hijs propter necessarium victum cogitavi prater unum aceromus liber michi facile persuasit nullo modo appetendas esse diuitias. Quod autem honores respuerit in eodem libro testatur ubi ratio eum interrogat dicens. Quid honores. Et respondit augustinus fateor eos modo ac pene hijs diebus cupere desisti. voluptates que et delicias contempsit et quantum ad concubitum et quantum ad gustum. Quantum ad primum interrogat eum ratio dicens in eodem libro. Quid uxor nonne te delectat pulchra pudica morigerata. diues presertim si certe sis michi ex ea te moleste esse passurum. Et respondit augustinus Quantumlibet vel eam depingere atque cumulare bonis omnibus mihi michi tam fugiendum quam concubitum esse decreui. Cui ratio Non ego quare quod decreueris. Sed utrum ad hoc alliceris. Et respondet augustinus prater nihil in hoc mundo quod michi desidero etiam cum honore. honore. et aspersione terra recondo. Quantum ad secundum interrogat eum ratio dicens. Quid de cibis. Et respondet augustinus Siue de cibo et potu siue de balneis ceteraque corporis uoluptate michi interroges. tantum ab ea peto quantum in ualitudinis operam offerri potest. *Decollatio solij*

Decollatio sancti iohannis baptiste iij. de causis instituta fuisse uidetur sicut in libro de uitali offitio inuenitur. Primo propter eius decollationem. Secundo propter ossium ipsius concremationem et collectionem. Tertio propter captiuitatem ipsius inuentione. Quarto

propter dignitatem ipsius translationem et hinc hunc festum istud a quibusdam diuersimode notatur
s. decollatio. collectio. inuentio. et dedicatio.
Primo igitur celebratur hunc festum propter
ipsius decollationem quam quidem hunc modo facta est
Nam ut habetur in historia scolastica. Herodes
antipas filius magni herodis romam
proficiscens. et per fratrem suum philippum
transitum faciens cum Herodiade uxore philippi.
et secundum Iosephum uxore herodis
agrippe secreto pepigit quod in reditu
suo uxorem repudiaret. et ipsam in concubina
gem duceret. Quod uxorem suam. s. filiam
arethe regis damascenorum minime latuit
et ideo non expectato uiri reditu ad patriam
quatenus festinavit. Rediens autem
herodes herodiadem philippo abstulit et
aretham regem et herodem agrippam et
philippum in sui inimicitiam incitauit. Iohannes
autem eum de hoc arguebat quoniam secundum
legem quam recepat fratris sui uxorem
ipso uiuente sibi minime habere licebat.
Videns herodes quod Iohannes tam dure eum super
hoc redargueret. et quod ob predicationem et
baptismum secundum Iosephum magnum populum
congregaret. ipsum in carcere uinculauit
uxori placere cupiens et populi subsequen-
tis iohannem dispensatum pertimescens ipsum autem
occidere uoluit sed populum timuit. Desiderantes
autem herodias propter et herodes occasionem
aliquam inuenire ut iohannem occidere
possent. uidentem in se secreto odiosum
ut herodes natalis sui die coram primis
galilee suisque principibus celebraret et puella
saltanti filie herodiadis quicquid petierit
se sibi daturum iuramento firmaret et ipsa
caput Iohannis petente illud sibi propter
iuramentum factum tribuere deberet. Sed
de iuramento factum se constiterat si pareret. Quod
enim hac uersuta et simulationem habuerit
videtur inueni in historia scolastica. ubi sic dicitur
atur. Credibile est quod herodes cum uxore

de nece iohannis sub tali occasione faci-
enda prius secreto tractauerit. Item
Jeromimus in glo. Ideo forte iurauit
ut occasionem inueniret occidendi. Nam
si illa patris aut matris interitum pos-
sisset herodes non utique consensisset.
Ordinato igitur conuiuio puella adest
coram omnibus saltat placet cunctis
Se sibi quicquid petierit daturum iurat
re. a matre promissa caput Iohannis ex-
postulat. Sed uersipellis herodes propter
insuetudinem se constiterat si pareret eo quod ut
dicit Rabanus temere iurasset quod facere
oporteret. Sed tristitia precebat in facie
cum letitiam haberet in mente. Excusatur scilicet
iuramento ut sub occasione pietatis im-
pius fieret. Igitur spiculator mittitur
caput iohannis percussit. puella dat. et a pu-
ella matri adultere presentat. Augustinus occasione
huius iuramentis narrat in sermone
quodam quem fecit in decollatione iohannis
baptiste tale exemplum. Fuit quidam homo
innocens et fidelis a quo audiuimus quod narra-
t. Cum n. quidam sibi negasset quod ei accom-
modauerat uel quod sibi debebat. commotus ille
prouocauit eum ad iurandum. Ille igitur
iurauit iste perdidit. Dicebat ergo in ipsa
nocte se ad iudicium raptum fuisse et ab eo
interrogatum fuisse huius uerbis. Quare
prouocasti hominem ad iuramentum quem sciebas
falsum esse iuraturum respondit ille. Regaui
michi rem meam. Et iudex. Melius erat ut
rem tuam perdes quam ut aiam illius falsi
iuramento perimeres. Prostratus igitur tam gra-
uiter cecidi iussit ut in dorso euigilantis
plagarum uestigia apparerent. Sed in-
dultum est ei postquam emendatus est hec
Augustinus. In hac autem die. iohannes decollatur
non est. sed circa dies azimorum anno
precedente passionem christi. Oportuit ergo
ut prope dominica sacramenta minor cederet
maiori. Sic exclamat iohannes esop. dicens

Johannes scola virtutū. magisterium vite. sanctitatis forma. norma iusticie. virginitatis speculum. pudicie titulus. exemplum castitatis. pñie via. peccatorum vicia. iobes maior homine par angelis. legis sūma. euangelij sanctio. apostolorum vox. silentii prophetarum. lucerna mundi precursor iudicis. totius mundi trinitatis. et h̄ tantus datur incestuose traditur adultere adiatur saltatrix herodes autē impunitus non abiit. **¶** Sed exilio dāpnatus fuit. Nam sicut habetur in historia scolastica alii herodes. s. agrippa cū esset vir strenuus h̄ pauperum premia paupertate despicans quādam turri in fuit ut ibidem se fame afficiens moreretur. **¶** Quod cū herodias soror sua audisset viro suo s. herodi antioche supplicavit ut eum inde educeret. Quod cū inde fecisset et ambo inuicem ep̄arentur herodes tetrarcha uno iaculavit et herodi agrippa beneficia quę sibi contulerat imperare cepit ex h̄ ille vehementer doluit et romam proficiscens interim a gajo cesare in gratiam ē receptus ut ei duas tetrarchias. s. lisamie et abilime tribueret et regem in iudāā imposito diademate dēstinarēt vidēs herodias quod fr̄ctus haberet nomen regis viro suo molestis precibus insistebat ut romam p̄geret et sibi nomen regni p̄pararet. Ille vero cū multis diuicijs habundaret acquiescere volebat magis diligens oīū quā honore laboriosū. Tandem deuidus uxoris precibus romam cū ipsa p̄cessit. Quod agrippa intelligēs cesari literas dēstinauit quod herodes cū rege p̄thorū amicitias firmaverit et romano impio uoluerit rebellare et in argumentū h̄ rei significauit ei quod in ciuitatibus suis habebat arma quę sufficerent lxx. milibus armatorū. Lecta autē epistola gajus. quod alunde inapiens herodē de statu suo interrogauit et inter

castra utrum tanta copia armorum esset in urbibus quātam ipse audierat requirit. **¶** Quod ille minime negauit. Tūc gajus verū esse credens quod herodes agrippa scripsit ipsū in exilium relegauit. Proxi autē eius quod erat soror herodis agrippę quem maxime diligebat potestatem tribuit ut in terram suam rediret. Ipsa autē uirum suum uoluit comitari dicēs quod illū cui communiuerat in p̄cipis nō dērelinq̄ret in aduersis. Iugdunū igitur dēportati fuerunt et ibi vitam miserabiliter finierunt h̄ in historia scolastica. **¶** Secundo propter ossium ipsius cremationem et collectionem que ipsa die secundum quosdam fuerit concremata et a fidelibus ex parte collecta. Unde quasi secundum martirium patitur quando in suis ossibus concrematur. et ideo eecā tanquā secundum martirium hoc festum celebrat sicut enim legitur in xij. libro historie scolastice vel ecclesiastice. Cum discipuli Jo. cor̄p̄ eius ap̄ sebastem urbem palestine inter heliseum et abdiam sepelissent et ad eius tumulū multa miracula fierent. Iubente iuliano apostata gentiles eius ossa sp̄serunt et cū miracula non cessarent post collecta et ignem cremata in puluerem redegerunt et per agros ventilaauerunt sicut dicitur in historia scolastica. **¶** Beda vero dicit quod ipsa ossa collecta latius sp̄serunt et sic secundum martirium quodā modo passus uidetur. **¶** Hoc quidā representat nescientes dum in eius natiuitate ossa undecimque collecta cremant. Dum autē ad cremandum colligerentur ut habetur in historia scolastica quidā monachi a Ierosolimis uenientes latenter colligentibus se miscuerunt et magnam eorum partem tulerunt. Ipsa quoque ossa ad philippum iherosolimitanum episcopum detulerunt quod ea postmodum athanasio alexandrino episcopo

misit Postmodum vero theophilus eiusdem
urbis episcopus ea in templo serapis a so-
dibus purgato reposuit et in honore san-
cti Johannis basilicam consecrauit h-
legis in historia scolastica Punc autem
apud ianuam deuote colunt. sicut alex-
hij. et inocea. iij. rei ueritate ogra suis
pua legijs apparuit. Sicut autem hero-
des q eius caput amputari fecit suorum
scelez pena utulit. sic et iulianu apostata
tam q eius ossa coburi iussit ultio diuina
peussit De cuius peussione habet in hys
storia sanc. Juliani q est p. couer. sa-
cti pauli. De huius autem Juliani apostata
te origine impio crudelitate et morte.
in historia triptita pleni edocet. Con-
stantinus naq; frater magni constantini ex
eode pte duos buit filios. s. gallu et iu-
lianu Mortuo autem constantino constantius
eius filius gallu cesare fecit que tñ pmo-
dum infecit At iulianus metuens monas-
chus effectus est Cepitq; magos consulere
si posset ad huc ad impiu puenire Post
h constantius iulianu cesare fecit et ad gal-
lias misit ubi uictorias multas exers-
cuit Corona autem laurea misit duas co-
lumpnas dependes rupto fomiculo sup ca-
put eius inde enseutis decidit eiq; aptis-
sime coronauit cunctis clamantibus quia
impij signu esset Cuius a militibus appel-
laret augustus et corona cu qua corona-
retur ibide decet Unus torque que habe-
bat in collo iuliani capiti imposuit et sic
ab eis impatore effectus Tunc signum
cristianitatis qd habebat abiecit et tepla
ydoloru apies et eis sacrificas se pagas-
noy potifice noibat et signu crucis ubi-
q; destruebat Quadam uice ros sup eiq;
uestimenta ceteroq; q cu eo erat cecidit et
gutta qlibet se in crucis signaculu trassoz
mauit Volens autem complacere oib;
mortuo constantio uoluit ut unusq; q;

cui uellet ritum deseruaret ac de curia sua
eunuchos tosos et cocos fugauit Eui-
nuchos qd qz uxor ei obierat p. qua
alia n duxerat Cocos qz abis simpliciori-
bus uteret Tosos aut unus iqr suffic-
at multis multos libros dictauit in qbus
omnis an se pncipes lacerauit ut q cocos
atq; tosos expelleret op. pbi n tñ ipa-
toris egit ut aut deheret atq; laudaret
neq; pbi neq; impatoris fuit Du aliqui
Julianus ydol. sacrificaret et uisceribus pecc-
dis ymolati signaculu crucis coroa ar-
ciudatu eide ostesu e Qd ministri uideres ti-
muerit et misitantes crucis fuzas uinitate
uictoria et intermiabilitate Quos iulia-
nus confortans ait h ee signu xpianitatis
dogmatis colhercedi nec vlt eculu dila-
tandi Dum constantinopolim fortune iu-
lianus sacrificaret Aaris epc calcedonie q
p senectute lum amiserat ad eu accedens
ipsum in deo ipsum et apostatam applauit
Cui iulianus ait. Neq; galileus tu potu-
te curare Et ille De h gras ago deo me-
o qz ideo lumie me puauit ne te uideat
pietate nudatu. Julianus autem nil aliud
rudit abscessit Apud antyochia uasa
sancta et pallia colligens et i fra picas sr
ea sedit et ignominia addidit. Aoxq;
i loas illis adeo e peussus ut ide uermes
scaturiret et carnes corroderet. a q passi-
one q usq; uixit liberari n potuit Julia-
nus q pfectus ad preceptu impatoris
ecclesiarum uasa abstulisset super ea
minges ait Ecce inq; uasis marie filio
ministratur Cui repente os uersum est in
anum et egestionis organum e factum
Dum apostata iulianus fortune teplu
intraret et ministri tepli aqua ut munda-
rentur ingredienti aspergerent Valen-
tinianus aspersionis gutta uidit in elami-
de et indignatus pugno peussit ministru
dicēs se in maculatu poa. qua purgatu

Quod videns impator iussit eum in custodia redigi et ad heremum destinari. Erat enim christianus. qui pro mercede meruit postmodum solimari. in odium quoque christianorum iulianus templum iudeorum iussit reparari. ipsis iudeis sumptibus largissime subministrans. Sed dum maximam cementi copiam ministrassent subito ventus maximus veniens totam dissipavit. Deinde terze motus maximus est effectus. Postmodum ignis a sudamensis egrediens plurimos cremavit. **A**lia vero die signum crucis in celo apparuit et iudeorum vestes nigro colore crucis signaculo sunt impletae. Cum ad plias vadens res fontem videret et regem obsideret. rex sue patrie preter obtulit si ab eo discederet. Ille autem nullatenus acquievit. putabant enim secundum pitagoram promissamque sententiam ex mutacione corporum alexandri animam possidere aut esse potius in alio corpore alius alexander. Sed iaculum repente discurrens eius lateri est infixum. quo vulnere terminum vite suscepit. qui vero intulit hactenus ignorat. Sed alij quedam inuisibiliu hoc intulisse ferunt. Alij unum pastorem ysmathelitarum. Alij militem fame et itinere fatigatum. Sed siue homo siue angelus fuerit palam est quod diuinis iussionibus ministrante Calixtus aut eius familiaris dicit eum a demone fuisse percussu in historia tripartita. Tertio propter ipsius capitis inuentionem. Nam hac die ut aiunt caput eius repperit. Sicut enim dicitur in libro xi. hystorie ecclesiastice. Johannes in castello arabie dicto macheronta fuit vincens et capite truncatus. herodias autem caput iohannis miraculum fecit deferri et in herodis habitaculum caute sepeliri timens ne propheta resurgeret si cum corpore caput sepultum fuisset. Tempore vero mariani principis ut habet in hy

storia scol. qui cepit anno domini ccc. liij. Johannes caput suum duobus monachis qui iherosolimam uenerant reuelauit. Qui ad palacium quod herodis fuerat properantes caput ipsius inuenerunt sacris aliamis inuolutum vestibus estimo quibus in deserto fuerat obuolutus. Qui dum cum predicto capite ad propria remearent quodam emissene ciuitatis sigillatim paupertate fugiens comitem se eisdem exhibuit. **H**ic dum peram sibi creditam cum sacro capite portaret admonitus nocte a sancto iohanne ipsos fugiens emissenam urbem cum ipso capite est ingressus. **T**ibi quoque quadiu uixit in quodam specu sanctum caput uenerans prosperitate non modicam assecutus est. **A**loziens autem illud sorori sue sub fide reuelauit et secundum eundem modum sibi mutuo successoribus. Post multum vero temporis sancto marcello monacho in eodem specu degenti beatus iohannes caput suum hoc modo reuelauit. Videbatur enim sibi dormienti quod multe turbe psallentes incederent ac dicerent. Ecce sanctus iohannes baptista uenit. Deinde uidit beatum iohannem unum a dextris alius a sinistris ducebat omnesque ad eum accedentes ab eo benedicebantur. Ad quem cum marcellus accessisset eleuans eum et pro mentum apprehendens dedit ei osculum pacis. Tunc marcellus interrogauit eum dicens. Domine unde ad nos uenisti. Et ille de sebasto ueni. Cum igitur exortatus fuisset et de hac uisione plurimum miraretur quadam alia nocte cum dormiret quidam ad eum uenies exortauit. Et ecce dum exortatus fuisset uidit stellam fulgentem in hostio cellule residere. Quam surgens cum palpare uellet subito in aliam partem se traxit. Ille autem cepit abire post stellam quousque stella stetit in loco ubi erat caput iohannis baptiste ubi fodiens repperit urnam et in ea sanctum

thesaurum **Q**uidā autem cū n̄ crederet
manum ad ydriā misit **S**z statim maz
n̄ exaruit ⁊ ydrie adhesit **O**zātib⁹ autē
socijs manū extraxit s̄ inualida reman
sit **A**pparuit autē eidē **J**obes dicēs **C**ū
caput meū in ecclesia depones ydriā con
tinges et sanitatē recipies **Q**d et fecit et
sanitatē integā recepit **H**oc autē cū mar
cell⁹ Juliorano eiusdē vrb̄ ep̄o indicat
set ab eis est eleuatū et in vrbē delatum
Et q̄ tēpore cepit ī eadē vrbē decollatio
Jobis celebrari **I**psa die vt arbitmur
sicut dicit ī hystoria scol. quo caput ē
inuētū siue eleuatū qd postmodū cōstāt
nopolim est t̄nslatū. **N**ā sicut dicit ī
hystoria triptita **C**um valēs impator
hussisset sacry caput ī vehiculo pom et cō
stantinopolim t̄nsferri. cū arē calcedo
niam venissent vehiculū n̄tlaten⁹ ibi po
tuit quātūcūq; boues stimul⁹ v̄gerent
Jeoq; ipsum ibidē deponere sūt coacti.
Sz cū postea theodosi⁹ ipsū inde aufer
re vellet et quādā matronā uirginē cu
stodie capitis deputatā repisset ibidē ro
gavit eā ut sibi auferre dimitteret sacry
caput. **I**lla autē cōsensit credēs qd sicut tē
pore valētis ita etiā ⁊ nūc nō p̄mitteret
se auferri **T**ūc deuot⁹ impator purpura
caput amplectēs cōstantinopolim t̄nsus
lit et ibi pulcherzimā ecclesiā edificauit
Hec ī hystoria triptita **E**t idē gallias
apud pictauā regnante pipino p̄mo
dum ē t̄nslatū. vbi ei⁹ meritis mlti mor
tū sūt resuscitati **E**t sicut punit⁹ ē hero
des qui iobem decollauit ⁊ **J**ulianus a
pōstata q̄ eius ossa cōbussit **S**ic et hero
dias punita ē q̄ puella vt caput pereret
suggessit ⁊ ipsa puella q̄ h̄ p̄cijt **Q**uidā
enī dicūt qd herodias ī exiliū dāpnas
ta nō ē nec ibi defūcta **S**z cū caput io
hannis ī manib⁹ teneret et eidē gaudens
plurimū insultaret diuino nutu caput

ipsū ī eius facie īsufflauit et illa p̄tin⁹
expirauit **H**oc qdē vulgari⁹ dicit **S**ed
qz super⁹ dictū ē vt ī exiliū cū herode
miserabilē cōsūpta fuerit. sancti f̄dunt
ī cromias et sic t̄nēdū uidet **F**ilia vero
eius cū sup glaciē deambularct sub ea
glacies reuoluit et ipsa ī aq̄s cōtinuo
p̄focāt **I**n cromica vero quadam dicitur
qz terra ipsam uiuā deglutiuit qd potest
intelligi sicut de egyptijs ī mari rubro
p̄focatis dicitur **D**euorauit eos terra.
Quarto p̄pter digiti ipsi⁹ t̄nslationē et
ecclesie dedicacionē **D**igitus enim suus
quo dominum ostendit vt fertur cōburi
nōn potuit **U**nde ipse digitus a p̄dictis
monachis est reptus quē postmodum
vt habetur ī hystoria scol. sancta tecla
inter alpes detulit ⁊ ī ecclesia sancti mar
tini collocauit. hoc etiā testatur **J**o. be
leth dicēs qd p̄dicta sancta tecla ipsum
digitū qui cōburi nōn potuit de vltima
p̄tib⁹ marmis ī normania attulit et ibi
ī honore sancti **J**o. ecclesiam fabrica
uit quam ecclesiā ut ibidē dicit quidam
hac die dedicatam fuisse asserūt **U**nde a
domino papa statutum fuit ut hec dies
p̄ totū m̄dm celebris haberet **A**p̄d ma
merenam urbē gallie matrona quedam
Jobi baptiste valde deuota deum īstan
tius exorabat vt sibi dereliq̄is iohannis
aliquando donaret aliquid. **C**um autē
sumpta de deo fiducia orando nichil p̄
ficere se uideret. iuramento se astrinxit qd
hac tenus non comederet donec quod
petebat acaperet. **C**ū autē dieb⁹ aliquib⁹
ieiunasset pollicem super altare miri cā
doris uidit et des donum leta suscepit.
Tres autem ep̄scopi illūc accurrentes
cum quilibet de illo pollice partem vel
let acapere tres sanguinis guttas stilla
re ī limbo supposito stupuerunt. et
singuli singulas se meruisse letati sunt.

Theodolina regina lombardorum medo-
ne iuxta mediolanum nobilem ecclesiam
in honore sancti Johannis bapti-
ste construxit et ditavit. Procedere tpe ut
testatur paulus in historia longobardorum
Constantinus qui et istas impa-
tor volens ytaliam a lombardis eripere
a quodam sancto viro qui spiritum prophie-
tiae habuit de exitu belli quiescit. Qui nocte
orationi vacans mane vidit Jobi
ecclesiam regina construxit et ipse pro lom-
bardis continue intercedit et ideo superari
non possunt. Demet tamen tempus quod locus
ille despiciatur et tunc superabuntur quod tpe
karoli fuit impletum. Vir quidam magne
virtutis ut ait gregorius in dialogo no-
mine scantulus cum quendam dyaconum
a longobardis captum in sua custodia
tali conditione recepisset ut si fugeret ipse
pro eo capitalem sententiam subiret coegit
predictus scantulus ipsum dyaconum ut fu-
geret et se liberaret. Quapropter scantulus
ad decollandum adducitur et ad hoc fortissi-
mus speculator eligitur de quo dubium non erat
quoniam uno ictu caput eius abscederet ex-
tensoque collo cum carnifice forti amisu-
brachium cum ense in altum levasset ille protinus
ait Sancte Johannes suscipe illum.
Statimque brachium percussoris irruit
et erecto in celo gladio inflexibile re-
mansit prestantisque iuramento quod de cetero
nullum christianum feriret vir dei pro eo
oravit et brachium statim deposuit.

De sancto felice pbro et fratre

Felix presbiter et frater suus sitis
nomine felix et presbiter dyocle-
tiano et maximiano oblatus sunt
quorum senior cum ad templum serapis ut
ibidem sacrificaret adductus esset insuffla-
vit in faciem statue et protinus cecidit ductus
similiter ad statuam mercurij protinus insuffla-
vit et protinus statua cecidit. Ductus factus

ad simbachum dyane sitis fecit. Tortus
igitur in eculeo ductus est. quarto ad ar-
bozem sacrilegam ut ibidem immolaret.
Qui flexis genibus oravit et in arborem
sufflans eam a radice subvertit et simbachum
cum ara et templo arbore corruente struit.
Quod cum prefectus audisset eum ibidem de-
collari precepit et corpus eius lupis et can-
ibus dereliquit. Tunc quidam in mediu-
m repente philius christianus se libere confessus
est. Ambo igitur se invicem osculantes ibidem
insimul decollati sunt. christiani vero eius
nomen ignorantibus eum ad auctum vocas-
verunt eo quod sancto felix auctus sit ad
coronam martiris. Quos cum christianus in
fouea quam arbor effecerat sepelisset paga-
ni eos effodere volentes protinus a dyacono.
sunt arrepti. Passi sunt circa annos domini
cc. lxxxvij.

De sancto saumiano

Saumianus et saumina fuerunt filii
saumi viri nobilissimi. sed
pagani. Qui de prima uxore
saumianum genuit. De secunda saumina
filiam generavit et ex nomine suo abbas
vocavit. Legens autem saumianus versus illud
Asperges me domine etc. quid hoc esset
querere non intelligere non valebat un-
de intravit in cubiculum in anere et alio
prostratus iacebat dicens se malle mori
quam non intelligere sensum verbi. Cui
apparens angelus dixit. Noli te usque ad
mortem affligere quoniam invenisti gratiam
apud deum et cum baptizatus fueris mihi
candidior eris et tunc intelliges quod nunc
queris. Recedente angelo letus efficitur
et ydola de cetero venerari contempsit a pre-
plurimum obtulit. Cum ergo pater sepius
sibi diceret. Melius est ut quod deos non
adoras tu solus moriaris quam nos omnes
in morte tua insit involuamur latenter
aufugit et ad urbem trecastrinam devenit. Cum
ergo sit fluvium secane venisset et ut ibi ex eo

baptisaretur dñm exorasset ibidē baptis
satus est dixitq; ei dñs **N**ūc iuemisti qd
tam dñi qrendo laborasti **S**tattmq; in
terza baculum fixit **E**t facta oratione
bacul⁹ ille corā mltis astātib; frondes
et flores pduxit ita q. m. c. viij uiri do
mino crediderūt **I**mpator aut aurelias
nus hoc audiens milites ad eum capis
endum plures direxit. **Q**ui eum oran
tem inuenientes ad ipsum accedere ti
muerunt **I**mpator autem plures prios
ribus misit **Q**ui uenientes cum eo orā
te piter orauerunt surgentesq; dixerunt
Impator desiderat te uidere **Q**ui cū uenisset
et nollet sacrificare manus eius et pe
des fecit ligari et uerbis ferreis cedi.
Cui saumianus **A**tauge tormēta si po
tes **T**unc iussit eum in media ciuitate
ligari sup scampnum et suppositis lig
nis oleo et igne incendio concremari
Rex autem intuens uidit eum in media
flamma stantem piter ⁊ orantem **S**tu
pēfactus in faciem suam cecidit et sur
gens ei dixit **F**era mala non tibi suffia
unt anime quas decepisti nisi et nos p
magica m artem deape moliaris. **C**ui
saumianus **A**dhuc multe anime et tu
ipse per me sunt domino crediture. **C**ū
autem impator ex h nomen dei blasphemā
masset in crastinum iussit eum ad stipl
tem ligari et sagittari **S**agitte autem a
dextris et a sinistris in aere suspendeban
tur nec aliqua eum leuit **A**ltera die imp
ator ad eum ueniens dixit ei **E**t ubi est
deus tuus ueniat nunc et de sagittis istis
te liberet. **S**tattmq; vna de ill sagittis
exiliens regem in oculo percussit ⁊ pe
nitus excecavit **U**nde iratus iussit eum
in carcere recipi et in crastino decollari
Saumianus aut orans ut ad locum
ubi baptizatus fuerat transferretur **C**ō
fractis cathedis et aptis ostijs p medios

milites transiens illuc uenit **Q**uod au
diens impator iussit eum illuc insequi
et capite truneari **V**idens autem saumi
anus milites insequentes sup aquam
uoluit sup petram ambulauit quousq;
ad locum sui baptismini puenit. **C**um
igitur milites transuadassent ⁊ eum pec
tere formidarent ait illis **S**ecuri me p
cutite ⁊ de sanguine meo ad impatorem
vestrum deferite ut lumen recipiat et del
uirtutem agnoscat. **P**ercussus igitur ca
put suum leuauit et passib; filij. illud
portauit **A**t impator cum de eius sang
tine oculum tetigisset continuo sanatus
est dicens. **V**ere bonus et magnus est
deus cristianorum **Q**uod audiens que
dam que annis xl. lumen amiserat ad
locum portari se fecit et facta oratione
ptinus lumen accepit **P**assus est autē
arca annos domini. cc. lxxix. kl. febr.
Sed hoc ideo inseritur ut hystorie sor
rozis sue cuius festum pcepue h reco
litur h q; hystoria coniungatur **C**um
eius soroz igitur sauma fratrem suum co
tidie fletet et pro eo ydolis supplicaret.
tandem sibi dormienti apparuit angelus
dicens **S**uma noli flere sed quecuq;
habet derelinque et inuenies fratrem tu
um in honore maximo constitutum **Q**ue
eugilans collectanee sue dixit **A**mica
mea aliquid ne sensisti **E**t illa **E**tiam do
mina **N**am uidi hominem tecum loquē
tem **S**ed nescio quidem quid dicentē.
Ron me inquit accusabis **E**t illa absit
domina **Q**uecuq; uis facias tantum
non te ocadas **S**icq; in crastino ambe
recesserunt **C**um ergo pater diu fecisset
eam inquiri et non inuenisset. eleuatis
ad celum manibus ait. **S**i tu es deus
potens in celo ydola mea cominue que
nards meos saluare n̄ potuerit **T**ūc dñs
intonans oia comminuit et confregit

Quod multi videntes crediderunt verum
 beata sauna romam veniens ab eusibus
 papa baptisat et duos cecos duosque cen-
 tractos sanans. v. annis ibi permansit
 Cui dormienti apparens angelus dixit.
 Sauna quid est quod facis ut tuas divi-
 cias deserens nunc igitur in delicijs epu-
 leris. Surge et vade in trekas civitatem
 ut fratrem tuum ibidem inuenias. Dixit
 ergo famule sue. Non oportet nos ibi
 amplius habitare. Et illa domina quo-
 vis ire. Ecce omnes valde te diligunt et tu
 peregrinam mori cupis. Et illa. Deus nobis
 providebit. Et accipiens panem ordeaceum
 in urbem ravennam devenit. Veniensque ad
 domum cuiusdam divitis cuius filia quasi
 mortua plangebatur se ibidem a familia
 hospitio recepi postulabat. Que ait domina
 mea quomodo hic hospitari uales cum
 filia domine mee moriatur et omnes se grauius
 affligebant. Non propter me inquit mo-
 rietur. Intra autem igitur manum puella ap-
 prehendit et sanam ipsam erexit et cum
 uellent eam retinere nullatenus accevit.
 Cum ergo iuxta trekas ad miliare ve-
 nisset dixitque famule sue ut parum repau-
 sarent. Et ecce vir quidam nobilis licet
 rarius de civitate dixit ei. Unde estis? Cui
 sauna. Hic sum de ista civitate. Et ille cur
 mentiris cum loquela tua indicat te esse pe-
 grinam. Domine vere pegrina sum et fratrem
 meum saumianum diu perditum requiro. Cui
 ait vir ille quem queres ante paululum pro
 christo decollatus est et in tali loco sepultus.
 Tunc se prosternens in oratione ait. Domine
 qui me semper in castitate seruasti non per-
 mittas me amplius duris itineribus fati-
 gari aut corpus meum de loco isto ul-
 terius moueri commendo tibi famulam meam
 que propter me tanta sustinuit fratremque
 meum quem hic non videre potui fac ut
 in regno tuo videre merear. Finita autem

oratione migravit ad dominum. Quod vir-
 des eius famula cepit flere quia ad sepeliendum
 necessaria non habebat. predictus autem
 vir preceonem per civitatem misit ut homines
 ad sepeliendum mulierem pegrinam veni-
 rent. Qui venientes honorifice eam sepeli-
 erunt. Hac quoque die fit festum sancte sabine que
 fuit valentini militis cum nollet sacrificare
 re sub adriano imperatore de collata est.

De sancto lupo

Lopus apud auresianum ex ge-
 nere regali ortus dum cunctis
 virtutibus emeret senonensis
 archiepiscopus est electus. Qui cum omnia fere
 pauperibus erogaret et quadam die pluri-
 mos ad omnia mutasset cum vinum ad
 medium non haberet sic respondit ministro.
 Credo quod deus qui volatilia pascit nos-
 tram perficiet caritatem et statim nuntius
 affuit qui centum vini modios adesse
 presertim nuntiavit. Cum omnis de curia
 sibi vehementer detraheret quod virginem
 dei filiam predecessoris sui nimis im-
 moderate amaret coram detrahentibus ipsam
 virginem apprehendens osculatus est eam dicens.
 Nichil nocet hominum verba aliena que prope
 non maculat conscientia. Quia enim ipsam
 deum amare ardentius cognoverat eam mente
 purissima diligebat. Cum rex francorum
 lotarius burgundiam intrans senescal-
 lum suum contra senones direxisset et civi-
 tatem obsideret sanctus lupo ecclesiam
 sancti stephani ingressus campanam pulsa-
 re cepit quam hostes audientes tantus ter-
 ror inuasit ut non fugerent mortem se eva-
 dere non putarent. Tandem oborto regno
 burgundie cum rex alium senescallum senonum
 misisset et beatus lupo ei cum munitibus
 non occurrisset indignatus nimis ad-
 eum apud regem infamavit ut rex be-
 tum lupum in exilium destinaret. Qui in
 doctrina et miraculis valde emicuit.

Interea senonica quēdam episcopi qui locum sancti lupi inuaserat occidētes ut sanctus lupus de exilio rediret a rege impetrauerunt. Quē rex uidens exilio talem sanctum ita diuinitus est mutatus ut eorū iam illo prosternere ueniam peteret multisque auctū muneribus sue restituit ciuitati. Qui dū per parisiū remearet ei multa in carceratorū turba apertis ostijs solutisque uinculis obuiauit. Quadā die dominica dum missam celebraret lapsa ē celie gemma in eius sancto calice quā rex inter suas reliquias collocauit. Rex dotariū audiēs quod cāpana sancti stephani in sono mirā habere dulcedinē misit ut piscus deferret ut ab ipso sepius audiret. Sed cū in sancto lupo displicuisset mox ut de urbe senonica delata est. somni sui dulcedinē perdidit. Quōd rex audiēs statim restitui eā iussit statimque sono reddito insonuit septimo ab urbe miliarlo. Itaque sanctus lupus obuiā prexit et quod dolens perdidit cū honore recepit. Nocte quadā cū oraret instinctu dyaboli uehementer sitiens iussit sibi aquam frigidā deportari. Dolos autem intelligēs inimica puluarum suarū super uas posuit et ibi dyabolus intus inclusit qui tota nocte uociferando ululare cepit. Facto autem mane qui clā temptare uenerat in die confusus abscessit. Quadā autē uice dū more solito ciuitatis ecclesias circuisset rediēs domū audit clericos suos risantes eo quod mulieribus fornicari uellent. Qui ecclesiā mitras per eis orauit et mox ab eis omnis stimulus temptationis abscessit ueniētesque an illū ueniā postulauerunt. Tandē multis claris uirtutibus in pace deuit. Claruit circa annos dñi. dc. x.

De sancto Ameritino

Ameritinus paganus prius cū ydola quadā uice coleret unū oculum perdidit et uini manū ariditate incur-

rit. Qui dū se deos offendisse putaret et ad templum adorandum ydola pergeret obuiauit ei uir quidam religiosus nomine sauinus qui eum unde sibi tanta accidit infirmitas requisit. Qui ait Deos meos offendi et ideo eos orare uado ut quod michi abstulerūt irati reddant propicij. Qui ait Erzas frater erzas si demones deos putas. Sed uade ad sanctū germanum altisiodorensem episcopū et si eius consilio acquereris continuo sanus eris. Qui statim iter arripies uenit ad sepulchrū sancti amatoris episcopi et plurimorum episcoporum sanctorum. Necessit propter pluuiā nocte illa ad quendam cellulam super tumbā sancti concordiani collocatam. Cum autem obdormisset apparuit ei uisio quedam mirabilis quod quidam. s. uir uenit ad ostiū celle eius uocauitque sanctum concordianum ut ueniret ad festum quod sanctus pegrinus et sanctus amator cum alijs episcopis faciebant. Cui ille de tumulo respondit. Non possum modo uenire quia hospitem quendam me custodire oportet ne a serpentibus qui hic habitant occidatur. Abiens ille qui audierat nunciavit. Reuersusque ait. Sancte concordiane surge ueni et adduc tecum uiuanum sibi dyaconē et ulianum acolitum ut officium suum faciant. Alexander autem hospitem tuum custodiet uisusque ē igitur in ameritino quod sanctus concordianus apprehensa manu duceret eum secū. Cumque ad eos uenisset dixit eis sanctus amator. Quis ē iste qui tecum ingressus est? Qui ait hospes meus est. Et ille Expelle eum quod pollutus ē et nobiscum non potest esse. Qui cū expelleret prosternens coram eis sancti amatoris gratiam impetravit. Qui iussit ei ut ad sanctū germanū pergere festinaret. Eui gilās igitur ad sanctū germanū uenit et coram eo prosternens ueniam postulabat.

Qui cum ea que sibi contigerant enarra-
rent. preterunt ambo ad tumbam beati
concordiani et remoto lapide uiderunt per-
res serpentes qui decem pedum longitudi-
nem excedebant. Cumque omnes diffuge-
rent beatus germanus eis imperauit ut
ad istum locum pergant ubi de cetero nemi pre-
sumat nocere. Sicque mamertinus bapti-
zatus est. et sanatus factus est monachus
monasterij sancti germani ubi post san-
ctum allodium abbas fuit. huius rpe in
eius monasterio. sanctus marinus
extitit cuius obedientia sanctus mamer-
tinus probare uolens uilius offitium mona-
sterij ei commisit pastorem. scilicet eum faciens
bubalorum. Cum igitur in silua quadam
boues et uaccas libere custodiret tanta
sacritate pollebat quod etiam aues siluestres
ad se uenientes manu propria nutrebat. Rana
et apzium qui ad cellam eius confugerat a
canibus eripuit et abire fecit. latrones
quidam cum eum expoliassent et vestem
eius secum ferentes abirent. solum ei pal-
liolum dimiserunt. Qui statim post eos
clamauit dicens Reuertimini domini mei ecce
denarium coligatum in meo pallio inueni
qui uobis forsitan necessarius erit. Qui
perpetuus reuertentes palliolum cum denario
abstulerunt et nudum pennis dimiserunt
Sed cum festinanter ad suas latebras
aperarent tota nocte euntes in ipso cre-
pusculo ad eius cellulam sunt reperi. Quos
ille saluans in cella sua benigne rece-
pit pedesque eorum lauans necessaria que pos-
tuit ministravit. Qui stupefacti de eo quod
fecerant doluerunt et unusquisque eorum ad
fidem conuersus est. Quadam uice cum quidam
iuuiores monachi secum manentes urse
cuiusdam que omnibus insidiabat laqueos
tendisset illa in laqueos nocte irruens
capta tenebatur. Quod sanctus mari-
nus prescians de lecto surrexit et eam

inueniens dixit illi Quid facis o misera
fuge cito ne captaris eamque dissolvens
dimisit. Verum cum mortuus fuisset et cor-
pus eius altissimorum deportarent et cum fuisset
in quadam uilla nullo modo illud
inde mouere potuerunt quo ad usque quodam
in carceratus subito fractis uinculis liber
exiliens uenit ad corpus et cum alijs us-
que ad urbem portauit ubi in ecclesia sancti
germani honorifice est sepultus

De sancto egidio

Egidius dicitur ab eo quod est sine et
geos terra et dyan clarum siue
diuum. Ipse namque fuit sine terra per
terrenorum despectionem. clarus per scientie
illustrationem. diuinus per amorem quem assi-
milat amantem amato.

Egidius athenis ex regna stirpe
pergenit et sacris literis ab in-
fanta eruditus dum quadam die
ad ecclesiam pergeret eundem egidius in platea
iacenti et elemosinam petenti tunicam suam
tribuit qua indutus sanitatem integram
morum recepit. Post hoc parentibus suis
in domino quiescentibus patrimonio sui existit
fecit heredem. Quadam uice dum ab ecclesia
rediret quidam uir a serpente percussus eodem
obitus extitit. Hec oratione sua egidius
perpetuus uirum fugauit. Quendam demoniacum
in ecclesia cum ceteris existentem et fideles
clamoribus suis turbantem egidius demone
fugato sanauit. Verum humani fauoris
formidans periculum clamoribus maris perijt
et nauas quosdam in mari periclitantes
conspexit et facta oratione temporatim omnes
sedauit. Applicatibus autem nauis audito
quod romam tenderet gratias eius meritis conge-
runt et quod eum secum gratis uerberet permis-
serunt. Cum igitur arelatem uenisset et
bienio cum sancto cesario eiusdem ciuitatis
episcopo mansisset et ibidem quendam femina
febricitantem curasset heremum cupiens

clam discessit et cum vredeimo heremita
sanctitate conspicuo diu mansit ubi steri-
litate terre suis meritis fugauit. Sed
dum ubique miraculis choruscaret humane
laudis timens periculum relicto eo interiorē
heremum penetrauit ubi quoddam antrum et
quendam fonticulum repiens quādam micam
diuinitus ceruam paratā ibidem habuit in
nutricem quā ceteris horis lactis alimonia
sibi prebebat. Sed cum ibidem regis pueri ven-
rent predicta uidentes ceruam ceteris feris con-
temptis hanc cum canibus insequuntur. A quibus
dum vehementer uirgeretur ad pedes sui con-
fugit alupni. Ille vero admirans cur per
solum sic mugiret exiens et venatores aus-
dies dominum exorauit ut quā sibi tribue-
rat nutricem suaret. Canem autem nullum in-
fra lapidis iactum sibi appropinquare ausus est.
Sed cum nimio ululatu ad venatores re-
uertebatur. Postquam igitur serueniente domo rede-
unt et in sequenti die illuc reuertentes casso la-
bore domum iterum redierunt. Quod dum rex au-
disset rem ut erat suspicatus cum episcopo et multi-
tudine uentorum illuc properauit. Sed cum
canes ut prius non accedere presumerent sed
omni ululatu rediret locum uentorum desita-
te inaccessibile in circuitu arcubus deriderunt. Unus
autem incaute sagittam dirigens ut inde ceruam
expelleret. uero dei pro cerua oranti gressu uol-
nus infligit. Sed milites semitam feruore ap-
petentes ad ipsam deueniunt speluncam. Et uidentes
senem habitu monachali vestitum canitie autem
et etate venerabilem ceruam quā ad eius genua
puolutam solus episcopus et rex eum pedibus adie-
runt ceteris retro stare uisus. Et iterum
seruauerunt eum quod esset uel unde uenisset.
aut cur tam desam heremi uastitate petisset
seu quod eum uulnerare tam graue presumpsisset.
Quibus cum ad singula respondisset et illi ab
eo humiliter veniam postulassent. medico sa-
nando uulneri spoponderunt et multa dona-
ria optulerunt. Sed ipse nec medicinam ad

hibere uoluit et ueneram contemplationem ad ipsam
etiam non respexit quin potius sciens uirtutem
in infirmitate profici dominum exorauit ne quā-
dum uiueret limitati prestante redderet. Sed
cum rex eum frequenter uisitaret et pabulum
salutis ab eo reaperet immensas diuitias
optulit sed eas ille reape recusauit. Ad-
monens ut inde monasterium constru-
eret ubi monastica ordinis disciplina
uigeret. Quod cum rex uenisset victus egidius
us lacrimis et pabulum regis postquam primum
renuisset illius monasterij curam susce-
pit. Huius famam rex karolus ut audi-
uit eius impetrato aduentu reuerenter
eum suscepit. Qui inter cetera salutis col-
loquia rex eum rogauit ut pro eo dig-
nauerit oraret. quod quidam facinus enorme
comiserat quod nulli unquam nec ipsi seculo con-
fiteri auderet. Sequenti igitur dominica
dum egidius celebrans pro rege oraret
angelus domini eidem apparens cedula
super altare posuit in qua scriptum erat
pro ordinem et regis peccatum et egidij
precebus iam esse dimissum. Sed tamen peni-
tens et confitens ab illo deinceps abster-
neret. Adiectum erat in fine ut quisque san-
ctum egidium pro quocumque commissio inuoca-
ret. si tamen ab illo desisteret eius meritis sibi
remissum non dubitaret. Oblata igitur re-
gi cedula peccato suo rex agnito ueniam
humiliter postulauit. Egidius autem cum
honore rediens apud nemausensem urbem
filium principis qui tunc obierat suscita-
uit. Post aliquantum uero tempore pronun-
tians monasterium suum non longe ab
hostibus euerendum romam adijt et pri-
uilegium ecclesie sue duobus ostia cyprif-
sina in quibus sculpte erant ymagines apo-
stolorum a papa impetrans dimittensque ea in
tybriam diuino regimini commendauit.
et ad monasterium rediens cuiusdam con-
tracto apud tybironem gressum restituit

Cūq; ad monasteriū redisset predicta
ostia in portu inuenit et gratias agens
deo q; inter tot maris picula illesa serual
set ea in luminib; ecclesie sue ad decus
ecclesie et mōmimentum pacē romani
sedis erexit. Tandē dñs diem sui obit;
iminere sibi p; spiritū reuelauit. Qd̄ ille
fratrib; indicās et p; se orare suadens in
domino felicitate obdormiuit vbi choros
angeloz; ei; animam in celum ferentiū
plurimum se audiuisse testati sunt. Cla
ruit circa annos domini. dcc.

De natiuitate bēe marie

Mattheus aut; et Lucas nō generacionez
marie s; Ioseph describūt et tamē a con
ceptione cristi penitus alien; fuit q; con
fuetudo scripture dicitur fuisse vt non
mulierum s; viroz; generacionis series
texeretur. Verissime tamen uirgo beata
ex p;genie dauid descendit qd̄ p;ecipue
patet ex h; quomā ut sepe scriptura testa
tur cristus de semine dauid duxit origi
nem. Cum igitur xps de sola uirgine
natus sit manifestū est et ipsam uirginē
ex dauid natā esse et hoc ex cathena nar
than. dauid enī iter ceteros habuit du
os filios nathan et salomonem. Ex cas
thena igitur nathan filij dauid ut testa
tur Johannes damascenus. leui genuit
melchi et panthera. panther genuit bar
panthera. barpanther genuit Joachim
Joachim uirginē mariam. Ex cathena
autē salomonis. mathan habuit vxorē
ex qua genuit iacob. Defuncto autē
mathan melchi ex tribu nathę qui filij
quidē leui. frater autē pantheris nupsit
vxori mathan. mater autem iacob et ge
nuit exabeli. facti sunt autē fratres vs
termini iacob et heli. Iacob quidē ex tribu

salomonis. heli ex tribu nathan. Defu
ctus est autē heli ex tribu nathan sine
liberis. et accepit iacob frater ei; qui ex
tribu salomonis vxorem eius et fuscis
tauit semen fratris sui et genuit ioseph.
Ioseph natura est filij iacob ex descēio
ne salomonis. Secundū legem autem
heli q; ex nathan. Rā filij qui nascebat
secundū naturam quidē erat generantis.
Secundū autē legē defuncti h; dam;. Sic
autē i ecclesiastica historia dicit et beda
in sua cronica testatur. Cum omnes
generationes hebreoz; et alienigenaz; in
archis tēpli secretorib; fuarentur.
herodes om̄s iussit in cēdi existimās se
nobilem posse videri si deficientib; p;ba
mentis p;genes sua ad israhel pertinere
crederetur. fuerūt tamē quidā dicit do
mimica sic dicit ob p;pinquitatem cristi q;
etiam nazarei fuerunt qui ordinem ge
neracionis cristi partim vt a proauis
didicerāt. partim ut a quib; libris ha
buerūt q; domi habebāt qntū poterāt p;
docebāt. Joachim autē accepit vxorem
noīe anā q; habuit sororē noīe hifine
riam h; aut hifineria genuit elisabeth et
eliud. elisabeth iohānem baptistā. De
eliud nat; ē enimē de enimē nat; ē fact;
suac; cui; corp; ē in oppido traieci sup
fluuium mosan in episcopatu leodiēsi.
Anna autē tres viros habuisse dicitur
scilicet Joachim Cleopham. Et salome
De primo autē viro. s. Joachim vnam
filia. s. mariā matrem dñi genuit quam
Ioseph nuptu dedit q; cristum dominū
genuit et peperit. Mortuo Joachim ac
cepit cleopham fratrem ioseph et genu
it ex eo aliam filiam quā similiter ma
riam vocauit. Et alpheo postmodum
in coniugē sociauit. h; autē maria ex alphe
o viro suo. iij. viros genuit. s. iacobū
minorē ioseph iustum qui et barlabas

Simonem et iudam. Mortuo secundo viro anne. terciū accepit scilicet salome ex quo aliā filiam genuit quā rursus mariam vocauit et zebedeo in coniugē tradidit. hec autē maria ex zebedeo viro suo duos filios genuit. scilicet Jacobū maiore et Jobem euāgelistam. Vñ et de h̄ extat versus Anna solet dici tres concepit marias Quas genuere viri. Joachim cleophas salomeq; Das duxere viri Joseph alpheus zebedeus Prima parit xpm Jacobum secunda minore. Et Joseph iustam pepit cum symone iudam. Tercia maiore Jacobum voluerat Jobem. Sed mirū videtur quomodo beata maria potuit esse cognata elisabeth vt sup̄ dictū est ostat enim elisabeth vxorē fuisse zacharie q̄ erat de tribu leui et secūdu legē quilibet de sua tribu et familia ducere debebat vxorē et ipsam de filiabus aaron lucas fuisse testatur Anna autē fuit secundū Jeronimū. de bethle q̄ erat de tribu iuda Sed sciendū qz et ipse aaron et ioiada sum̄ sacerdos abo de tribu iuda duxerūt vxores Vñ tribus sacerdotales et regales cognacōe semp ad inuicem pb̄at fuisse coniuncte potuit autē vt dicit beda h̄mōi coniunctio recētorū tpe fieri datis nuptiū feminis de tribu in tribu vt manifeste beatā mariā q̄ de tribu regali descendit cum tribu sacerdotali cognationem generis habuisse ostaret et ita beata maria de vtraq; tribu erat Voluit enim dñs vt hec tribus p̄uoluate ppter misterium adinuicē miscerent qz de eis dñs nasciturus erat q̄ vire rex et sacerdos pro nob̄ seipm offerret et fideles suos in militia huius vite pugnantes regeret et p̄ victoriā coronaret. Qd etiā ex noīe xpi in mūcti inuicē qz soli sacerdotes et reges et p̄phete in lege veteri vngēbāt. vñ et nos a xpo xpiami dicimur et gen̄ electum et sacerdotiū appellamur Sed et qd

dicebatur qz m̄res tm̄ sue tribus hominibus iugere dicitū fuisse ostat ne distribuatio sortium confundere Quia vero leuitica tribus sorte inter ceteras n̄ habebat m̄res de illa tribu nubere poterāt cui volebant. Hystoria autē natiuitatis uirginis bat̄ Jeronimo vt in plogo refert adolascētiū in quodam libello legit. Sed p̄ m̄tū tēporis vt se ibidē legisse recoluit primo rogatus transcripsit Joachim nāq; ex galilea et ciuitate nazareth sanctam annam ex bethleem duxit vxorē Ambo autē iusti erant et ambo sine reprehensione in omnibus mandatis domini iacebant oēmque suam substantiam sp̄barie diuidebant. vnam partem tēplo et tēpli fuitoribus impendebāt Aliam p̄grinis et pauperibus erogabant Terciam sibi et familie sue vsibus reseruabant et ita p̄ annos xx. p̄ lem ex coniugio nō habentes vouerūt domino qz si eis sobolem concederet eā seruo dñi māparent. Cuius rei gratia cum singulis annis in tribus festis p̄cipuis iherosolym frequentarent In festo encensurum Joachim cum contribulibus suis iherosolym ascendit Et cum ceteris ad altare accedens oblatorem suam offerre voluit Quē videns sacerdos cum indignatione nimia repulit et cur ad altare dei accedere presumeret increpauit asserens nō esse conueniens maledicto legis obnoxium oblationem domino legis offerre nec m̄ fecundos infecundum et q̄ populum dei non auxit astare Joachim igitur sic confusum se videns p̄ pudore domum redire noluit ne similiter a contribulibus suis qui hoc audierant tantum opprobrium sustineret Seceēs igitur ad pastores suos cum ibi aliquod diu fuisset quorundam die ei soli angelus cum magna claritate apparuit et de eius visione turbatum ne timeret admonuit dicens.

Ego sū angel⁹ dñi missus ad te ut annuntiem tibi preces tuas exauditas esse et elemosinas in conspectu dñi ascendisse. Vidi enim pudorem tuum et audiui sterilitatis obprobrium non recte tibi obiectum peccati quippe non nature ultor est deus et ideo cum alicui⁹ uter⁹ claudit ad hoc faciat ut mirabilis denuo aperiat. et non libidinis esse quod nascitur. Sed diuini fore muneris agnoscat. Prima gentis uere matris sara nonne usque ad nonagesimum annum sterilitatis obprobrium pertulit et tamen ysaac. cui re promissa erat omnium gentium benedictio generauit. Rachel etiam nonne diu sterilis fuit et tamen Joseph genuit qui totius egypti dominium habuit. Quis fortior samsonis vel sanctior samueles. Et tamen hij ambo matres steriles habuere. Rationi igitur et exemplis crede dilatata diu conceptus et steriles preter mirabiliores esse solere. Proinde anna uxore tua pietas tibi filiam et uocabis nomen eius maria. Hec ut uouistis erit ab infantia dño consecrata. et ad hunc ex utero matris sue spiritu sancto plena. Nec fornicatorum inter preces. Sed in templo dñi semper morabitur. ne quid sinistra de ea aliquis suspicetur. Et sicut ipsa ex sterili matre nascetur ita mirabiliter ex ea altissimi filius generabitur cui⁹ nomen erit ihesus et per eum omnibus gentibus erit salus. Et tibi hoc signum. Cum ueneris ad auream iherosolimis portam annam uxorem tuam obuiam habebis que de tua tardatione modo sollicita. tunc in conspectu tuo gaudebit. His dictis angelus ab eo discessit. Anna autem cum amare fleret et quoniam uir suus uisus ignoraret. idem angelus eidem apparuit et sibi eadem que viro annuntiauerat patefecit. addens ut per signo irem ad auream portam pergeret et ibidem viro suo redeunti obuiaret. Igitur iuxta angeli

188

preceptum ambo sibi inuicem obuiantes de magna uassitudine letati et de premissa securi. adorato dño domum redierunt diuinum promissum hilariter expectantes. Anna igitur concepit et filiam peperit et nomen eius mariam uocauit. Completo igitur periculis ablactationis tempore ad templum domini virginem cum oblatibus adduxerunt. Erant autem circa templum iuxta xv. graduum psalmos xv. ascensionis gradus. Nam quia templum in monte erat constitutum altare holocausti foris secus erat adiri non per gradus non poterat. In horum itaque nouissimo virgo constituta cunctos sine alicuius adiutorio ita ascendit ac si iam etatis perfecte esset. Perfecta igitur oblatione filiam cum alijs virginibus in templo dimittentes ad propriam redierunt. Virgo autem cotidie in omni sanctitate proficiens et ab angelis cotidie uisitabatur et uisione diuina cotidie fruebatur. At Jeronimus in quadam epistola ad cromatium et heliodorum que beata uirgo hanc regulam sibi statuerat ut a mane usque ad tertiam orationibus insisteret. A tertia usque ad nonam texturino operi vacaret. A nona ab orationibus non recedebat quousque angelus apparens sibi escam daret. Quarto autem decimo etatis sue anno pontifex publice denuntiavit ut uirgines qui in templo instruebantur et etatis tempus impleverunt domum reuerterentur ut uiris legitime iungerentur. Cuius mandato cum ceterae paruissent sola beata maria uirgo hoc se facere non posse respondit. Tum quod parentes sui eam domini seruitio mandassent. tum quod uirginitatem suam domino ipsa uouisset. Tunc anxius pontifex eo quod neque contra scripturam que dicit uouete et reddite uotum infringendum putaret. nec morem genti insuetum intro ducere auderet. Ad iminentem festiuitatem iudeorum senioribus conuocatis omnium

hec vna fuit sententia vt in re tā dubia
consilium dñi q̄reret **C**um aut̄ oratio
insisteret et pontifex ad cōsulendū dñm
accessisset mox de loco oratorij cunctis
audientibz vox insonuit dicēs vt q̄cūq;
de domo dauid nupcijs biles coniugati
non essent. singlī virgas singlas ad al
tare deferrent et cuiuscūq; v̄gula germi
nasset et in cacumine eius s̄m ysaiē vati
cum spiritus sanct⁹ in columbe specie
consedisset ipse p̄oculdubio esset cui
uirgo desponsari deberet **E**rat int̄ ceteros
Joseph de domo dd̄ **C**ui cū incōgruum
videret si vir tam p̄uete etatis tā tene
ram virginē duceret in vxorem ceteris
uirgas suas afferētibz sol⁹ ipse uirgam
suam s̄traxit **D**ñi cū ml̄ diuine voc̄ cō
sonum appareret p̄ntifex iterato dominū
cōsulendum putauit **Q**ui respōdit q̄
solus ille v̄gam suam non attulit cui
uirgo desponsari deberet **P**redict⁹ itaq;
iōseph cum uirgam suā attulisset ⁊ ipsa
illico florē germinasset et i eius cacumi
ne colūba de celo veniēs cōsedisset liq̄do
omnibz patuit ipsi uirginē desponsatam
fore **D**esponsata igitur v̄gine **J**oseph
ipse q̄dam in sua ciuitate bethleem rece
dit domū suā dispositis et nupcijs neces
saria p̄uisur⁹ **V**irgo aut̄ maria cū vij.
virginibz coeuis et collectaēis suis q̄s
ob ostēsiōnē miraculi a sacerdote accep
it ad domum pentū i nazaret reuersa est
In diebz autē illis angel⁹ gabriel ei o
ranti apparuit et de ea nascitur⁹ dei filiū
nunciauit **D**ies autē natiuitatis v̄gis
aliquāto tēpore fideles latuit **C**ontigit
igitur sicut refert **J**o. belet̄ ut quidam
vir sanctus sedule orēplacōni insistēs
singul̄ ānis vj. jd⁹ septēbris in oratioē
posit⁹ locūdiissimā angeloz societate so
lemnitatē audiret **C**ūq; deuotissime sibi
reuelari petret cur̄ qlibet āno illo tārū

die et nō aliō h̄ audiret diuinū accepit
rñū qd̄ v̄go glōsa maria t̄ti die fuerit
m̄do nata et ideo h̄ manifestaret filijs
sancte ecclesie vt cōcordes fierēt in hac
celebritate celesti curie **C**ū aut̄ h̄ sumo
pontifici et alijs itimasset et illi orōibz
et ieiunijs scripturis et antiq̄tatū testi
monijs veritatē op̄issent hunc diē i ho
nore natiuitatis uirginis celebrandum
v̄niuersaliter statuerūt **O**ctaua autem
natiuitatis be marie celebrat̄ **S**z dñs
Innocē⁹. iij. natioē ianuēis ipsam in
stituit celebrādum **C**⁹ h̄ causa fuit **G**re
gorio n. nono p̄ mortē mediā s̄blato de
medio romani om̄s cardinales in q̄dā
cōclauī incluserūt vt ac⁹ ecclesie p̄uide
ret **S**z cū p̄ plures dies cōcordare non
possent et ipsi a romanis ml̄tas molesti
as sustinerēt uouerūt regne celi q̄ si ei⁹
meritis cōcordarent et liberi abire possēt
octauas sue natiuitatis diu neglectas
de cetero statuerēt celebrādas sicq; in do
minum celestem cōuenerūt et liberati
p̄ dñm i nocētiū uotū adimpleuerūt **C**ele
stem⁹ est modico tpe fr̄uxit et ideo p̄
eum impleri nō potuit **E**t nota q̄ tres
natiuitates ecclesia solēizat scilicet na
tiuitatem cristi **S**ancte marie et iobis
bap̄te **Q**ue tres designant tres spiritua
les natiuitates **C**um **J**obe nāq; in aq̄
cū maria in p̄na. cū x̄po renascimur in
gloria. **C**ū igit̄ natiuitatē bap̄mi ma
dultis oportet p̄cedere cōtritionem
et gl̄e s̄fr̄ **I**deo ille due merito uigilias
habēt **S**z cū p̄na tota sit p̄uigilia nō
oportuit vt uigiliam haberet **O**ctauas
vero om̄s h̄nt qz om̄s ad octauā resur
rectionē habebāt. **A**iles q̄dam valde
strenuus et beate marie valde deuotus
ad torneamētū vadēs q̄dam p̄mo mo
nasteriū ad honore be marie cōstructū
in itinere reptū missā auditur⁹ intrauit

Cū autē missa misse succederet et ille ob honorem virginis nullam premittere vellet tandē monasteriū exiens ad locū cōatus pperabat et ecce redeuntes eidem occurserūt et ipsū strenuissime militasse se referunt. **Q**uōd dū om̄s qui aderant assererēt et vniuersi eū strenuissime militasse unanimit̄ acclamarent necnon et quāda qui se ab eo captos dicebant se eidē offerrent ppendens vir discretus vrbano reginā vrbano modo se honorasse quōd acciderit manifesta uit et ad monasteriū rediēs filio uirginis de cetero militauit. **E**piscopus quidā qui beatam mariam in summa reuerētia et deuotione bebat quādā ecclesiā beate marie in nocte media ex deuocōe adibat. **E**t ecce uirgo uirginū comitata uniuerso uirginū choro ueniēti viro occurrit et cū summo honore susceptū ad ecclesiā ad quā tendebat ducere cepit precinentib; duabus de choro puellis atq; dicentib; **C**antem; dñō sode cantem; honore. **D**ulas amor cristī resonet ore pio. **Q**uos vers; totus ali; chorus virginum resumēdo pcatat predicteq; bme cātatrices binos qui secuntur in ordine versus sibi cūti sunt. **P**rimus ad ima ruit magna de luce superbus. **S**ic homo cū tumuit prim; ad ima ruit. **S**icq; uir; dei cū tñi pcessiōe vsq; ad ecclesiā pduferunt duabus semp incipiētibus et ceteris respondētibus. **Q**uedā mulier solatio viri sui destituta vnicum filiū habebat quē tenerime diligebat. **Q**uadā autē vice filius eius ab inimicis captus et in custodia carcerat et vinculatur. **Q**uōd illa audiēs inconsolabiliter flebat et beatā uirginem cui multum deuota erat p liberacōe filij impotētis precib; exorabat. **T**andē videns quod sic nichil proficeret ecclesiā in quā erat sculpta ymago beate marie sola inuēit

et coram ymagine stans ipsam sic alloquitur dicens **V**irgo beata p liberacōe filij mei te sepe rogavi et adhuc nequaquā mī miserere subuenisti. **P**rociū tuū p filio meo implozo et nōm ad h̄ sēto fructū. **I**gitur sicut filius meus michi ablatu; est sic et ego filiū tuū tibi auferā et obidem p filio meo in custodiam ponam et hec dicens pius accessit et ymaginē pueri quē uirgo in gremio baiulabat auferens domū abiit. **A**ccipiensq; ymaginem pueri ipsam in lintheo mūdissimo inuoluit et in archa recondens ipsam cōclauū diligent; obfirmauit bonū obidem p filio suo habere gaudens et ipsū diligent; custodiēs. **E**t ecce sequēt; nocte beata uirgo iunem apparuit et ianuam carceris aperit; inde ut crepat precepit ei; dixit. **M**atri tue fili dices ut meum reddat filiū ex quo reddidi sibi suum. **Q**ui exiens ad matrem uenit et qualiter beata uirgo eū liberauerit enarrauit. **I**lla autē plurimū exultans ymaginem pueri accepit et ad ecclesiā uadēs beate marie reddidit filiū dicens. **G**ras vobis domina refero quod michi meū vnicum filiū reddidisti et nunc vobis filiū vestr; reddo. quod meum me recipisse profiteor. **E**rat quidam fur qui sepe latrocinia exercebat. **S**ed beatā mariā plurimū in deuotione habebat et eam crebrius salutabat. **Q**uadā igitur vice furtim quedam rapiens capitur et suspēdio iudicat. **C**ū autē suspēderet cōtinno beata uirgo ei affuit et suspēsiū trib; diebus ut sibi videbat suis manib; sustētauit ita quod nōn lesionē p̄sensit. **I**lli vero qui eum suspēderūt casu inde trāsēntes cum uiuentem et uultu hilari reperūt et arbitrat̄es quod non bene fuisset laqueo astrictus gladio ipsum iugulare volebant. **S**ed beata maria feriētū gladio manū

opponebat et illi sibi nil nocere poterat.
Cognoscens ergo illo referre quod beata
maria sic eum iuuabat. **A**ntes eum de
posuerit et amore virginis abire liberum
dimiserunt. **Q**ui abies monasterium et quod
aduxit in suavis dei genitricis permansit
fuit quidam clericus qui beatam mariam
valde horas eius sedule decantabat. **C**um
autem penes eius morerentur alium non habentes
heredem eius hereditatem dimiserunt.
Compulsus est igitur ab amicis ut uxorem
acciperet ut hereditatem propriam gubernaret.
Quam autem die cum ad celebrandas nupcias
tenderet in itinere quadam ecclesiam
reperit et recordatus suavis beate marie in
ipsam ingrediens horas eius dicere cepit.
Et ecce beata maria ei apparuit et quasi
seuerus ei dixit. **O** stulte et infidelis cur me a
amica et sponsam tuam relinques et michi fe
minam aliam adponis. **A**d hoc ille respondit
ad sodos rediit et totum dissimilans cele
bratis nuptijs media nocte omnibus relin
ctis de domo aufugit et monasterium in
traus beate marie deuote suavit. **S**acerdos
cuiusdam prochie et honeste uite nullam
missam nisi missam beate marie sciebat quam
in eius honore sedule decantabat. **A**pod
episcopum igitur accusatus et ab eo accusatus accersitur.
Cum vero coram episcopo se aliam missam
nescire diceret episcopus ipsum quod sedu
ctorem dure redarguit et ab officio
eum suspendens ne de cetero eam missam
cantare auderet interdixit. **S**equenti nocte
beata maria episcopo apparens eum primi
mum increpauit et cur suum sic male
tractasset cancellarium requisit. **A**ddiditque
quod die xxx. moreretur nisi ille ad consueta officia
eum restitueret. **T**remefactus episcopus presbiterum
accersit et veniam postulans ut nullas
missas preter illam quam sciebat de beata maria
celebrare debeat imperavit. **Q**uidam clericus
vanus et lubricus erat sed tamen dei genitricem

primum diligebat et eius horas sanctas deuote
et alacris decantabat. **Q**uam igitur nocte
in uisione vidit se ante tribunal dei astare
et dominum circumstantibus dicere de illo quod
vos aspiciat quod iudicio dignus sit vos ipsi
decernatis quem tamen et toleravi nullum ad
huc in eo emendationis signum inueni. **T**unc
dominus omnibus approbationibus super eum damnationis
tulit sententiam. **E**t ecce uirgo beata surrexit
et filio suo dixit. **P**ro isto pie filie clem
entiam tuam rogo ut super eum damnatio
nis sententiam mitiges. **D**iuat ergo beatus ob gratias
mei quod ob propria merita adiatur morti. **C**ui
dominus. **T**uis enim peccationibus eum tribu
o si vel saltem nunc eius correctionem in
sperero. **E**t uersa uirgo ad hominem dixit
vade et amplius noli peccare ne detri
tibi contingat. **I**lle igitur excitatus uitam
mutauit et religionem petiit et ibi in bonis
operibus uitam finiuit apud aliam anno
domini. d. xxxvij. **F**uit quidam uir nomine
theophilus cuiusdam episcopi vicedominus ut ait
fulbertus carnotensis episcopus qui tam prudenter
sub episcopo res ecclesiasticas dispensabat
quod mortuo episcopo eum dignum episcopatu omnis
populus acclamabat. **A**t ille vice dominatu
contentus alium in episcopum maluit ordinari.
Tandem ab ipso officio inuito ab episcopo des
positus tantam impatienciam est delapsus ut
ad suam recuperandam dignitatem cuiusdam
iudei malefiti consilium expeteret. **I**lle
igitur dyabolum aduocauit et aduoca
tus conatus venit. **T**heophilus ergo
iussu demonis christum et matrem eius
abnegauit. christiane professioni abrenun
ciavit. et abnegationis cyrographum
suo sanguine proprio scripsit et scrip
tum anulo sigilauit. et sigillatum demo
ni tradidit et sic eius seruicio se addixit.
Incastmum igitur per uocatione demonis
theophilus in gratiam episcopi recipitur et
in sui dignitatem officij restituitur.

Tandem ad se reuersus de eo quod fecerat valde ingemuit et ad virginem gloriosam ut sibi in adiutorium fieret tota mentis deuotione confugit. Quadam igitur vice beata maria in visione illi apparet de impietate ipsam redarguit et dyabolo abrenunciare precepit ac christum dei filium et omne christi amittis propositum confiteri fecit et sic ipsam in sui et filii gratiam recuperavit et ad iudicium indultis venie inter sibi apparens cyroglyphum quod dyabolo dederat sibi reddidit et super peccatum posuit ut iam non se dyaboli seruum timeret sed per virginem se liberum factum gauderet. Quo theophilus recepto vehementer exultans coram episcopo omni populo quod sibi acciderat retulit et cunctis administrantibus et virginem gloriosam laudantibus ipse post triduum in pace quieuit. Quidam vir et uxor sua filiam unicam habentes eam cuiusdam iuueni nupturum dederunt ob amorem autem filie generum suum secum in domo tenebant. Mater autem puellae iuuenem amore filie sue tam diligenter colebat ut non maior esset amor puellae ad puerum quam socer ad generum. Inter haec malitiosus dicere ceperunt quod hoc non filie causa faceret sed ut eidem pro filia sese ingereret. Cum igitur mulieris animi tanta falsitas concussisset timens ne in vulgi fabulam verteretur duos rusticos alloquitur et si occulte generum strangulare velint cuiuslibet fidei pollicetur. Quadam ergo die eos in cellario recludens maritum suum ex industria aliquo ire consuluit et filiam alio transmisit. Tunc adolescens iussu domine suae cellarium ut vinum afferret ingreditur et mox a latronibus strangulatur. Ad hoc socer ipsum in lectum filie detulit et quod dormientem vestibus circumtextit. Rediitibus ergo marito et filia ad mensam positus iubet mater filie ut maritum debeat exorare et ad mensam vocare. Que cum defunctum

repperisset et hoc scitans nuntiasset tota familia in lamentum vertitur et illa mulier hominibus quod dolens cum ceteris lamentatur. Tandem mulier de perpetrato scelere valde ingemuit et sacerdoti omnia per ordinem confessata fuit. Post aliquod tempus inter mulierem et sacerdotem litigium oritur et a sacerdote sibi generi homicidium irrogatur. Quod cum ad penitentiam noticiam deuenisset adductus ad iudicem et ab eo igitur decernenda damnatur. Finem ergo suum imminere considerans ad beatam virginem se conuertit et eius intras ecclesiam in oratione cum lacrimis se prosternit. Post modicum exire compellitur et in magnum pietatis ignem omnibus ibidem stare illesam et incolumem contuentur. At pentes pueri ignem putantes ad sancta concurrunt et in ignem precipitant videntes autem quod nec sibi in aliquo ledere lanceis et hastis eam impugnare ceperunt. Tunc iudex qui aderat vehementer obstupuit et eos ab ipsius impugnatione dispescuit. Ea autem diligenter considerans nullum in eum signum incedit praeter sola uulnera lancearum inuenit. Cum autem pentes eius domum eam reclusissent et eam fomertis et balneis recrearet nolens eam deus ulterius humana suspitione fedari post triduum in laudem virginis pseuerante ex hac uira vocauit. *De adriano et max*

Adrianus a maximiano imperatore regnante martirium passus est. Cum enim predictus maximianus in nichomedia urbe ydololatriam iussu eius cuncti christianos parentes alij timore pene alij amore promissae pecunie uiam uianos propinquos domesticos ad supplicium traherent. Inter quos christi a propinquantibus apprehensi ante regem adducti sunt. Quibus rex non audistis qualis pena aduersus christianos posita sit. Cui illi. Audiuimus et stultitiae tuae iustitiam

irrisim⁹ Tunc rex iratus nerulis crudis
eos cedi iussit et lapidibus ora eorum cunctis
di mandauit ac innotata vniuersumque
ofone ferro iunctos in carcere recludi
pcepit quorum adrianus constantiam prior
officij militaris considerans dixit eis **A**d
iuro vos pro deo vestrum ut michi dica-
tis que est remuneratio quam expectatis
pro ista tormenta Ad hoc dixerunt sancti **O**-
culus non uidit nec auris audiuit nec in
cor hominis ascendit que preparauit dominus dili-
gentibus se perfecte Tunc adrianus in medium
presens ait **A**nnotate me cum istis quia et
ego christianus sum. **Q**uod cum imperator audisset
nolentem sacrificare vinculo ferro in carce-
re posuit **N**atalia uxor uxor eius audi-
ens uirum suum in carcere sedit vestimen-
ta sua flens primum et ciuias. **S**ed cum
audisset quod propter fidem christi incarceratus
fuisse gaudio repleta ad carcerem cucurs-
rit et uincula uiri sui et aliorum osculari
cepit. erat enim christiana sed propter persecutionem
se non publicabat **E**t dixit ad uirum suum
Beatus es domine mi adriane quia inuenisti
diuitias que non dimiserunt penes tui-
quibus egent hi qui multa possident quam non
erit feneratori tempus in mutuo accipiendi de-
nit⁹ de pena alium liberabit nec pro filium
nec mater filiam nec seruus dominum nec amicus
amicum nec diuitie possessorem **C**umque eum
admonuisset ut omnem gloriam terrenam
contempneret et amicos et penes sperneret
et semper ad celestia cor haberet **D**ixit ad
eam adrianus **V**ade soror mea tempore
passionis nostre accersiam te ut uideas fi-
nem nostrum **H**icque uirum suum alijs san-
ctis recommendans ut eum confortaret
rediit in domum suam **P**ostmodum audiens
adrianus diem passionis sue adesse datus
munera custodibus et sanctis qui secum
essent in fidelissimis abiit domum uoca-
re nataliam sicut ei iuramento promiserat

ut eorum passionibus presens esset. **Q**ui-
dam autem eum uidens percurrit et nunciat
natalie dicens **A**bsolutus est adrianus et
ecce uenit. **Q**uod illa audiens non credebatur
dicens. **E**t quis potuit eum absoluere a uin-
culis **R**espondeo michi ut absoluat a uinculis
et sepe a sanctis. **D**um hoc loqueretur puer dome-
sticus uenit dicens **E**n dominus meus di-
missus est **I**lla autem putans quod martiri-
um fugisset amarissime flebat **E**t cum
uidisset eum surgens uelocius ostium do-
mus contra eum clausit et dixit longe a me
efficiatur que a deo corrumpit nec michi con-
gatur loqui orationi illius pro quod dominum suum abne-
gant **E**t conuersa ad eum dixit **O** tu miser
sine deo quis te cogit apprehendere quod non po-
tuisti proficere quis te sepauit a sanctis
aut quis te seduxit ut recederes a conuen-
tu pacis. **D**ic michi cur fugisti antequam
pugnaret antequam repugnante uideres que
modo uulneratus es nec dum emissa sagit-
ta **E**t ego mirabar si ex gente sine deo et
de genere impiorum alius offerret deo heu-
me infelicem et miseram quid faciam que
coniuncta sum huic ex genere impiorum
non est concessum michi unquam horum spaci-
um ut uocarer uxor martiris sed ut dice-
rer uxor transgressoris ad modicum quidem
exultatio mea fuit et ecce pro secula obpro-
brium meum erit **H**oc autem beatus adria-
nus audiens uerbementer gaudebat admi-
rans de femina iuvene pulcherrima et
nobili et ante triduum nupta quomodo
talia loqui posset **D**um ex hoc ad marti-
rium ardentior effectus uerba eius liben-
tissime audiebat **S**ed cum eam nimis affli-
gi uideret dixit ei apud michi domina mea
natalia non. non. ut putas martirium fugi sed
te ut promisi uocare ueni **Q**ue non credens
ait uide quomodo me seduat transgressor.
quomodo mentis alter iudas fuge a me mi-
ser meis iam interficiam ut faceret

Et dum moraretur ad capiendum ei dixit
Aperi ad? Nam vadam et ultra non vi
 debis me et post hoc lugebis quod me ante
 exitum meum non videris. fidei iussores dedi
 sanctos martires et si ministri me requireris non
 inuenerit sustinebunt sancti tormenta
 sua et mea simul. **H**ec audiens natalia
 apertit et sibi inuicem prostrati ad carcerem
 simul abierunt. **O**bi natalia per vij. dies
 sanctorum vulnera cum lintheis preciosis ex
 tergebat. **S**tatuta autem die imperator eos
 presentari iussit. **Q**ui resoluti penam quod
 ambulare non poterant velut animalia
 portabantur. **A**drianus vero vinculis
 manibus sequebatur. **D**e inde adrianus por
 tatus super eculeum cesari presentatus. **N**ata
 lia vero aduigens se ei dicebat **V**ide domine
 meus ne forte trepidus cum tormentis uideberis
Modicum quod nunc patieris sed continuo cum
 angelis exultabis **A**drianus igitur sa
 crificare nolens grauissime cesari est. **C**ur
 rensque natalia cum gaudio ad sanctos
 qui erant in carcere ait **E**cce dominus meus
 inchoauit martirium. **C**um autem rex ne deos
 suos blasphemaret moneret. ille ait.
Si ego torquor quod eos qui non sunt dii
 blasphemio qualiter ipse torqueris qui deum
 verum blasphemas **C**ui rex haec verba et illi
 seductores docuerunt ad quem adrianus **Q**ui
 re seductores eos dicit quod sunt doctores
 vite eterne. **C**urrens natalia haec responsa
 viri sui alijs cum gaudio referebat. **T**unc
 rex a. iij. validissimis fecit eum grauius
 cedi **O**mnes autem penas et interrogaciones et
 responsiones natalia alijs martiribus
 qui erant in carcere continuo referebat. **I**n
 tantum autem cesus est ut eius viscera effun
 derentur **T**unc ferro uictis cum alijs in car
 cere recludit. **E**rat autem adrianus iuue
 nis delicatus ualde et decorus annorum xxviij.
Natalia vero uix suum supinum iacentem
 et totum laceratum considerans mittens manum

sub uertice eius dicebat **B**eatus es dominus
 meus qui dignus effectus es de numero
 sanctorum. **B**eatus es lumen meum ut pa
 tialis pro eo quod pro te passus est. **P**erge nunc
 dulas me ut videas gloriam eius **A**udies
 autem imperator quod multe matrone sanctis
 in carcere ministrarent. **P**recepit ne ul
 terius ad eos ingredi permittantur. **Q**uod au
 diens natalia se ipsam tonsorauit et bitum
 virilem assumens sanctis in carcere mi
 nistrabat aliasque exemplo suo ad haec inducere
 rogauitque uix ut cum esset in gloria hanc
 precem pro se faceret ut se intactam custo
 diens ab hoc seculo ad eum euocaret. **A**udi
 ens autem rex que matrone fecisset iussit
 incudem afferri ut fractis super eum curibus
 sancti martires interirent. **T**imens uero
 natalia ne uir suus ex aliorum supplicijs
 terzeretur rogauit ministros ut ab eo in
 ciperent **A**bscisus igitur ab eo pedibus
 curibus fractis rogauit eum natalia ut
 manum sibi abscidi permitteret quantum alijs
 sanctis qui plura passi fuerunt dispar esset.
Quo facto adrianus spiritum reddidit cete
 ritque uultu pedes praedentes ad dominum mi
 grauerunt **R**ex autem eorum corpora cremari
 mandauit. **N**atalia uero manum adria
 ni in sinu suo abscondit **C**um autem corpo
 ra sanctorum in ignem precipitarent uo
 luit et natalia se cum eis in ignem precipi
 tate **S**ed subito uehementissimus ymber
 irrupit et ignem extinguens corpora sancto
 rum illesa seruauit **P**rius uero consilio inuito
 corpora eorum constantinopolim transferri
 fecerunt quosque pace ecclesie reddita cum
 honore referrentur **P**assi sunt circa annum
 domini. cc. lxxx. **N**atalia uero domi re
 manens manum sancti adriani sibi re
 tinuit quam in solatium uite sue semper ad
 caput lectuli sui tenebat **P**ost haec autem
 tribunus uidens nataliam tam pulcherri
 mam tamque diuitem et nobilem de uoluntate

impatoris honestas matronas misit ut
in suum coniugium consentiret. Quibus na-
talia respondit. Quis michi prestare pote-
rit ut conuerterer tali uiro. Sed peto ut tri-
um diebus michi dent inducere ut me vale-
am parere. hoc autem dicebat ut inde fuge-
re posset. Cum autem dominum exoraret ut se
intactam conseruaret subito obdormiuit. Et
ecce vnus maritum ei apparuit et eam dul-
citer consolans ut ad locum in quo sunt cor-
pora martirum ueniat impauit. Euigilans
igitur et manum adriani solum accipiens
cum multis christianis nauem conscendit. Ad
tribunus audiens cum multis militibus eam
per nauigium insecutus est. Exurgens autem ven-
tus orariis multis eorum submersis eos redi-
re compulit. Media autem nocte dyas in spes-
cie nauiclerum cum nauis fantastica hijs qui
erant cum natalia apparuit et quasi uoce
nauiclerum ait eis. Dominus uenitis autem que pergitis.
Et illi. Ex nichodemia uenimus et constanti-
nopolim pergitis. Quibus ille ait. Erratis
da sinistra pergitis ut recti nauigetis hoc
autem dicebat ut eos in pelagus mitteret et
pirent. Cum autem uela mutarent subito adri-
anus in nauicula sedes eidem et eos nauig-
are sicut prius ceperant admonuit as-
serens malignum spiritum fuisse que sibi lo-
cutus fuerat ponensque se ante eos precede-
bat illos et uiam eis ostendebat. Natalia
vero adrianum precedere uidens immenso
gaudio repleta est. Hicque antequam illuc-
cesseret constantinopoli aduenerunt. Cum
autem natalia in domum ubi erant corpora
martirum introisset et manum adriani ad cor-
pus posuisset et post orationes dormitasset
adrianus ei apparuit et salutans eam ut in
eternam pacem seculi ueniret precepit. Que cum
euigilasset et sompnum astutibus retulisset
ualefaciens omnibus emisit spiritum. Fideles
autem corporum eius accipientes iuxta corpora
martirum illud posuerunt.

De sancto Gorgonio
Gorgonius et thorotheus apud
nichomediam primi in palatio
dyocletianam antiqum militie renu-
ciant ut liberius regem suum sequantur et christi-
anos se uoce libera confitentur. Quod cesar au-
diens primum anxiebat egre ferens perdes-
re tales uiros que in palatium nutritos
morum et generis nobilitas decorauit. Cum
igitur nec mimis nec blanditijs mouerentur
in eculeo distendunt et flagellis et un-
gulis toto corpore lacerati aceto et sale
nudatis pene eorum uisceribus profunduntur.
Et cum hec alacriter toleraret in craticula
assantur et quasi in lecto florent uidetur an-
tere nichilque lesionis sentire. De inde ius-
su cesaris laqueo suspenduntur et corpora lu-
pis et canibus exponuntur sed tamen intacta a
fidelibus colliguntur. Passus est circa annum
domini. cc. lxxx. Post multos annos cor-
pus sancti gorgonii roma translatum est
anno domini dcc. lxxij. Episcopus metensis
nepos pipini regis ipsi ad galias trans-
tulit et gorgonensi monasterio eos col-
locauit.

De sancto protho et iacyntho
Prothus et iacynthus fuerunt do-
micelli et in studio patris socii
eugenie filie philippi nobilissi-
mi romanorum genere. Qui quidem phi-
lippus a senatu prefectura alexandrie ac-
cepit et illuc claudiam uxorem suam et filios
autem et sergium filiam que eugenia que omnibus
liberis artibus et litteris erat perfecta prout
que et iacynthus seculum studuerant et ad perfectio-
nem omnium scientiarum deuenerant. Eugenia
igitur xv. etatis sue anno ab aqilino
no aquilini consulis filio petitur uxor. Cui
illa est maritus non natalibus sed moribus
est elegendus. Peruenit igitur ad manum eius
doctrina pauli et cepit animo fieri christiana.
Permissum erat tunc christianis iuxta alexan-
driam habitare. Dominus illa quasi solacium pergens
ad uillam finiens audiuit christianos cantantes

Omnes dñi gentium demonia dñs autē
celos fecit. Tunc dicit ad pueros p̄thū
et iacintū qui secum studuerāt. p̄boꝝ
sillogisticos scrupuloso studio inſegit
Aristotlica argumēta et p̄lomis ydeas
et socratis monita breuiter quicquid cātat
poeta quicquid orator. et quicquid philosophus
cogitat hac ſc̄ia excluditur. **D**ñā me
vſurpata p̄tās. **H**ozozē vero ſapiētia
fecit **S**im⁹ ḡ fratres et criſtū ſeq̄mur.
Placet cōſiliū et aſſumpto bitu viri ad
monaſteriu cui elen⁹ vir dei p̄erat venit
qui nullam ad ſe feminā venire ſinebat
Qui etiā quadā vice cū heretico diſpu-
tans cū vim argumentoz ferre nō poſ-
ſet magnū ignē accendi fecit vt ille qui
non oburereſ veram fidem p̄bareſ h̄re
Qd cū factū eſſet p̄ioꝝ m̄iuit et illeſ⁹
exiuit. hereticus autē cū m̄re nollet ab
omnib⁹ expulſus eſt. **A**d hūc igitur cū
acceſſiſſet et ſe vix diceret ille ait **R**ecte
vir diceris qz cū ſis femina virilit agis
Nam ſibi ei⁹ cōditio a deo fuit reuelata.
Ab eo igitur cū p̄tho et iacinto monaſti-
cum habitum ſuſcepit et ſe fratrem euge-
mum ab omnib⁹ appellari fecit **P**at̄ autē
eius et mater videntes curzū eugenie dor-
mum vacuū rediſſe merentes vndiqz fi-
liam inquiri fecerūt ſ̄ minime inuenire
potuerunt **I**nterrogāt uates qd de filia
factum ſit. **Q**ui reſpondent eam a dijs
inter aſtra tranſlatam. **Q**uo circa pater
ymaginem filie fecit et ipſam ab oib⁹
adorari mandauit. **I**pſa vero cū ſocijs
in dei timore p̄māſit et mortuo p̄poſito
ipſa p̄ſtat. **E**rat tunc alexandrie ma-
trona quedā diues et nobilis melantia
nomine quā ſancta eugenia oleo pun-
gens a quartana liberauit ī noīe ihesu
criſti **V**nde m̄t̄a ei miſit munera ſ̄ nō
recepit. **P**redicta igitur matrona fratrem
eugemum hominem eſſe arbitras ſepi⁹

eum viſitabat **V**idensqz elegantia nūc
tutis et pulchritudinem corporis ī cui⁹
amorem vehementer exarſit et qualiter
cū eo cōmiſceri poſſet anxia cogitare cō-
pit **S**imulans igitur languorem mi-
ſit vt ad eā veniret et ſe inuiſere digna-
retur **Q**ui cū veniſſet apparuit ſibi q̄lit̄
eius amore capta eſſet et q̄liter in eius
cōcupiſcētia eſtuaret. rogans vt ſecum
carnaliter cōmiſceretur **S**tatimqz eū ap-
prehendens amplectitur et osculatur et
ad crimen hortat̄ **Q**d factū frat̄ euge-
mū abhorruit dicens ei **R**ecte nomē melanti-
am habere agnoſceris. migredimis enim
repleta p̄fida nigra diceris et obſcura
filia tenebrarū. amica dyaboli. dux pol-
lutionis. **F**omētū libidinis. ſozoz anxie-
tatis. **P**petue. et mortis filia ſempiterna.
Illa vero ſe deceptam videns et timens
ne forte ſcelus publicaret. voluit ipſa
p̄ioꝝ detegere clamareqz cepit qz euge-
mū ſe voluit uolare. **A**bijt igitur ad
philippū p̄fectū et cōqueſta ē dicens.
Iuuenis quidā p̄fidus xp̄ianus ad me
medendī cauſa ingreſſus in me irzuens
impudenter me voluit violare et miſi v-
nius analle que in cubiculum erat fui-
ſſem liberata ſuffragio ſuo me libidini
ſociaſſet. **A**udiens igitur p̄fectus ira ac-
cendit et miſſa app̄itoꝝ multitudine eu-
gemiam ceteroſqz ſuos xp̄i ferro iunctos
adduci fecit diemqz ſtatuit in quo om̄s
tradi deberent morſibus beſtiarū. **A**ccer-
ſitis etiā eis corā ſe dixit ad eugemiam.
Dic nobis ſceleratiſſime hoc vos criſti⁹
veſter docuit vt opam corruptioib⁹ des-
tis et matronas ipudētī vſamia uoletis
Cui eugenia demiſſa facie ne agnoſcer-
retur **R**ēdit **D**ñs noſter caſtitatē do-
cuit et integritatem ſuantibus eternam
vitam p̄miſit. **H**ęc autē melancā falſam
teſtem monſtrare poſſum⁹. **S**ed meli⁹

est ut nos patiamur quod quod illa cum con-
iuncta fuerit puniatur. et fructus pacis
nostrae depercat. **D**extam adducat ad
clavam quam dicit nostri sceleris esse tes-
tem ut ex ore eius possint refutari men-
dacia. **Q**uot cum adducta esset illa a
domina sua docta constanter sibi oppo-
nebat quod dominiam suam opprimere uo-
luit. **C**umque omnes de familia similiter
depravati sic esse testarentur ait **E**ugenia
Tempus tacendi transiit et tempus lo-
quendi aduenit. **N**olo impudica in ser-
uos christi crimen imponat nec falsa glo-
rietur. **U**t autem mendacium veritas su-
peret et sapientia malitiam vincat veri-
tatem ostendam non propter iactantiam
sed propter dei gloriam. et haec dicens tur-
nicam a capite usque deorsum siue usque
ad angulum scidit et femina apparuit.
Dixitque prefecto **T**u michi pater. clau-
dia mater. **F**ratres hijs duo qui tecum ses-
dent. **A**uitus et sergius. **E**go eugenia filia
tua. **H**ij duo fratres prothus et iacinctus.
Quod pater audiens et filiam cognos-
cere inapiens in amplexus cum matre
fruit et lacrimas multas effudit. **E**uge-
nia autem vestibus aureis induitur et in
sublime tollitur. **I**gnis autem de celo
venit et melanciam cum suis consumpsit.
Sicque eugenia patrem matrem et fratres
totamque familiam ad fidem christi conuersit
ita quod pater propter hoc a prefectura de-
positus a christianis episcopus ordinatur
et in oratione persistens ab infidelibus
occiditur. **C**laudia autem cum filijs suis
et eugenia Romam reuertitur et ibi multi
ab eis ad christum sunt conuersi. **E**ugenia
autem iussu imperatoris ligata grandi
saxo in tyberum precipitatur. **S**ed rup-
to saxo super undas in columis gradie-
batur. **T**unc in fornacem ardentem pro-
iicitur. **S**ed extincta fornace refrigerio

uterebat. **R**ecludit deinde in tenebrosam car-
cerem sed lumen splendidissimum radiabat eis
deus. **C**umque per .x. dies sine cibo fuisset salua-
tor eius apparuit et panem candidissimum
sibi porrigens. **D**ixit accipe cibum de manu
mea. **E**go sum saluator tuus quem tota mentis
intentione amasti. **E**odem die quo ad ter-
ras descendit ipse te eripiam. **I**n die igitur
natalis domini spiculator mittit et caput
eius abscidit. **Q**ui pro modum mater appa-
ruit. **E**t quod die dominica se sequeret. **P**redixit
Dei ente igitur dominica die **C**laudia in ora
coe posita emisit spiritum. **P**rotho autem
et iacinctus cum ad templum ydolorum tra-
herentur oratione simulacrum commis-
nuerunt et cum sacrificare nollent capis-
tis obtruncatione martirium postmos-
dum compleuerunt. **P**assi sunt autem sub
valeriano et gallo. **C**irca annos domi-
ce. lvi.

De exaltatione sancte crucis
Exaltatio sancte crucis dicitur eo
quod tali die fides et sancta crux
plurimum exaltata fuit. **N**otandum autem
quod ante christi passionem lignum crucis fuit lig-
num vilitatis quia huiusmodi cruce de lignis
vilibus parantur. **I**nfructuositas quia quantum
cumque in more caluarie plantabatur fructum mi-
me faciebat. **I**gnobilitas quia quia erat sup-
plicium latronum. **T**enebrositas quia tenebro-
sum et sine omni decore erat. **M**ortis quia ibi ho-
mies morti debebantur. **F**etoris quia in medio
cadauerum plantabatur. **P**ro passionem vero fuit
multipliciter exaltata quia vilitas transiit in pre-
cositatem. **V**nde dixit andreas salve crux pro
cola et fructuositas in fertilitatem. **can. vi.**
Ascenda ad palmam et appropinquat. **ignobi-**
litas in sublimitatem. **A**uitus crux quae erat suppli-
cium latronum transiit ad fructus imperatorum. **T**e-
nebrositas in claritatem. **C**risostomus. **C**ruces et
caerices christi radijs sol in iudicio erunt
lucidiores. **M**ors in uite perpetuitatem
unde cantatur ut vnde mors oriebatur et

peros in odorem suauitatis. can. ij. Cū
esset rex i accubitu suo nardus. i. crux. rē

Exaltatio sancte crucis solē
miter ab ecclesia celebratur
qz in ea fides quā plurimū
exaltata fuit. Anno em̄ dñi. dc. xv. p̄
mittente dño flagellari populum suum
pseuiciā paganorū. Cosdroe rex p̄sarū
oīa regna terrarū suo impio s̄iugauit.
Ierlm autē veniens a sepulchro domini
territus rediit s̄ tamē p̄te sancte crucis
quā sancta helena ibidē reliq̄rat aspor
tauit. Dolens autē ab omnibz colī vt
deus turrim ex auro et argento iteluce
tibz gēmis fecit et ibidem solis et lune et
stellaz ymagines collocauit. Per s̄tiles
etiā et occultos ductus. q. deus aque de
sup infundebat et in supremo specu equi
q̄dzigas trahentes marcuū ibāt ut. q.
turrim mouerent et tonitruū silarent.
filio igit suo regno tradito in t̄pi pha
no p̄phanus residet et iuxta se crucē dñi
collocans appellari ab omnibz se deum
iubet et sicut legit in libro de mitrali of
fitio Ipse cosdroe i throno residēs tāq̄
pat lignū crucis sibi addextris iposuit
loco filij. et gallum a sinistris loco sp̄s
sancti. Se vero iussit patrē nominari
Tūc eracli⁹ impator exercitū copiosum
collegit et contra filium cosdroe iuxta
nubiū fluuiū dimicatur⁹ aduenit. Tādē
vtrūqz p̄ncipibz placuit vt ipi sup p̄
tam soli cōfligerent et q̄ victor existeret
sine dāpno vtriusqz exercitus imperiū
vsurparet. Decretū etiā exiit vt q̄cūqz
p̄ncipem suū iuuare p̄sumeret crur
bus excisis et brachijs ob hoc continuo
in flumine mergeretur. At eracli⁹ totum
se deo obtulit et sancte cruce deuotione
qua potuit cōmendauit. Ambo itaqz
in cōflictu durātibz eracli⁹ victoriā dñs

cōtulit et contrariū exercitū suo impio s̄i
iugauit adeo qd vniū popul⁹ cosdroe
fidel cristiane se s̄didit et sacz baptisma
suscepit. Cosdroe aut ignorabat exitū
belli. qz cū ab oibz adoraret sibi a nemi
ne intimat. Eracli⁹ autē ad eum puenit
et in throno aureo eum sedere rep̄iens
eidem dixit. Quia lignum sancte crucis
secundū tuum modulū honorasti si bap
tismum et fidem xp̄i susceperis ad h̄ vitā
et regnū pauca ad te acceptis obsidibz
obtinebis. Si autē h̄ implere cōpseris
gladio meo te feriam et caput tuū p̄ca
dam. Cum igit ille acq̄escere nollet ex
tracto gladio eum p̄tin⁹ decollauit. Et
qz rex fuerat sepelire p̄cepit. filium vro
suū. x. annorū quē cū eo cepit bap̄ri.
fecit et de sacro fonte ip̄m suscipiēs reg
num p̄nū ei dimisit. Turrim vro illā
destruens et argentū in p̄dam sui exer
citus tribuēs. aux vero et gēmas ad re
pandū ecclesias q̄s tyrann⁹ destruxerat
reseruauit. sacra igit crucem suscipiens
Iherosolimam reportauit. Cumqz aut
de monte oliueti descendens p̄ portam q̄
dominus passurus intrauerat in equo re
glo et ornamento impali ingredi vellet
repente lapides porte descenderūt et inui
cem q̄si vn⁹ pies se clauserunt. Sup q̄
cūctis stupentibz angel⁹ domini signum
cruce in manibus tenens sup portam
apparuit dicēs. Cum rex celoz ad passi
onem p̄ hanc portam intraret nec cultu
regio s̄ humili asello ingrediēs humi
litate exemplū suis cultozibz dereliquit.
et hijs dictis angel⁹ abcessit. Tūc im
pator lacrimis infusus seip̄m discalceauit
et vestimenta vsqz ad camisiā exuit
cruceqz domini accipiens vsqz ad por
tam humiliter batulauit. Aozqz dur
cia lapidum celeste p̄sensit impium sta
timqz porta s̄bergens libez intrantibus

patefecit ingressum **C**dos aut suauissim⁹
 q̄ eodem die eodēq̄ momento q̄ de turri
Cosdre sacra crux fuit ablata **J**eōscis
 de p̄saz p̄uincia per tam longa terraz
 spacia fuerat illapsus tūc redijt . **O**ēs q̄
 mirabili suauitate refecit **R**ex aut deos
 tissim⁹ in has cruas laudes prorupit **O**
 crux splēdidior cūctis astris . mūdo cele
 b̄ris . hoīb⁹ multum amabilis . sanctior
 vniuersis q̄ sola fuisti digna portare ta
 lentū mūdi **D**ulce lignum . dulces clau
 dulas mucro . dulas hasta . dulcia frēf
 pōdera . salua p̄sentem catheraam in tuis
 hodie laudib⁹ cōgregatam . tuo vexillo
 signatam **H**icq̄ p̄cōsa crux ī suo loco
 restituitur et antiq̄ miracula renouant^r
Mortui q̄dam uite restituuntur paliti
 a q̄tuor curantur . lepsi dēcē mūdant^r . cca
 xv . illuminant^r . demones effugant^r . et a
 varijs languorib⁹ plurimi liberantur et
 sic imperator ecclesias repans et regijs
 muneribus cumulās ad p̄pa remeaur
In cromas aut hoc gestum aliter fuisse
 narzatur . **D**icitur enim q̄ dum cosdre
 occupans vniuersa **R**egna **J**herusalem
 cum **Z**acharia patriarcha et ligno cruas
 cepisset et . **E**raclius cum eo pacēz facere
 vellet irauit se cum **R**omanis pacem
 non factuz donec crucifixum abnegas
 rent et solem adorarent **T**unc **E**raclius
 zelo armatus cōtra eum exeratum mos
 uit et perlas multis p̄relijs deuastauit
 et cosdre vsq̄ ad tesfontem fugere con
 pulit **T**andem cosdre dissenteriaz ī curzē
 tem . inde **D**asan filium suum in **R**egem
 coronare uoluit **Q**uod syrois p̄rimos
 gemitus eius audiens cū **H**eraclio fedus
 mijt . patremq̄ cū nobilibus persequēf
 in vincul⁹ iecit **Q**uē pane t̄bulacōis et
 aqua angustie sustētās tandem sagittari
 et occidi fecit **P**ostmodū aut omnes in
 carceratos cum patriarcha et ligno crus

as **E**raclio destinauit **I**lle autem p̄reca
 osum lignū cruas ir̄m detulit et postmo
 dū cōstantinopoli deportauit . **H**ec ī mē
 tis cromas legūt **D**e h̄ aut ligno crus
 as sic dixit **S**ibilla **A**p̄d paganos sic
 d̄ ī hystoria f̄ptita **O** ter br̄m lignū in
 q̄ d̄ extens⁹ ē . h̄ forte d̄c̄m ē p̄p̄t uitam
 nature gracie et glorie q̄ ex cruce p̄ueit
Ap̄d cōstantinopoli **J**ude⁹ q̄das eccāz scē
Sophie īgress⁹ q̄das ymaginez ibidē
 cōspexit **Q**ui se ibi solū cōsiderās gladiū
 arripuit et appians ymaginē . x̄pi ī gut
 ture percussit statimq̄ in sāguis exiuit et
Judei facē et cap⁹ asp̄xit **Q**ui fr̄c⁹ yma
 ginē accepit et ipsaz ī puteū p̄ciēs . stat
 aufugit **Q**uidaz aut xp̄ian⁹ eidē obuia
 uit sibi q̄ dixit . vñ v̄is **J**udec aliquem
 hoīēz occidisti . et ille . falsū ē . **C**ui rursus
 hō ille dixit . vere homicidū p̄p̄isti et ideo
 sāguis asp̄xit es et **J**ude⁹ . vere d̄ xp̄ian⁹
 noz magn⁹ ē et fides ei⁹ firma p̄ oīa cō
 p̄batur . **R**e q̄q̄ em̄ hoīēz percussit sed xp̄i
 ymaginē continuo sāguis emanauit de
 gutture **D**ux⁹ aut **J**ude⁹ hoīēz illū ad pu
 teū et ī sc̄m ymaginēz ex̄p̄erūt . **P**laga
 aut ī gutture xp̄i vt fr̄c⁹ adhuc hodie
 em̄ et **J**ude⁹ continuo fidel⁹ effiat **A**pud
Siria ī c̄tute berich q̄das xp̄ian⁹ s̄b an
 nua p̄hōe hospiciū h̄ns ymaginēz domi
 crucifixi c̄ lectuli facē ī pietē affixerat et
 ibi oroēs suas cōtinue faciebat . **P**ost an
 nū vero aliā domum locau⁹ et ymaginē
 ibidē ex obliuōe reliq̄t **Q**uidā autē **J**u
 de⁹ p̄dcām domū cōduxit et die q̄das vñū
 de suis cōbulib⁹ iuitauit **I**n̄ epl̄as aut
 ille q̄ iuitat⁹ fuerat casu c̄cūspiciēs yma
 ginē īfixā pietē cōtuet **E**t ī illū q̄ se iuitat⁹
 uerat ira fremēs . cur ymaginē ihesu xp̄i
Mazarem tenere audeat cōmīat **I**lle autē
 cū adhuc p̄dcām ymaginēz n̄ uidiss⁹ sac
 mentis quib⁹ poterat affirmabat q̄ illā
 d̄ . q̄ dicebat ymaginēz penit⁹ ignorabat

Tunc ille placatū se simulans ualefcit
 et primapem sue gentis abiens iudeum
 illum de eo qđ uiderat accusauit. Iudei
 igitur congregati ad domū ei⁹ uenērūt et
 uisā ymagine illū otumelijs diris affi-
 ciunt et extra synagogā semiuñū pic-
 unt. ymaginem uero deulcātes pedib⁹
 cuncta i ea dominice passiois obpbria
 renouarunt. Cum uero latus lācā pfo-
 rasset uertim sanguis et aqua exiuit. et
 suppositū uas impleuit. Stupēfacti iu-
 dei sanguinem illū ad synagogas detu-
 lerunt et om̄s infirmos ex ipso inuenti
 p̄tinus curabant. Tunc iudei episcopo
 terze ei omnia p̄ ordinem narrauerunt
 et baptismum et fidem xp̄i unanimit̄
 susceperūt. Episcopus autē sanguinem
 illū manipulis cristallinis et uitreis cō-
 seruauit. xp̄ianū etiā illū accersuit et
 quis tam pulchram ymaginem oposu-
 issz inquisiuit. At ille dixit Richodem⁹
 illam oposuit quā minori gamalieli.
 gamaliel zacheo. zacheus iacobo. iacoby
 symoni dereliq̄t. Sicq; in ir̄m ad dec-
 duū urbis fuit. eo uero inde a fidelib⁹ in
 regnum agrippe delata. et inde ad p̄riam
 meam delata a pentib⁹ ad me hereditas
 zio iure deducatur. Factū est hoc anno
 domini. dcc. l. Tunc om̄s iudei synago-
 gas in ecclesias cōsecrarunt. et ex tunc
 hic mos inoleuit ut ecclesia cōsecraret.
 q̄ ante tantū altaria cōsecrabant. p̄pter
 istud miraculum ordinauit ecclesia. v.
 kl. decembris memoriā fieri dominice
 passionis uel ut alibi legitur. v. Id⁹ no-
 uemb̄ris unde et rome cōsecrata ecclesia
 est i honore saluatoris ubi ampulla cū
 illo sāguine reseruatur et solempne fe-
 stum agitur. uirtus cruas etiā apud in-
 fideles maxia p̄ omnia opbatur. Rā ut
 gregori⁹ in. iij. dyalogoz libro come-
 morat Andreas fūdane ciuitatis episco-

pus dū quādā sanctimonialem episco-
 p⁹ feminā secū habitare pmitteret atq;⁹
 hostis cepit speciem illius mentis eius
 oculis imprimere ut in lecto nephada
 cogitaret. Quādā uero die iudeus qđā
 romam ueniens cū iam diem declinare
 cerneret et ubi manere posset minime re-
 pisset in quodā tēplo apollinis ad ma-
 nendum se contulit. Qui ip̄s loci ip̄i⁹
 sacrilegiū ptimescens quāuis fidem cru-
 cis minime haberet signo cruas tamē se
 munire curauit. Nocte autē media eu-
 gilans uidit malignoz spiritū turbā
 quasi i obsequium cui⁹dam potestatis
 p̄eire cūq; qui ceteris p̄eerat in eozū
 medio cōsedere qui cepit singuloz sp̄i-
 tum sibi obsequētū causas actusq; dis-
 cutere qđ unus q̄sq; quātū egisset neq̄e
 inueniret. Adū aut̄ discussionis greg-
 gori⁹ causa breuitatis p̄trāsit. Sed ex
 sibi in quodā exemplo qđ legitur in ui-
 tis pat̄z innotescere potest. Rā dū qđā
 in tēplo ydoloꝝ intrasset. uidit sathanā
 sedentem et om̄em ei⁹ miliciam ei assisten-
 tem. Et ueniens unus de malignis sp̄ib⁹
 adorauit eū. Cui ille unde uenis? Et ille
 In illa puīca fui et ibi bella plurima
 suscitauit et pturbationes multas feci et
 sanguinem copiosū effudi et ueni nunc-
 ciare tibi. Et sathan ait. Quāto tempore
 hoc fecisti? Et ille. In. xxx. dieb⁹ q. Et sa-
 than. Quare h̄ tempore fecisti? Et ait a-
 sistentib⁹. Ite et flagellis eū cedite et dur-
 rius uerberate. Et secundus ueniens ado-
 rauit dicens. In mari domine etiā et cōmo-
 tiones maxias excitauit et naues mltas
 demersi hoies quāplures occidi. Et ait.
 Quāto tempore hoc fecisti. Et ille. In
 xx. dieb⁹. Et iussit hunc sibi flagellari di-
 cens. Ita modicū tāto tēpore laborasti.
 Et tertius ueniens ait. In quādā ciuitate
 fui et rixas i quibusdā nupcijs excitauit

et multas sanguinis effusionem fecit et spiritum
ipsum occidit et vni nunciare tibi **C**ui dixit
Quanto tempore hoc fecisti. et ille **I**n .x. diebus
et illa ait. **R**atione propterea in tot diebus operatus
es **E**t iussit eum a circumstantibus verberari
Et vnus veniens ait **I**n heremo mansi et
per .xl. annos circa quendam monachum la-
boravi. et vix tandem ipsum in lapsum carnis
precipitavi **Q**uod sathana audiens de folio suo
sursum et eum osculans de capite suo coro-
nam abstulit et capiti illius imposuit ac
ipsum secum condescere fecit dicens **M**agnam
rem fortiter egisti et plus omnibus labora-
sti. **H**ic igitur vix similis potest esse modus
illius discussionis quem Gregorius permittit
Cum ergo singuli spiritus exponerent quod egis-
sent vnus in medium posuit et quantum
carnis temptacionem de illa sanctimoniali fei-
andree animum commouisset aperuit **A**d-
dens quod heri hora uespere usque adhuc
eius mentem traxerit ut intergum eius blandiens
alapa daret **T**unc malignus spiritus eum hor-
tat eum ut proficeret quod cepisset ut illius rui-
ne singulari inter ceteros palmam teneret
Precepit ut quareret quoniam esset ille qui iaceret
in templo eodem presumpsisset **C**um autem ille ue-
hementer palpitareret et missi spiritus eum
crucis misterio signatum uideret territi cla-
mauerunt. **V**ere vas vacuum sed signum. **A**d
hanc vocem partem illa malignorum serba dis-
spuit spiritum **J**udeus autem conatus ad episcopum
vixit et ei omnia per ordinem enarrauit **Q**uod ille
audiens vehementer iugemuit et omnes muli-
eres a domo sua partem remouit et **J**udeum
baptizauit **R**efert quod Gregorius in libro dyalo-
gorum quod quedam sanctimoniales ortum ingredi-
ens et lactucam aspiciens concupuit eamque
signo crucis benedicere oblitus. **A**uide mo-
mordit **S**ed arrepta a dyabolo protinus
ecadit **C**um autem beatus equus ad eas
venisset dyabolus clamare cepit ac dis-
cere **E**go quid feci **S**edebam hic super

lactucam illa uenit et momordit me **A**d
impium autem predicti uiri mox de ea exi-
uit **L**egit in hystoria ecclesiastica libro
xi. quod gentiles per alexandriam arma ser-
papis in parietibus depinxerant **T**heodo-
sius uero ille delectis signum crucis depingi
mandauit **Q**uo uiso gentiles et sacerdo-
tes ydolorum baptizati sunt dicentes traditum
esse ab antiquis quod ea que colebant sta-
rent donec veniret signum illud in quo
est uita **Q**uedam tunc littera apud illos qua
sacram uocabant habebat formam crucis
as qua dicebant interpretari uitam futuram

De sancto Iohanne crisostomo

Iohannes cognomine crisostomus
antiocheus filius **S**edi et anthu-
re nobilitate fuit **C**uius uita gene-
raliter et persecutio in hystoria scripta plene
reuelata **Q**ui cum pro studio impendisset tandem
hanc deserens dimis locum in cubebat **Q**ui
propter castitatis zelum seue-
rior habebat et feruori magis quam mansue-
tudini seruebat et propter uite rectitudinem in-
cautus ad futura prospicere nesciebat. **I**n
confabulacione arrogans a nescientibus
putabatur. **I**n docendo erat prope-
tius. **I**n exponendo egregius ad mores cohercendos op-
timus. **R**egnantibus igitur archadio et hono-
rio **A**ugustinus et damaso in romana sede
presidente factus est episcopus **Q**ui dum vitam
clericorum repetere corrigere uoluit omnes
in suum odium datus aut et eum uelut fu-
riosum declinabat et apud omnes ei des-
trahabant et quia nunquam aliquem ad pra-
dium inuitabat nec ab aliquo inuitari uole-
bat dicebat eum si id facere quod episcopus mandu-
caret **A**lij propter excellentiam et exquisitum usum si
eum facere predicabant. **R**euera autem propter absti-
nenciam stomachum et caput sepe dolebat et id
propheta epistolam euitabat propter autem propter
sermones quos in ecclesia faciebat eum plurimum dili-
gebat suspenses quod esset eum emuli loquaces

Apposuit q̄ Johannes et quosdā p̄ce-
 rum obiurgare et ideo contra eū maior
 inuidia est accensa. Aliud q̄ fecit quod
 cūctos valde cōmouit. Eutropi⁹ nāq̄
 p̄posit⁹ impatoris et habens cōsul digni-
 tatem volens ī quibsdam ad ecclesiam
 fugiētib⁹ iuridicare studuit vt lex ab ī-
 patore poneretur vt nullus ad ecclesiam
 cōfugeret. immo qui dudū refugerant ex-
 traherētur. Post paucos autē dies cum
 eutropi⁹ regem offendisset ad ecclesiam
 mox cōfugit. Episcopus autē h̄ audiens
 ad eum sub altare latitantem accessit et
 omeliam increpatoriam cōtra eū faciēs
 ipsū durissime obiurgauit ex q̄ mltos
 offendit eo q̄ homini infelici noluit mi-
 sericordiam impendere. Sed insup nō
 destitit obiurgare. Impator ergo eutro-
 pium rapiens ei⁹ caput abscidit. Pro di-
 uersis igitur causis multos homines fi-
 ducialit⁹ obiurgabat. et ideo erat pluri-
 mis odios⁹. Theophilus autē alexan-
 drinus episcop⁹ Johānē dēponere uo-
 lebat et p̄sbitum quendā noīe ysidorum
 intrudere affectabat et ideo causas depōis
 diligenter querebat. populus autē defen-
 debat Johannem et ei⁹ doctrina mirabi-
 li auditate p̄scebatur. Sacerdotes q̄
 Johannes secundum ecclesiasticas san-
 ctiones uiuere cogebat dicēs nō debere
 frui honore sacerdotij qui eorum vitam
 contempnerēt imitari. Non solum autē
 sanctitatē constantinopolitanam strē-
 nue gubernabat h̄ et plures arcū adiac-
 centes p̄uicias impiali auctoritate p̄-
 uicis legib⁹ ordinabat. Cūq̄ cognouis-
 set ī fenice adhuc demōib⁹ sacrificia mini-
 strari. clericos illuc et monachos desti-
 nauit. omniaq̄ tēpla ydolorū destrui fecit.
 Eodē tempore gaimas quidam crac-
 genere celat⁹ consilio barbarus studio
 tyrannico vehementer elat⁹ arziāna heresi

deprauatus magister tamen militū fact⁹
 h̄ ipatorē rogauit vt intra ciuitatē sibi
 suisq̄ ecclesiam vnā daret. Qd̄ cum
 p̄misisset rogauit Johannē ut ecclesiam
 vnā sibi cōcederet ut sic ei⁹ tyriāidem
 refrenaret. Ac iohannes virtute fortissi-
 mus ac totus zelo ignitus. Poli inq̄t o
 impator h̄ p̄mittere nec sanctū canib⁹
 dare. nec hūc barbarum metuas. Sed
 ambob⁹ nos iube vocari et sibi siletio inter-
 nos que dicuntur audi. Ego namq̄ hui⁹
 linguā sic refrenabo ut hui⁹mōi petere
 nō p̄sumat. Qd̄ audiēs ipator gauis⁹
 est. et vtrūq̄ altera die vocauit. Cumq̄
 gaimas vnū p̄ se oratoriū peteret ait
 Johānes. vbiq̄ tibi diuina dom⁹ apta
 est vt n̄l⁹ te vetet orare. At ille ego al-
 teri⁹ secte sū et vnū templū cū meis h̄re
 depono. multos quidē p̄ romana re pu-
 blica labores assūpsi et ideo non debeo in
 mea petitiōe cōtēpni. Cui iohānes p̄tē-
 ma p̄mia et que trāscendūt tua certas-
 sima recepisti magister militū factus
 consulari toga īsup exornatus et opor-
 tet te cōsiderare quid dudū fueris et q̄lis
 modo conspiciaris que p̄sca paupertas.
 et que modo sibi quib⁹ vestimentis ante
 vtebaris et quib⁹ ornatis modo. Igitur
 qz pauca labores maxima tibi p̄mia con-
 tulerunt. cōtra honorantem te non sis in-
 gratus. Vix sermōib⁹ ei⁹ os obstruxit
 ipsūq̄ cōpulsit vt taceret. Dum igitur
 constantinopolitanā urbē strēnue gu-
 bernaret gaimas impiū ambiens cū in
 die nichil agere posset nocte barbaros
 misit q̄ palatiū cōcremarent. Tunc apte
 monstratum est quomodo sanctus Jo-
 custodiebat ciuitatem. Barbaris enim
 angeloz armatorū ingens corp⁹ h̄ntū
 copiosa turba appuit que ipsos p̄tin⁹
 effugauit. Quod cū domino suo nūc-
 asset ille valde miratus est sciēs exeratū

milini p auitate alias ostitutu Cu igitur sequenti nocte eos itez destina sz a visione angeloz fut sivr effugati **R**ouissime ille egressus miraculm vidit 7 fugit estimas uilltes i die latere 7 nocte ciuitate custodire **E**gressu m ad tracia iuit 7 magno oggato exercitu ciucta vastabat timetibz ciuctis barbarica feritatez **I**mpator g^o **J**ohanni scissimo on^o legationis iposuit **I**lle aut timidiaz immoza alaciter e pfect^o. **G**amas uero agnosces ei^o fiducia ppetate assupta logo itinere eide occurrit suisqz oculis dextra ei^o arcu posuit et filios suos sicut a ei^o genua osculari pcepit. **H**ui^o naqz virtutis **J**o. fuit vt etia; valde terribiles huiliari cogere et timere **E**ode qz tpe qstio mota e vtz de^o corp^o haberet. ex q qstione stencoes et certamia surzeperut alijs h alijs ali^o affirmantibz. maxie tñ monachoz tba simpliciu e decepta dicecu deum forma corpea ee distmctū. **T**heophil^o autem eps alexandrinus ottrariū sapiebat. ita vt i eccā ottra eos q humane forme deu asseruerat otenderet et deu i corpeum predicaret **N**o egipcōz monachi agnoscentes hitacka sua reliqzunt 7 alexandriaz vientes sedicoez ottra **T**heophilū exatarūt. ita vt eum occidere miterent **Q**d ille cognosces et timens. ait illis **S**ic uos inqt uideo sicut del uultū. et illi. si vere inqt dicit qz uult^o del sic e vt noster anathematiza libros origēis q nostre oppinioni aduersant **Q**d si nō feceris qui impatoribz 7 deo rebellis es a nob obpbriū sustinebis. et ille nolite seure **E**go qdem q vobis placent faco 7 sic monachos a suo impetu reuocaui **E**xatati vero et perfecti monachi in hoc seducti non sūt sz simplices ardoze fidel ottra ftes ottrariū sapiētes isurzeperunt 7 mltos occidi fecerunt **D**um h i egipzo

flerent **J**o. apd constantinopoli doctrina flozebat et apd oēs admirabil^o hebas **V**ex cū arziani plimum plularent 7 ex^o ciuitate ec cāz hrent sabbato tñ 7 dñfca ita portas 7 portic^o oggati ymnos 7 antyphonas nocte cantabant. **D**iluculo autē cū iphs antbis p mediam ciuitate portas egressi ad suam ecclesiam curzebant. hec autē ad vitupacōnem facere nō cessabant frequēter hoc decantantes **U**bi sunt q dicunt tria virtute vnum. **J**ohannes autē metuens ne simplices hīs cantibus traherent instituit vt fidelium turba nocturnis ymnis insisteret vt 7 illoz opus obfuscaretur et fidelium pfectio firmaretur **F**ecitqz crucez argenteas q cū argenteis cereis portabant **T**unc arziani zelo accēsi iudie vsqz. ad necē isurgunt. **U**na igie nocte petra percussus e brison eunuch^o inguine q ad ymnos exercendos a **J**obe fuerat deputat^o **S**z etiā qdaz de iplo vtriusqz ptis extincti sūt. **E**x hīs motus ipator phibuit arzianos ymnos publice decantare. **E**o tpe **S**euertan^o gabalen^o eps hōzabil^o apd mltos pceres et ab ipso impatore 7 augusta mltū dilectis constantinopoli vnt 7 a **J**obe grant^o suscept^o e **C**ū qz **J**o. i asyam pteriss^o suaz eide eccāz o medau^o. **I**lle aut nō fidelit^o ambabat sz semetipm iplo omdabat **S**arapio aut cleric^o **J**o. h **J**o. studuit nūciare. **T**rascuti aut seuertiano nō assurzeperit sarapio. **I**lle aut idigt^o clamauit. si sarapio cleric^o nō mortu^o fuerit xps i humana natura nat^o nō e. **I**pec audies **J**o. redijt 7 ipm tan q blasphemū de citate cleat **Q**d auguste multū displicuit 7 ipm euocari fecit rogās **J**obez sibi recōaliari. q nlaten^o acqeuat donec augusta filnū suū theodosiū ei^o gembus imponeret supplicans et coniurans. vt **S**euertianum recōaliaret

Eodem q̄ tēpore theophil⁹ alexandrī⁹
 ep̄s dyoscor⁹ urum sanctissimū ⁊ ysi-
 doꝝ p̄ sibi amicissimum iniuste eiecit
 Qui cōstantinopolim venerunt vt p̄
 ap̄i et iohanni ea facta narzaret. Ioh̄s
 autē eos quidē honorabat. Sed ante
 cāe cognitionem cū eis p̄ticipare noles-
 bat. Fals⁹ tamē rumor ad theophilū
 venit q̄ iohannes cū illis cōmunicaret
 et eis auxiliū ferret. At theophil⁹ indig-
 natus nō solū ī illos uindictā exercere
 sed ioh̄anem deponere fortiter se arma-
 bat. Celans igit̄ intētionem suā misit
 ad singulaz ep̄iscopos aut̄ ant̄ dicens
 Se origenis velle libros dampnare.
 Ep̄iphyanum q̄ ep̄iscopū cypri urū
 sanctissimum et famosissimum arcūue-
 nit et amicū fecit rogans vt et ipse s̄
 libros origenis dāpnaret. Ep̄iphanius
 p̄pter sui sanctitatem eius fallacias nō
 attendens apud cypzum suos ep̄os cō-
 uocauit et lectionē origenis interdixit
 rogans iohannē p̄ litteras ut se ab hoz
 lectione libroz suspenderet et que ordi-
 nata fuerant cōfirmaret. Ioh̄anes autē
 b̄ p̄uipendens in doctrina ecclesiastica
 laborat. et in ea flozebat nichq̄ de h̄is
 que cōtra eum cogitabātur curabat. De-
 mum theophilus odiū diu celatū ma-
 nifestauit ⁊ se velle Ioh̄anem deponere
 indicauit. **A**ox iim̄ia Ioh̄anis mltiq̄
 clerici et p̄ceres palacij tempus oportu-
 num verētes mitebantur vt cōtra Ioh̄m
 apud constantinopolim cōsiliū fieret.
 Post hoc autē ep̄iphani⁹ cōstantinopolim
 venit dāpnationem libroz origenis se-
 cum ferens et mutationem ioh̄anis cā
 theophili declinauit ⁊ quidam p̄pter epy-
 phani⁹ reuerentiam dāpnacōes libroz
 origenis s̄scribebant pl̄imi autē facere
 recusabant. quoz fuit theotinus sicilie
 p̄sul vir rectitudine uite famosissim⁹.

qui ita respondit. Ego inq̄t epyphani-
 e q̄ eius dudū bene requeuit. Inturlas nō
 fero neq̄ rem blasphemam temptare
 p̄sumo. dāpnans ea que p̄iores n̄r̄
 respuere noluerūt. Nam n̄ malā doct̄i-
 nam in libris ei⁹ esse cōspicio. Qui h̄is
 cōtumelias inferunt nesciūt semetipsos
 athanasius autē defensor niceni concilij
 cōtra arzianos testem sue fidei hūc virū
 appl̄at illius libros suis cōiungens et
 dicens. **A**mirabilis inq̄t et laboriosissim⁹
 origenes b̄ de filio dei nobis testimoni-
 um p̄hibet asserens coeternum eū patri.
 Iohannes autē indignatus nō est cur-
 absq̄ regulis in ecclesia sua epyphani⁹
 ordinationem fecerit. Sed tamē roga-
 bat vt inter ep̄iscopos cū eo maneret.
 At ille nec secum manere nec orare re-
 spōdit nisi dyoscor⁹ eiceret et dāpnacōi
 libroz origenis s̄scriberet. Ioh̄e b̄ face-
 re rēnuente. **A**duerfus iohannē ab ei⁹
 inuidis epyphani⁹ inuictus. Unde epy-
 phani⁹ libros origenis dāpnauit ⁊ dyo-
 scor⁹ adiudicauit et Ioh̄m tanq̄ hoz
 defensori detrahēre cepit. Cui iohannes
 mādauit cōtra regulas multa fecisti o-
 epyphani⁹. p̄imum qz ordinationē fe-
 cisti in ecclesia s̄b meo iure instituta. De-
 inde qz ī ea auctoritate p̄p̄a sacra celebra-
 sti. Rursus qz inuictus excusasti ⁊ nūc
 denuo qz in teipsum cōfidis. qua p̄pter ob-
 serua ne in populo seditio oriatur et h̄
 rei piculū ipse suscipias. Hoc autē au-
 diens epyphani⁹ discessit. Qui cū ad
 cypzum reuersurus esset mādauit ioh̄i
 Ep̄o qz ep̄iscopus nō moreris. at ille
 remādauit. **S**pero qz ad tuam patriā
 nō redibis. Qd̄ sic euenit. Nam epypha-
 nius in via obiit et Ioh̄s post modicū
 de ep̄opatu deposit⁹ ī exilio uitā finiuit.
 Ad sepulchrum autem hui⁹ epyphani⁹
 vizi sanctissimi demones expelluntur.

Fuit aut vir mire liberalitatis ad pau-
peres. Qui cum quidam uice totam ecclesie pecu-
niam erogassit et nichil sibi remansisset qui-
dam subito ueniens sacculum multarum pecuni-
arum sibi obtulit ac discessit. Recum ueniret
autem quod abierit scitum fuit. Pauperes qui
dam uolentes Epyphanium deape ut aliquid
quod eis daret. unus eorum supinum se in terra
prostravit. Alter super eum stans. quod mortuum
flebat et quod nichil. ueniret eum sepelire pos-
set haberet quod uocibus clamabat. Epy-
phanium igitur superueniens ut in quiete dormi-
ret orauit et sepulture necessaria ministras-
uit. Hominesque consolatus abiit. Ille autem
socium pulsans dicebat. Surge hodie
laboribus epulemur. Quem cum crebro pul-
sasset et mortuum agnouisset ad Epypha-
nium cucurrit et quod acciderit nunciauit ac
ut eum resuscitaret rogare cepit. Ille au-
tem benigne eum consolatus est. non tamen cum resu-
scitauit ne ministris dei facile illudat uer-
sum cum Epyphanium discessisset relatum est. Iohannes
Eudoxia augusta contra eum Epyphanium
lataisset quod solito zelo accessus sermonem
ad populum fecit quod cum tunc mulierum turpa-
tionem omnimoda continebat. Hic sermo ab
omnibus est acceptus ut. quod ad augustam sit plas-
tus. Quod cum augusta cognouisset impatori
dixit est dicens. contumeliam illam a uxore
in eum potius redundare. Mortuus ad hec
imperator contra Iohannem precepit synodum celebrari.
Theophilus igitur festine episcopos conuocabat.
Omnemque Iobis inimica alacriter confluere super
populum et ipsum eum uocantes. vniuersi igitur
episcopi apud constantinopoli constituti non iam
de libris originis tractabant sed contra Iohannem
se manifeste erigebant. Mittentes igitur
per iohannem ipsum citauerunt. Qui eos ve-
lut inimicos vitare censuit ac vniuersalem
synodum fieri proclamauit. Illi uero contra
eum denique conuocauerunt. Qui cum eos re-
fugeret et synodum fieri proclamaret

dampnauerunt eum in nullo eum culpantes
nisi quod uocatus noluit obedire. Quod populus au-
dient ad seditiones maximas exortat et eum
ibi ab ecclesia non sinebat. sed ut beatus ad maus
referret saluum proclamabat. Iussio autem
principis compellat eum et eum uelociter in ex-
ilium deportari. Iobes autem timens ne in populo
seditione oriret. Resciens populo semetipsum tra-
didit in exilium deferendum. Quod cum populus con-
nouisset importabilem seditione exorta. ita ut
etiam multi inimicorum eius ad misericordiam mouerent
dicentes eum caluniam passum quem paulo
antius desiderabant videre deponit. Seuerianus
autem de quo super sermo hic est in ecclesia doctus. iohannem
hanc deinde dicebat. Et si nullo alio
tamen habet eius tamen superbia deponit eius causa
sufficiens esse posset. Orta igitur contra imperatorem
et episcopos inmensa seditione in populo exorta augu-
sta imperator est rogatus ut Iohannes de exilio re-
duci faceret. terremotus quod maximus ciuita-
tem inuasit dicentibus cunctis habere accidere propter mis-
tissimam electionem Iohannes. Alii igitur sunt legati
ad Iohannem rogantes ut cito rediret et ciuitati
preuenti suis orationibus subueniret et in populo sedi-
tionem exortat a sedaret. Alii quibus per illos et
rursum et alii destituti sunt quod eum cito redire
compellerent quod redire nolent ad imperatorem cito redire
erit eisdem cum cereis et lapidibus vniuerso po-
pulo occurrere. Ipse autem in episcopali sede resi-
dere nolebat dicens oportere habere fieri in iudi-
cio synodali et eos qui dampnauerunt suam
sententiam reuocare. populus autem miro modo accessit
debat eum in episcopali sede residentem videre et
uerba doctoris audire. prevaluit igitur populus
coactusque est sermonem facere ad populum ac in
sua cathedra residere. Theophilus igitur
non fugit. Qui cum Ierapolim aduenisset
mortuus est eiusdem ciuitatis episcopus
et ibi Damon sanctissimus monachus est
electus. At ille cum crebro refugeret et
Theophilus suadebat ut sue electioni
consensum preberet. Tunc ille permisit dicens

Cras qđ domino placet i plebis. Crastina 3 die vniētes ad cellā suā cum ut fusciperet istanter rogabāt Qui ait ore mus primo ad dñm. Qui dū ozaret. **M**ox cū illa oratione terminū vite suscepit. **J**ohannes itaq; doctrine sedule insistebat. **E**o aut tempore statua argētea clamide arcūamicta in platea iuxta ecclesiā sacte sophie ad honorē eudoxie auguste constituta erat vbi milites et pceres lusus publicos exercebāt. **Q**d qđem **J**ohāni plurimū displicebat cū videret hoc ad ecclesie spectare iniuriā. **C**ōfuerat igitē fiducia rurs⁹ linguā suā armauit. **E**t cū oporteret principes supplicatiōnis verbo deflectere vt a tñi lusu recederent hoc nō fecit s̄ ipetu suū us⁹ eloquij iubētes fieri tñia. lacerabat augusta vxo rursus ad suā h̄ trahēbat iniuriā et denuo labortabat vt aduers⁹ eum synod⁹ itez celebret. **H**oc senāēs iohānes. **I**llā famosissimā in ecclesia ptulit omeliā cuius inicuū est. **R**urs⁹ herodias vsauit. **R**urs⁹ turbat denuo caput iohānis in messorio cōcupiscit acapere. **Q**d factū ad iracūdiā pl⁹ inat. **A**ugustā. **D**ū aut qđā **J**ohannē vllz occidere a populo ē cōp̄hēs⁹ et ad iudicādū tradit⁹. **S**z a p̄fecto ne occideret erept⁹ est. **Q**uidā etiam suū cui⁹ dā presbri in eū ipetū faciēs ipsū occidere molit⁹ ē. **Q**ui dū a quodā tenebat ipsū q̄ tenebat et aliu altantē et tertiu p̄cussit. **T**ūc clamore facto mltis occurētib⁹ plurimos interfecit. **E**t illo tēpore popul⁹ iohannē custodiebat. ei⁹ domū dieb⁹ ac noctib⁹ munēs. **S**uadēt igitē augusta ep̄i cōstantinopolim conuerūt et accusatores **J**ohānis fortiter insistere ceperūt. **C**ū autē festiuitas natalis sup uemisset mādauit ipator iohāni qz n̄ p̄ crimīnib⁹ exueret nō cōmunicaret eidem. **E**p̄i autē nich̄ extra eū repperūt n̄ qz p̄t

depositōz residere in sede ep̄ali sine decreto vālij p̄sūp̄sisset et sic dampnauerit eū. **A**ppm̄q̄ntē tandē solēmitate paschali mandauit ei ipator nō posse secū i eccā manere cū eū duo vālia cōdēpnassēt. **V**acabat igitē iohannes et neq̄q̄ i ecclesia descēdebat. **I**lli qui iohi fauebant iohannem dicebāt. **P**ost hoc autē impator **J**ohannem de ciuitate expelli fecit ac duct in exaditū in quādam ciuitatem puā ubi fines sūt ponti ipijq; romani que loca crudelib⁹ barbaris sunt vicina. **S**z clemens domin⁹ nō pmisit dū in locis tñibus athletam suū fidelissimū cōmorari. **H**oc innocēti⁹ papa audiens moleste ferebat volensq; cōclum celebrare scripsit clero cōstantinopolitano ne iohi successorem aliquē ordinarēt. **C**ū igitē longo fuisset itinere fatigatus et dolore capitis vehemētissime cruciat⁹ necnō et ardorem solis intollerabilē pateret sacta illa anima i cum ans rñij die mēsis septembriis e carne soluta ē. **Q**uo defuncto grando uehemens i cōstantinopolim et omnia suburbana descēd⁹ dñtib⁹ cūctis hoc dei iracūdia gestum ēē eo qz in iustis **J**ohannes fuerit cōdēpnat⁹. **Q**uib⁹ verbis fidē fecit mors auguste ptin⁹ subsequēta. **Q**uarta nāq; die p̄ gndinē ē defuncta. **M**ortuo qz oīm doctore terraz occiditales ep̄i cū cōiēralib⁹ nullaten⁹ cōmunicare voluerūt donec illi⁹ sactissimi nomē iter p̄decessores ep̄os poneret. **V**z theodosi⁹ p̄p̄iamissim⁹ filij p̄dci archadij qui aui sui nomē et pietatem tenebat sacras h⁹ doctozis reliq̄as i mēse ianuarij in regiā ciuitatē inscribi fecit. **C**ui fidelissim⁹ ppl⁹ cū lāpadib⁹ et cereis obuiauit. **T**heodosi⁹ autē supplicat ei⁹ adorās reliq̄as p̄ archadio et eudoxia gmitozib⁹ supplicauit vt ignorāter deliq̄ntib⁹ vniā cōdonaret. **D**udū em̄ pentes ei⁹ mortui fuerant

Hic theodosius clementissimus fuit eo ut nul-
 lum se ledere morti ad iudicaret dicens.
 Utinam esset michi possibile ad uitam etiam
 mortuos reuocare. Eius curia monaste-
 rium uidebatur matutinas laudes agebat
 Codices diuinos legebat. Hunc erat ux-
 or nomine Eudoxia quam herodes metro poe-
 mata multa fecerat. Hunc quoque filiam nomine
 eudoxiam quam valerianus quem impatorum
 fecerat dedit uxorem. Hec omnia de hystoria
 triptita exscripta sunt. Mortuus est autem circa
 annos domini. cccc.

Cornelius interpretatur intelligens ar-
 cuationem. Ipse enim intellexit et
 intelligendo suauit arcuationem a
 superfluis habitis et etiam necessariis. Vel
 cornelius a cornu et leos quod est plerumque. cor-
 nu id est fortitudo plerumque. Cyprianus dicitur a cy-
 pro quod est mixtura et ana quod est sursum. Vel
 dicitur a cyprio quod est mestica uel hereditas.
 Ipse enim habuit supernam mixturam gratie et vir-
 tutum. mesticam peritiam et hereditatem celestium
 uel gaudiorum.

Cornelius papa successor sancti
 fabiani a deo Cesare cum suis
 clericis in exilium relegatus. Ibi quoque
 a sancto cypriano cartaginensi episcopo litteras
 confortationis accepit. Tandem de exilio re-
 ducere deo presentatus. et dum immobilis perma-
 neret uisit eum decem pluribus cedi precepit
 quod ut ad templum martis duceret ut
 ibi aut sacrificaret aut sententiam capita-
 lem subiret. Cum ergo illuc duceret miles
 quidam rogauit eum ut ad domum suam
 diuertiret et per uxorem suam Valustiam quam
 per. v. annos palatium iacebat oraret. Que
 dum ad orationem eius sanata esset. xx. milites
 cum ipsa et uiro suo domino crediderunt. quod
 omnes iubente deo ad templum martis de-
 ducti et in illud expuere cum sancto Cor-
 nelio martirizati sunt. Passus est autem circa
 annos domini. cc. liij. Cyprianus autem car-

thaginensis episcopus in eadem ciuitate patrono
 per consulum presentatur. Qui cum a fide non
 latenus mutari posset in exilium mittitur.
 Indeque reuocatus ab anglirico per consulem
 qui patrono successerat sententiam capitalis
 le accepit. Qua sententia lecta dixit Cy-
 prianus deo gratias. Cum autem ad locum cum spicu-
 latores uel precepit suis ut eidem spiculato-
 ri per mercedem. xv. aureos darent. Accipiens
 quoque limitem manu sua oculos tetigit et sic
 coronam suscepit circa annos domini. cc. lvi.

De sancta eufemia

Eufemia dicitur ab eo quod est bonum et
 femina. quod bona femina id est utilis
 honesta et delectabilis. quod habet triplicem modum dicitur
 bonum. fuit enim utilis alijs per conuersationem honestam
 ista sibi per modum compositionis. Delectabilis
 deo per celestem contemplationem. uel eufemia dicitur
 quod est euphonia quod est suavis sonoritas. suauis
 eius sonus fit tribus modis scilicet uoce ut in can-
 tu. pulsu ut in cyphatu ut in organo sic
 beata eufemia fecit deo dulcem sonum cum uoce
 predicationis. cum pulsu bene operationis. et cum
 flatu mentis deuotionis.

Eufemia filia senatoris uidens
 christianos tempore dyocletiani tam di-
 uersis peris lamari ad presulum iudicem
 peruenit et christum publice confitens exemplo sue
 stitit etiam uiroque animos confortabat. cum igitur
 iudex christianos successione occideret alios
 penitus esse iubebat ut saltim frangi imolarerent.
 Dum circumstantes tam edeliter lacrimari uiderent.
 cum ergo coram eufemia sanctos edeliter detruerent ipsa
 eorum stitit apli per uocata iuriam a iudice
 se pati clamat. tunc iudex gausus est pu-
 tans eam sacrificijs uelle desistere. unde cum ab ea
 quam sibi iuriam fieri quisquis illa ait. Cum
 si genere nobilis. Cur michi ignotos et
 aduersus antepositis et potes facis ad christum
 per tigrere et ad promissas gratias peruenire. Cum
 iudex putabam te ad mentes redisse et
 gaudebam te tue nobilitatis uel sex mensis

Reclusa igitur in carcere et sequenti die cum
 unctis sine vinculis adducta. iterum
 grauissime est conquesta cur contra legem im-
 patoꝝ sibi soli a vinculis paret. Tunc
 alapis durissime cedis et in carcere reclu-
 ditur. quã iudex secutus ex libidine op-
 primere voluit. Sed illa viriliter reluctã-
 te manum eius virtus diuina contraxit.
 Tunc putans se incantatum positum domus
 sue ad ipsam direxit ut multa pmitteret
 si eam faceret consentire. Sed ille carcerem
 clausum nec clauibus aperire potuit
 nec securibus frangere donec demone arre-
 ptus clamans seipsum dilamans uix euasit.
 Deindeeducta posita super rotam cuius
 uectes carbombus pleni erant. et artifex iura
 rotam terre signum trahentibus dedit ut quoniam
 sonum faceret sicut traherent. et sic exente
 igne uectes corporis eius dissiparent. Sed
 nutu dei ferzamentum quo rota tenebatur
 de manu eius decidens sonum fecit et continuo
 illis trahentibus rotam artificem commouit. et
 eufemiam stantem super eam illesam suauit
 Tunc pentes artificis lamentans superposito
 igne ipsam cum rota oburzere uoluerunt.
 Sed rota combusta eufemia ab angelo
 soluta in quodam loco excelso incolumis
 stare aspiciat. Apollianus iudicium ait. Virtus
 cristianoꝝ non in ferro vincit. Unde
 consulo ut eam facias decollari. Erectis
 igitur scalis cum quidam ad eam capiendam
 manum mittere uellet. mox totus palis
 solutus uix inde semiuuus eductus est.
 Alius autem nomine sostenes ascendens conti-
 nuo mutatus ab ea uentum percipit et euar-
 ginato gladio ad iudicem clamauit quod se
 ipsum libenter occideret quam eam quam angeli
 defendebat contingeret. Demum indeeducta
 iudex cancellario suo dixit ut ad eam omnes
 perulantes iuuenes uocaret. Qui tam
 diu eam illuderent donec fatigata desice-
 ret. Sed ille ad eam ingrediens et multas

uirgines splendidissimas circa eam orantem
 videns motus eius peritus et piam effectus
 est. Preses uero per capillos uirginem
 suspendit. Sed etiam immobilem permanentem
 negato cibo in carcere recludi fecit ut uix
 die inter iij. magnos lapides sicut oli-
 ua obstringeretur. Illa uero cotidie ab
 angelo sacra. dum. vij. die inter lapides
 durissimos posita esset. ad eius orationem
 ipsi lapides in cinerem tenerissimum sunt
 redacti. Unde preses se victum a puella
 erubescens eam in foueam proci iussit. ubi
 tres tante immitatis bestie erant que omnes
 hominem deglutirent. Que statim blan-
 diendo uirginem deurgentes et uictis
 adinuicem caudis ei quasi cathedram
 ad sedendum prebentes iudicem hoc uir-
 dentem uolentius confuderunt. Unde cum
 preses fere per angustiam moreretur. ingre-
 sus carnifex ut domini sui iniuriam uin-
 dicaret gladium in latus suum fixit et christi
 matrem fecit. Que iudex per mercedem ueste
 serica induit et torquem aurea circumdedit.
 Sed egrediens a leone arripitur et ab eo
 peritus deuoratur. Unde sui eum diuicius
 perquirentes. uix pauca eius ossa ueste scis-
 sa et torquem aurea reperunt. Preses qui iudex
 se ipsum comedens mortuus est iuentus.
 Sancta autem eufemia in calcedonia cum
 honore sepulta est. meritis cuius omnes
 iudei et gentiles calcedonie in christum credi-
 derunt. Passa est autem circa annos domini. cc. lxx.
 Ambrosio. de hac uirgine in prefatione sic
 ait uirgo alma triumphatrix eufemia uir-
 ginitatis retinens mitram. passionis me-
 ruit uirgini corona. Cuius precibus hostis
 inimicus euincitur. preses aduersarius
 superatur. a fornacis igne uir sospes eri-
 pitur. duris lapides in puluere reuertitur.
 Fere mansuescunt collaque submitunt. atque
 omnia penarum supplicia eius oratione
 superantur. Potissime gladii mucrone

cōfossa carnea reliquens claustra celesti
choro nūgīf leta. **H**ec sacra v̄go tibi do
mine eccāz tuaz omēdet. hec p nob pecca
toribz iterpellz hec etiaz vota n̄ra vt vir
go vnula illibata tibi p̄stet. **De sancto lamperto**

Lampert⁹ nobil⁹ genere s; nobi
lioz scitate vite ⁊ a p̄meuo eta
tis sue l̄is erudit⁹ adeo p sui
scitate ab omibz amabat⁹ vt p⁹ theoz
dardū magist⁹ suū Treicenē ecclesie in
ep̄m meruit pmoueri. **Q**uē **H**ilgericus
Rex plimū diligebat ⁊ p̄ oibz ep̄is caz
sp̄ hēbat. **S**; crescēte iudoz malicia eū
sine causa impij expellētes hōre debito p̄
uauerūt et ferzandū in ei⁹ cathedram
stauerūt. **A**t lampert⁹ mōasteriū ingress⁹
p. v. ānos ibidē optie ouersat⁹ ē. **Q**ua
daz vero nocte ad orōnē surgēs i pau
mēto p ignozāā sonū fecit. **Q**uōd audiēs
abbas dixit. q̄sq̄ hūc fecit sonum statī
vadat ad crucē. **T**ūc lampert⁹ illico nudis
pedibz in alio ad crucēz cucurrit ibiqz
tādū et i mīe et glacie fix⁹ stetit dū fra
tribz p⁹ matutinas se calefaciētibz abbas
eū deē cognouit. ⁊ audiēs a q̄dā fratre
q̄ ille esset q̄ ad crucē uiss; eum iroduc
fecit et ab eo cū mōachis vniāz postla
uit. **I**lle vero nō solum clemēter mō
sit s; ⁊ de bono pacie eis sblimitē p̄dicauit
p̄t. vii. ānos feramund⁹ ē explūsus et
sanct⁹ lampert⁹ iubēte pipino ad sedem pp̄
az ē reductus. **C**ū autē sicut p̄us v̄bo et
exēplo polleret insurgētes in eum duo
maligni eum grauitē insectare ceperunt
quos amia pontificis eos sicut meruerāt
ocaderunt. **E**o tempore **L**ampertus pipi
num de quadam meretrice quaz tenebat
plurimum increpauit. **D**odo autem cō
sanguineus eorum qui occisi fuerant et
frater impius meretricis domesticus aus
le regie congregato exercitu domum
ep̄scopi arcumquaqz obsedit. **V**olens

ocāsoz n̄cēm in sancto vindicare. **A**t
cum puer lamperto in oracōe pōito nun
casset. **I**lle confusus in dommo vt eos
expugnaret mucronē accepit sed ad
se rediens gladium de manu pietat mes
lius iudicans vt persistendo ⁊ moriendo
vinceret q̄ vt sacratas manus de impi
ozum sanguine macularet. **T**unc uir
dei suos ammonuit vt peccata sua cons
fiterent⁹ ⁊ mortem pacēter sustinerent.
Sratimqz impij irzuentes **S**anctum
in oracōe **L**ampertum prostratum per
emerunt. **C**irca annos domini. d. c. **Q**ui
bus discedentibus quidam ex eius famu
lis euadentes corpus eius occulte ad ka
thedralem ecclesiam nauigio perduxer
unt ⁊ cum multa ciuitatis mesticia ses
pulture dederunt. **De sancto Matheo**

Matheus binomi⁹ extitit scilicet
matheus et leui. **M**athe⁹ autē
interpretat⁹ donum festinacōis
vt donator consilij vt dicitur matheus
a magnus et theos quod ē de⁹. q. mag
nus deo. vt a manus et theos quasi ma
nus dei. **F**uit enim donum festinacōis
per festinam conuersionem. **D**onator
consilij per salubrem p̄dicacōnē. **M**ag
nus deo p vite p̄fectionem. **M**an⁹ del
p euāgelij d̄scripcōnem. **L**eu interpretat⁹
vt applicatus siue additus siue appōit⁹.
Fuit em̄ assūptus ab exaccōne uctigaz
lūi applicat⁹ numero ap̄toz addit⁹ con
sorcio euāgelistaz et apposit⁹ kathaloz
go martiz.

Matheus apostolus in ethiopia
predicans in ciuitate que dicit⁹
Radaber duos magos nomie
Baroen ⁊ arphaxat reperit q̄ ita hoīes
suis artibz dem̄tabant vt q̄scūqz uellent
mēbzoz officō ⁊ s̄mitate p̄uare uiderē.
Qui in tantam supbiam eruperunt vt
se. q. deos ab homibz facerent adorari.

Matheus autē apłs p̄dicatam ciuitatem
 ingress⁹ et apud eunuchū caudacis res
 gine quā philippus baptisauerat hospis
 ratus ita magoz prestigia detegebat q̄
 quicqd̄ ipsi faciebant hoib⁹ in p̄māc. h̄
 ipse ouerteret in salutē Eunuch⁹ autem
 sanctū **M**atheū interrogate quomodo
 tot linguas loq̄retur et itelligeret exposit⁹
 it ei **M**athe⁹ q̄ spiritu sancto descendēte
 omniū linguaz sciētia repisset. ut sicut
 illi qui p̄ supbiā turzim usq; in celū edi
 ficare volebant p̄ confusioē linguaz ab
 edificacōe cessauerunt. **S**ic apłi p̄ oim
 linguaz sciām turzim nō de lapidib⁹ s̄
 de virtutib⁹ ostruāt p̄ quā omnes qui
 crederūt in celum ascendāt **T**ūc venie
 āte illos qui dicerēt magos illos cum
 duob⁹ aduenisse dracomib⁹ qui ignē sul
 phureū ex ore et narib⁹ euomentes cū
 ctos homines occiderēt. apłs autē signo
 crucis se muniens ad eos secure exiuit.
Quē mox ut drachones uiderūt añ eis
 pedes p̄tin⁹ dormierūt **D**ixitq; magis.
Et ubi est ars vestra exatate eos si pote
 stis. **E**go autē nisi dominū rogassim qd̄
 in me cogitaueratis inferre i uos p̄tin⁹
 retrusissen **C**um autē populus ouemiss⁹
 in noīe ihesu drachomb⁹ ut abierent
 p̄cepit et nullā ledentes p̄tin⁹ abierūt
Cepit q̄ populo de ḡra paradisi terrestris
 magnum sermonē orepere asserēs oib⁹
 mōtē eminare et p̄ximū celo eē **S**pi
 nas vel tribulos ibi non esse lilia uel
 rosas ibi nō marcescere. **B**enedictem
 ibi nec euenire. **S**z hominem ibi iue
 nem sp̄ manere angeloz organa ibidē
 sonare. aues uocatas cōtinuo obedire.
De hoc autē p̄adyso terrestri dixit hoīez
 electum esse. **S**ed p̄ ceisti natiuitatē in
 paradisu celestem reuocatū fuisse **E**t cū h̄
 iplo loq̄retur. ecce subito tumultus exor
 tus est in quo regis filius mortu⁹ plā

gebat **Q**uē cū magi suscitare nō possēt
 suadebant regi q̄ iudeoz osortū rapt⁹
 fuisset et ideo simkacz et tēplū sibi ostrui
 opteret. **P**redict⁹ autē eunuch⁹ magos
 custodire facēs apłm aduocauit. **Q**uē
 oratione susa p̄tinus suscitauit. **Q**uas
 p̄pter rex noīe egiptus h̄ visu p̄muer
 sis suas p̄uittas misit dicens uenite et
 uidete deū i effigie hoīs latente. **V**enerūt
 igit cum coromis aureis et diuersis sac
 crificioz generib⁹ volentes sacrificare ei
Quos matheus opefcuit dicēs viri qd̄
 facitis **E**go deus nō sū s̄ suus dñi ihu
 cristi **I**lli igitur de auro et argento qd̄
 sibi strulerant ipso iubente ecclesiā mag
 nam fabricauerunt quā intra .xxx. dies
 cōsumauerunt. **I**n q̄ apłs .xxx. annis i
 trib⁹ sedit et totā egiptū ad fidē ouertit.
Rex autē egiptus cū uxore sua et omī
 populo baptisatus. euphigēniā q̄ filiā
 regis ap̄ deo dedicatā pl⁹ quā ducētis
 uirginib⁹ p̄fecit. **P**ost h̄ hirtatus regi
 successit i uirginem p̄dicatā occupātes
 dimidiū regnū suū aplo p̄misit si eā in
 cōiugniū suū sibi faceret oserire **C**ui ap̄
 ait ut iuxta morem p̄decessoris die do
 minica ad ecclesiam oueniret et p̄sente
 euphigēniā cū ceteris uirginib⁹ q̄ bona
 sint iuxta osluga audiret. **Q**uo rex cū
 gaudio festinauit p̄tās q̄ euphigēniē
 uellet oslugū suadere. **M**atheus igitur
 uirginib⁹ et omni populo ogregātis de
 bono matrimonij diu locutus a rege
 plurimum est laudatus credēs quod h̄
 ideo diceret ut uirginis animū ad mas
 trimonium puocaret. **D**e inde impato
 silentio sermonē repetit dicēs. **C**ū bonū
 sit matrimonium si saluo federe teneat.
 bene scitis astantes q̄ si regis sponsam
 aliq̄s seruoꝝ usurpare p̄sumeret non
 solum regis offensam s̄ mortem insup
 mereret. nō qz uxore duxisse p̄bat **S**ed